

รายงานการวิจัยเรื่อง

การสร้างแบบมาตรฐานการฝึกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี
สาขาวิชาการแนะแนว ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

A Construction of a Practicum Standard of Undergraduate Students in Guidance,
Department of Guidance and Education Psychology, Faculty of Education,
Srinakharinwirot University.

ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแบบมาตรฐานการฝึกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการแนะแนวของนิสิตหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ.) โดยใช้เทคนิคเดลฟายที่มีผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 รอบ ผลการวิจัยทำให้ได้มาตรฐานการฝึกงานแนะแนว 8 มาตรฐาน ซึ่งในแต่ละมาตรฐานประกอบด้วยดัชนีชี้วัดที่เป็นองค์ประกอบ ดังนี้

- 1) มาตรฐานภาระงานของนิสิตฝึกงาน ประกอบด้วย ดัชนีชี้วัด 7 องค์ประกอบ
- 2) มาตรฐานด้านสถานที่ที่ส่งนิสิตเข้ารับการฝึกงาน ประกอบด้วยดัชนีชี้วัด 8 องค์ประกอบ
- 3) มาตรฐานการปฐมนิเทศก่อนออกฝึกงานแนะแนว มี 4 ด้าน ประกอบด้วยดัชนีชี้วัด 15 องค์ประกอบ
- 4) มาตรฐานการฝึกงานของนิสิตตามภาระงานที่กำหนด มี 5 ด้าน ประกอบด้วยดัชนีชี้วัด 59 องค์ประกอบ
- 5) มาตรฐานการใช้เทคนิคทางจิตวิทยาเพื่อจัดฝึกอบรม สัมมนา และจัดนิทรรศการในขณะฝึกงาน ประกอบด้วยดัชนีชี้วัด 5 องค์ประกอบ
- 6) มาตรฐานงานกิจกรรมของโรงเรียนที่นิสิตต้องช่วยปฏิบัติ ประกอบด้วยดัชนีชี้วัด 4 องค์ประกอบ
- 7) มาตรฐานการสัมมนาฝึกงาน ประกอบด้วยดัชนีชี้วัด 7 องค์ประกอบ
- 8) มาตรฐานการประเมินผล มี 2 ด้าน ประกอบด้วยดัชนีชี้วัด 11 กิจกรรม

Abstract

The purpose of this research was to construct an undergraduate practicum standard for students in the Bachelor's Degree Program of Education majoring in Guidance. Delphi Technique was implemented with 21 experts and 4 rounds of questionnaire responses. Research results revealed 8 standards in guidance practicum, each one comprised of key indexes as follows:

1) Workload standard comprised of 7 key indexes, 2) Place of practicum standard comprised of 8 key indexes, 3) Orientation standard comprised of 4 aspects and 15 key indexes, 4) Student's task standard comprised of 5 aspects and 59 key indexes, 5) Psychological technique standard in training, seminar, and exhibition comprised of 5 key indexes, 6) School activity standard comprised of 4 key indexes, 7) A Practicum seminar standard comprised of 7 key indexes, 8) The Evaluation standard comprised of 2 aspects and 11 key indexes.

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์จากอาจารย์ชานาญ แสงแก้ว รองศาสตราจารย์ อาวุธ วัฒนสิน รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย นิรัญทวี รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ชูชาติ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา หาสิตะพันธุ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุดา ทัพสุวรรณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุนีย์ เหมะประสิทธิ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ฉวีวรรณ เศวตมัลย์ ได้ช่วยให้คำแนะนำและแก้ไขจุดบกพร่องต่าง ๆ

คุณอัมพร สีนอยู่ คุณสุรางค์ เบญจศรี คุณชลธิชา ตรงสกุล คุณกรรณิการ์ เก่งวินิจ คุณวันชัย ลิขิตศิริทรัพย์ คุณคำนึ่ง ทองคำสุข และคุณมนัส สังข์ศรี ที่ช่วยจัดพิมพ์ตรวจทาน และพิสูจน์อักษร จนงานสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณ คณาจารย์ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่าน ที่ตอบแบบสอบถามและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

ขอขอบคุณอาจารย์พี่เลี้ยงทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามทุกชุดด้วยความเต็มใจ

ไพศาล อันประเสริฐ

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	จุดมุ่งหมายของการวิจัย	3
	ความสำคัญของการวิจัย	3
	ขอบเขตของการวิจัย	3
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	4
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
	การจัดการศึกษาลักษณะการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาการแนะแนว ในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	7
	แนวคิดเกี่ยวกับความหมายของครู วิชาชีพ และวิชาชีพครู	12
	ความหมายของครู	12
	ความหมายของวิชาชีพ	12
	ความหมายของวิชาชีพครู	14
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู	15
	แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการสอน	19
	ความหมายของการนิเทศการสอน	19
	ขั้นตอนสำคัญของการนิเทศการสอน	19
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอน	20
	แนวคิดเกี่ยวกับการฝึกงาน	23
	ความหมายของการฝึกงาน	23
	การเตรียมการก่อนการฝึกงาน	24
	การสอนกิจกรรมแนะแนว	25
	ความหมายของการแนะแนว	25
	ความมุ่งหมายของการแนะแนว	26
	ความหมายของกิจกรรมแนะแนว	26

สารบัญ (ต่อ)

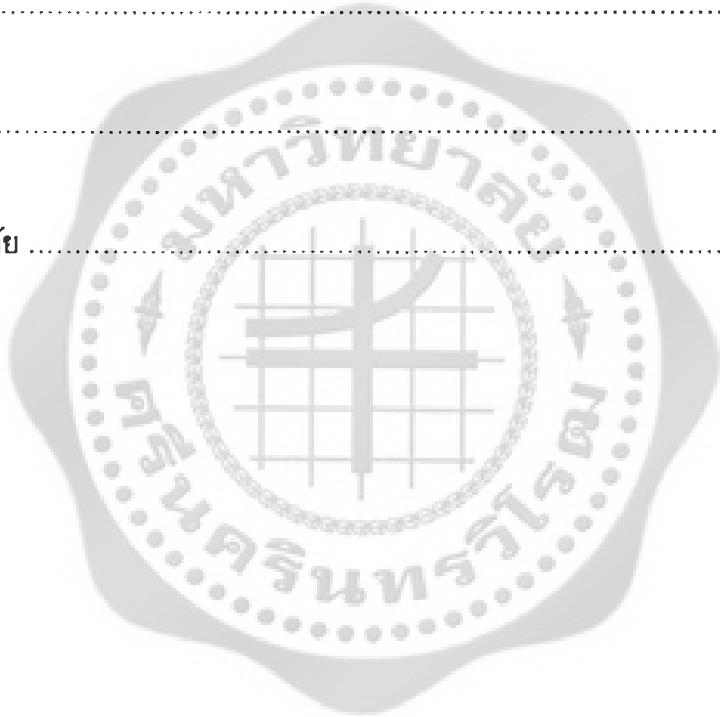
บทที่	หน้า
จุดมุ่งหมายในการสอนกิจกรรมแนะแนว	27
การฝึกทำกิจกรรมกลุ่ม.....	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนกิจกรรมแนะแนว	28
การศึกษารายกรณี	31
ความหมายของการศึกษารายกรณี	31
จุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี	32
ประโยชน์ของการศึกษารายกรณี	33
กระบวนการในการศึกษารายกรณี	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี	39
การสัมมนา การฝึกงาน	40
การประเมินผลการฝึกงานและโครงการฝึกงาน	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกงาน	42
การประเมินผล	47
บทบาทหน้าที่ของอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์.....	47
แนวคิดเกี่ยวกับเทคนิคเดลฟาย	48
ประวัติความเป็นมาของเทคนิคเดลฟาย	48
ความหมายของเทคนิคเดลฟาย	49
หลักการของเทคนิคเดลฟาย	50
กระบวนการหาข้อสรุปเบื้องต้นด้วยเทคนิคเดลฟาย	52
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคเดลฟาย	55
3 วิธีดำเนินการวิจัย	59
แหล่งข้อมูล	59
วิธีดำเนินการวิจัย	59
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	60

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล	61
การวิเคราะห์ข้อมูล	61
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	62
4 ผลการวิจัย	63
มาตรฐานที่ 1 ภาระงานของนิสิตฝึกงาน	63
มาตรฐานที่ 2 สถานที่ที่ส่งนิสิตเข้ารับการฝึกงาน	64
มาตรฐานที่ 3 การปฐมนิเทศก่อนออกฝึกงานแนะแนว.....	64
มาตรฐานที่ 4 การฝึกงานของนิสิตตามภาระงานที่กำหนด.....	66
มาตรฐานที่ 5 การใช้เทคนิคทางจิตวิทยาเพื่อจัดฝึกอบรม สัมมนา และจัดนิทรรศการในขณะฝึกงาน	71
มาตรฐานที่ 6 งานกิจกรรมของโรงเรียนที่นิสิตต้องช่วยปฏิบัติ.....	83
มาตรฐานที่ 7 การสัมมนา ฝึกงาน	83
มาตรฐานที่ 8 การประเมินผล	84
5 บทย่อ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	100
สังเขปความมุ่งหมาย และวิธีการดำเนินการวิจัย.....	100
ความมุ่งหมายของการวิจัย	100
วิธีดำเนินการวิจัย :	100
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	101
การเก็บรวบรวมข้อมูล	101
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	101
สรุปผลการวิจัย	102
อภิปรายผล	108

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ข้อเสนอแนะ	110
ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลวิจัยไปใช้	110
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป	110
บรรณานุกรม	112
ภาคผนวก	120
ประวัติย่อผู้วิจัย	124

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย	60
2 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามมาตรฐานที่ 1 ภาระงานของนิสิตฝึกงาน.....	63
3 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามมาตรฐานที่ 2 สถานที่ที่ส่งนิสิตเข้ารับการฝึกงาน	64
4 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามมาตรฐานที่ 3 การปฐมนิเทศก่อนออกฝึกงาน แนะนำ.....	64
5 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามมาตรฐานที่ 4 การฝึกงานของนิสิตตามภาระงานที่ กำหนด	66
6 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามมาตรฐานที่ 5 การใช้เทคนิคทางจิตวิทยา เพื่อจัดฝึกอบรม สัมมนา และจัดนิทรรศการในการฝึกงาน	71
7 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามมาตรฐานที่ 6 งานกิจกรรมของโรงเรียน ที่นิสิตต้องช่วยปฏิบัติ.....	71
8 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามมาตรฐานที่ 7 การสัมมนา ฝึกงาน	83
9 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามมาตรฐานที่ 8 การประเมินผล	84

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระบรมราโชวาทในงานพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ประจำปี พ.ศ. 2520 (2549 : 34) ความตอนหนึ่งว่า

“ทฤษฎี คือ หลักวิชาอันปรากฏแล้ว ปฏิบัติ คือ การนำเอาหลักวิชาหรือหลักความรู้นั้น มากระทำ ให้บังเกิดผลได้จริง ผู้ไม่มีทฤษฎีเป็นผู้ไม่มีหลักความรู้ ผู้มีทฤษฎีไม่ได้ เพราะไม่มีความรู้เป็นทุน สำรองสำหรับการทำงาน แต่ผู้มีทฤษฎีไม่หัดปฏิบัติหรือไม่ยอมปฏิบัตินั้นก็สันทัดทฤษฎีที่ปฏิบัติ ด้วยไม่ได้ ดังนั้นการฝึกงานจึงเป็นหนทางสำคัญของการเรียนรู้ที่จะทำให้บัณฑิตได้นำความรู้ที่ได้ในการเรียนไปใช้ในสถานการณ์จริง ซึ่งอาจมีปัญหาบางประการที่เป็นประสบการณ์ใหม่ นอกเหนือจากความรู้ที่ได้ในชั้นเรียน”

นิสิตที่เรียนในสาขาวิชาการแนะแนว ที่ต้องเตรียมตัวออกไปทำงาน ให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางให้แก่เยาวชนซึ่งมีปัญหาแตกต่างกัน และต้องจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนในหลาย ๆ ด้าน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ทฤษฎีที่ ถูกต้อง แม่นยำ และแน่นแฟ้น และได้ฝึกทำงานในสถานการณ์จริงก่อนสำเร็จการศึกษา

แต่สิ่งที่ เป็นข้อกั่วงวลในการฝึกปฏิบัติงานแนะแนว คือ สถานที่ที่เหมาะสมสำหรับให้นิสิตฝึกงาน เนื่องจากหากเลือกสถานที่ที่ไม่เหมาะสม มีระบบภายในที่มีปัญหา แทนที่นิสิตจะได้รับประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ก็อาจทำให้ได้รับสิ่งที่ไม่สามารถนำไปพัฒนาวิชาชีพของตนต่อไปได้

ในการจัดบุคคลให้เหมาะสมกับลักษณะและธรรมชาติของงานอาชีพอย่างใดอย่างหนึ่ง นั้น จำเป็นต้องให้บุคคลนั้นได้รับการฝึกฝน อบรม เฉพาะสายวิชาของอาชีพนั้น ๆ ทั้งนี้เพื่อให้ประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ พร้อมทั้งแก้ปัญหาได้ด้วย โดยเฉพาะในประเทศที่กำลังพัฒนา มีความจำเป็นอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาคน เพราะคนที่ได้รับการพัฒนาแล้วนั้น จะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะไปพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ให้มีสภาพดีขึ้น บุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนากำลังคนอีกฝ่ายหนึ่ง ได้แก่ ครู เพราะครูเป็นผู้ยกสถานะทางวิญญาณของมนุษย์ให้สูงขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งใน

เรื่องการให้การศึกษาแก่บุคคล ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาประเทศ นอกจากนี้อาจจะกล่าวได้ว่าการศึกษามีคุณภาพดีและบังเกิดผลตามแนวทางที่วางไว้ก็ต้องอาศัยครูเป็นกำลังสำคัญ ช่วยอบรมปณิธิให้ความรู้ และเตรียมกุลบุตร กุลธิดา ซึ่งจะเจริญเติบโตไปเป็นพลเมืองดี และเป็นกำลังทางเศรษฐกิจของบ้านเมือง

เนื่องจากอาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง บุคคลที่จะมาเป็นครูจึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถและทักษะ ซึ่งจะต้องได้รับการเตรียมตัวและฝึกฝนมา ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ภาคทฤษฎีนั้น หมายถึง รายวิชาต่าง ๆ ที่ให้ความรู้ ความเข้าใจแก่นักศึกษาเกี่ยวกับวิชาสามัญ และวิชาชีพครู ภาคปฏิบัติ หมายถึง การฝึกสอน การฝึกงาน

การฝึกงาน มีความสำคัญต่อผู้ที่ออกไปประกอบอาชีพครู ทั้งนี้เพราะการฝึกงานเป็นการเข้าห้องปฏิบัติการการทำงานด้วยประสบการณ์ นักศึกษาจะได้มีโอกาสนำสิ่งที่ตนได้ศึกษาจากภาคทฤษฎีไปทดลองใช้กับสถานการณ์จริง และมีโอกาสได้เรียนรู้ภารกิจที่แท้จริงของครู ก่อนที่จะออกไปปฏิบัติหน้าที่ครูจริง ๆ ก็จะต้องได้มีการฝึกงานเพื่อเป็นการเตรียมนักศึกษาให้มีความพร้อมก่อนออกไปประกอบวิชาชีพที่แท้จริง เพราะในช่วงเวลาของการฝึกงานนั้น นักศึกษามีโอกาสที่จะนำทฤษฎีที่เรียนมาแล้วไปทดลองปฏิบัติทั้งยังได้ทำงานร่วมกับเด็กและครู ตลอดจนบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาได้ปรับปรุงตนเองทุกด้าน

การฝึกงานเน้นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของสถาบันผลิตครูระดับต่าง ๆ ที่พยายามจะจัดให้นักศึกษาฝึกงานได้นำเอาทฤษฎีต่าง ๆ ทั้งหมดที่เรียนมาปฏิบัติเพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการของเด็ก ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดกว้างขวาง และริเริ่มในการทำงาน เข้าใจบทบาทของความเป็นครูโดยได้รับการปฏิบัติจริง รู้จักเลือกใช้วิธีสอนให้ถูกต้อง มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู เรียนรู้ระบบการจัดการบริหารการศึกษาในโรงเรียน ทำงานร่วมกับผู้บริหารและคณะครู เจ้าหน้าที่คนงานต่าง ๆ ของโรงเรียน ตลอดจนเข้าใจและทำงานร่วมกับนักเรียน ผู้ปกครอง และคนในชุมชนอาชีพต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

จากประสบการณ์การส่งนิสิตของภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาไปฝึกงานพบว่า มีปัญหาหลายด้าน เช่น ด้านภาระงานที่นิสิตได้รับมอบหมายไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการฝึกงาน สถานที่ไม่พร้อม เนื่องจากไม่มีห้องสำหรับให้คำปรึกษาอย่างเป็นสัดส่วน ขาดการสนับสนุนทางด้านอุปกรณ์ อาจารย์ที่เลี้ยงบางคนยังไม่เข้าใจบทบาทของอาจารย์ที่เลี้ยงในฐานะที่ปรึกษา อาจารย์ นิเทศก์ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ครบถ้วน เนื่องจากมีภารกิจด้านอื่น รวมทั้งนิสิตเองยังขาดความมั่นใจในการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ฝึกงาน เป็นต้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า การสร้างแบบมาตรฐานในการฝึกงานจึงเป็นเรื่องสำคัญในการช่วยควบคุมให้การฝึกงานอยู่ในระดับมาตรฐานที่พึงประสงค์ และเป็นประโยชน์ต่อการฝึกงานแนะแนวของภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแบบมาตรฐานการฝึกงานของนิสิตปริญญาตรี สาขาวิชาการแนะแนว ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้แบบมาตรฐานการฝึกงานของนิสิตปริญญาตรี ซึ่งได้ผ่านขั้นตอนของกระบวนการของการวิจัย ผลจากการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการฝึกงานของนิสิตระดับปริญญาตรีให้เกิดประโยชน์ได้

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยในครั้งนี้ครอบคลุมสาระสำคัญที่ได้จากแหล่งข้อมูลต่อไปนี้

1. ศึกษาสภาพปัญหาการฝึกงานจากนิสิต อาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์
2. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ รวมทั้งคู่มือการฝึกงานแนะแนว ระดับปริญญาตรี

สาขาวิชาการแนะแนว ปีการศึกษา 2548 เพื่อจัดทำแบบสอบถาม

3. ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน ในการตอบแบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูล และได้รูปแบบมาตรฐานการฝึกงานแนะแนว

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. อาจารย์นิเทศก์การฝึกงานนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการแนะแนว

ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2548 ที่มีประสบการณ์การนิเทศ ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 6 คน

2. อาจารย์พี่เลี้ยงผู้ทำหน้าที่สอนและให้คำปรึกษานิสิตฝึกงานแนะแนว ปีการศึกษา 2548 ที่มีประสบการณ์เป็นที่เลี้ยง ไม่น้อยกว่า 3 ปี ประกอบด้วย

2.1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)	3 คน
2.2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน	2 คน
2.3 โรงเรียนสาธิตน้ำผึ้งในพระอุปถัมภ์	3 คน
2.4 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์	3 คน
2.5 โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน	4 คน
รวม	15 คน

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. **การฝึกงาน** หมายถึง ประสบการณ์ทางภาคปฏิบัติที่ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้กำหนดไว้เพื่อให้ นักศึกษาปฏิบัติงานทุกอย่างในหน้าที่ของครู ภายใต้การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง

2. **แบบมาตรฐานการฝึกงาน** หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพ ที่พึงประสงค์ของการฝึกงาน เป็นมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3. **ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการฝึกงาน** หมายถึง อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง ที่รับผิดชอบในการนิเทศนิสิตฝึกงาน มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

3.1 อาจารย์นิเทศก์

3.1.1 จบการศึกษาระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอกทางการศึกษา

หรือ

3.1.2 สอนและทำหน้าที่นิเทศนิสิตฝึกงานแนะแนวไม่น้อยกว่า 5 ปี

3.2 อาจารย์พี่เลี้ยง

3.2.1 ต้องปฏิบัติงานด้านการแนะแนว ไม่น้อยกว่า 3 ปี

3.2.2 ต้องได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่อาจารย์พี่เลี้ยง

4. **อาจารย์นิเทศก์** หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่สอนและนิเทศการสอนประจำในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งมีประสบการณ์ในการนิเทศไม่น้อยกว่า 5 ปี

5. **อาจารย์พี่เลี้ยง** หมายถึง อาจารย์ประจำโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาต่าง ๆ ซึ่งได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลนักศึกษาขณะที่นักนิสิตฝึกสอนอยู่ในโรงเรียนต่าง ๆ ซึ่งมีประสบการณ์ในการนิเทศ ไม่น้อยกว่า 3 ปี

6. **เทคนิคเดลฟาย** หมายถึง วิธีการในการแสวงหาความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และนำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญที่สอดคล้องกันมาสรุปเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตฝึกงานตามทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การสร้างแบบมาตรฐานการฝึกงานของนิสิต ระดับปริญญาตรี สาขาวิชา การแนะแนว ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีขอบข่ายการนำเสนอ ดังนี้

1. การจัดการศึกษาหลักสูตรการศึกษาด้านจิต สาขาวิชาการแนะแนว ในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. แนวคิดเกี่ยวกับความหมายของครู วิชาชีพ และวิชาชีพครู
 - 2.1 ความหมายของครู
 - 2.2 ความหมายของวิชาชีพ
 - 2.3 ความหมายของวิชาชีพครู
 - 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู
3. แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการสอน
 - 3.1 ความหมายของการนิเทศการสอน
 - 3.2 ขั้นตอนสำคัญของการนิเทศการสอน
 - 3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอน
4. แนวคิดเกี่ยวกับการฝึกงาน
 - 4.1 ความหมายของการฝึกงาน
 - 4.2 การเตรียมการก่อนการฝึกงาน
5. การสอนกิจกรรมแนะแนว
 - 5.1 ความหมายของการแนะแนว
 - 5.2 ความมุ่งหมายของการแนะแนว
 - 5.3 ความหมายของกิจกรรมแนะแนว
 - 5.4 จุดมุ่งหมายในการสอนกิจกรรมแนะแนว
 - 5.5 การฝึกทำกิจกรรมกลุ่ม
 - 5.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนกิจกรรมแนะแนว

6. การศึกษารายกรณี
 - 6.1 ความหมายของการศึกษารายกรณี
 - 6.2 จุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี
 - 6.3 ประโยชน์ของการศึกษารายกรณี
 - 6.4 กระบวนการในการศึกษารายกรณี
 - 6.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี
7. การสัมมนา การฝึกงาน
8. การประเมินผลการฝึกงานและโครงการฝึกงาน
 - 8.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกงาน
9. การประเมินผลการสอน
10. บทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์
11. แนวคิดเกี่ยวกับเทคนิคเคลฟาย
 - 11.1 ประวัติความเป็นมาของเทคนิคเคลฟาย
 - 11.2 ความหมายของเทคนิคเคลฟาย
 - 11.3 หลักการของเทคนิคเคลฟาย
 - 11.4 กระบวนการหาข้อสรุปเบื้องต้นด้วยเทคนิคเคลฟาย
 - 11.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคเคลฟาย

1. การจัดการศึกษาหลักสูตรการศึกษาระดับชั้น สาขาวิชาการแนะแนว ในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้จัดทำคู่มือหลักสูตรการศึกษาระดับชั้นในคณะศึกษาศาสตร์ ปีการศึกษา 2548 โดยกำหนดหลักสูตรรายวิชาดังนี้ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2548)

จิตวิทยาเบื้องต้น เป็นการศึกษาเกี่ยวกับนิยาม ความเป็นมา วิธีการในการศึกษา และสาขาต่าง ๆ ของจิตวิทยา แนวคิดของนักจิตวิทยากลุ่มต่าง ๆ การทำงานของระบบประสาทและต่อมไร้ท่อ ตลอดจนความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎและทฤษฎีทางจิตวิทยาเพื่อเป็นพื้นฐานในการทำ ความเข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์

จิตวิทยาพัฒนาการสำหรับครู เป็นการศึกษาพัฒนาการของมนุษย์ทุกระยะ เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงวัยชรา ในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม อิทธิพลของพันธุกรรมและ

สิ่งแวดล้อมที่มีต่อการพัฒนาการของมนุษย์ การส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยเรียน บทบาทของครูในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก การสังเกตพฤติกรรมของเด็กในห้องเรียน

จิตวิทยาสังคมเบื้องต้น เป็นการศึกษาอิทธิพลของบุคคลและสังคมที่มีต่อการก่อตั้งและการเปลี่ยนแปลงลักษณะและพฤติกรรมของบุคคล การสำรวจทฤษฎีและผลการศึกษาค้นคว้าวิจัยในเรื่องต่าง ๆ เช่น ทศนคติและการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ อคติ การรับรู้ทางสังคม แรงดึงดูดระหว่างบุคคล การเลียนแบบและการคล้อยตาม การสื่อสารและการโฆษณาชวนเชื่อ พฤติกรรมในกลุ่มและพฤติกรรมร่วม

จิตวิทยาการศึกษา เป็นการศึกษาความหมายและพัฒนาการของจิตวิทยา การศึกษาแนวคิดของนักจิตวิทยากลุ่มต่างๆ ที่นำมาใช้ในการศึกษา เชวณปัญญและความถนัด การเรียนรู้ การถ่ายโยงการเรียนรู้ การจูงใจในชั้นเรียน การนำความรู้ทางจิตวิทยาไปใช้ในการเรียนการสอน และสำรวจผลการวิจัยทางจิตวิทยาการศึกษาในประเทศไทย

สุขภาพจิตในโรงเรียน เป็นการศึกษาภูมิหลังการอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อมทางบ้าน ทางโรงเรียน ที่มีผลต่อบุคลิกภาพ ความต้องการ การใช้กลวิธีแห่งการปรับตัว บุคลิกภาพที่ผิดไปจากปกติ และอาการผิดปกติทางจิตบางชนิด เน้นถึงการป้องกัน รักษา และส่งเสริมให้ทุกคนมีสุขภาพจิตดี ร่างกายและจิตใจอยู่ในภาวะที่สมดุล อันจะช่วยให้การปรับตัวของแต่ละบุคคล สมบูรณ์ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ตลอดจนสติปัญญา

บุคลิกภาพ เป็นการศึกษาทฤษฎีบุคลิกภาพ เช่น ทฤษฎีของโรเจอร์ เมอร์เลย์ เป็นต้น เพื่อให้ทราบถึงแนวคิดและผลสรุปของความรู้ในแขนงนี้ อันจะนำมาประยุกต์ใช้ในงานแนะแนว และงานให้คำปรึกษา

เด็กออปกติในโรงเรียน เป็นการศึกษาเกณฑ์การตัดสินความผิดปกติในเด็ก ความผิดปกติที่แสดงออกทางพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ เช่น ความเชื่องช้า และความล่าช้าทางความคิด ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ หรือความสามารถพิเศษ เช่น อัจฉริยะ ศึกษาถึงอิทธิพลที่มีต่อความผิดปกติดังกล่าว หลักการวินิจฉัยความผิดปกติและการให้ความช่วยเหลือ บำบัด รักษา ตลอดจนการจัดการศึกษาโดยเฉพาะให้กับเด็กออปกติทั้งสองประเภท

จิตวิทยาเด็ก เป็นการศึกษาพัฒนาการปกติและการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กที่กำลังเติบโต เริ่มตั้งแต่พัฒนาการในครรภ์ของมารดา วัยทารก การเจริญเติบโตทางสติปัญญา ทางสังคม และทางบุคลิกภาพของเด็ก

จิตวิทยาวัยรุ่น เป็นการศึกษาการสำรวจทฤษฎีในจิตวิทยาวัยรุ่น ศึกษาพัฒนาการ และปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นแก่บุคคลในวัยรุ่น พร้อมทั้งการศึกษาค้นคว้าวิจัยในการแก้ปัญหาวัยรุ่น

จิตวิทยาอภิปกติ เป็นการศึกษาพฤติกรรมที่ผิดปกติในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งศึกษาถึงสาเหตุของพฤติกรรมเหล่านั้น อาการของโรคประสาทโรคอุปาทาน พฤติกรรมผิดปกติ โรคจิต โรคจิตที่มีผลต่อความผิดปกติทางร่างกาย การให้การรักษาและการปรับพฤติกรรมให้เข้ารูปแบบปกติ

กลุ่มสัมพันธ์สำหรับครู เป็นการศึกษาความหมายและหลักการของกลุ่มสัมพันธ์ การฝึกกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของครูในด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น

การแนะแนวเบื้องต้น เป็นการศึกษาปรัชญาและความสำคัญของการแนะแนว ประวัติและความเคลื่อนไหวในวงการแนะแนวในประเทศไทยและต่างประเทศ ประเภทของการแนะแนว บริการที่สำคัญของการแนะแนวในโรงเรียน การจัดและการบริหารโครงการแนะแนว บทบาทของบุคลากรของโรงเรียนในการแนะแนว

การเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล เป็นการศึกษาการใช้เทคนิคและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน การเก็บรักษาข้อมูล การใช้ระเบียบสะสม และการคัดเลือกข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการศึกษารายกรณี การนำผลที่ได้จากการศึกษารายกรณีไปใช้ในการแนะแนวอย่างมีประสิทธิภาพ

เทคนิคเบื้องต้นในการแนะแนว เป็นการศึกษาและฝึกทักษะในการใช้เทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้ในการแนะแนว เช่น การฟัง การสัมภาษณ์ การตีความหมาย การให้กำลังใจ การสังเกตสีหน้าท่าทาง ฯลฯ อันเป็นเทคนิคเบื้องต้นในการแนะแนวและการให้คำปรึกษา

กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน เป็นการศึกษาวิธีการกลุ่ม กระบวนการเคลื่อนไหวและเทคนิคภายในกลุ่ม การฝึกผู้นำเทคนิค การนำความรู้เกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มไปใช้ในการจัดกิจกรรมกลุ่มสำหรับนักเรียนในโรงเรียน เพื่อช่วยให้นักเรียนพัฒนาการทางด้านสังคม มีทักษะในการทำงานเป็นทีม มีความสามารถเป็นได้ทั้งผู้นำและผู้ตามที่ดี

กิจกรรมนักเรียน เป็นการศึกษาปรัชญาและความมุ่งหมาย ประวัติความเป็นมาของกิจกรรมนักเรียน การจัดและการบริหารกิจกรรมนักเรียน คุณลักษณะและหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาชุมนุมกิจกรรมต่าง ๆ การประเมินผลกิจกรรมนักเรียน ปัญหาเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียน มัธยมของไทย

อาชีพศึกษาเบื้องต้น เป็นการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับอาชีพ ทฤษฎีและหลักการในการแนะแนวอาชีพ การวางแผนการเลือกอาชีพของนักเรียน ศึกษาหลักสูตรวิชาอาชีพสาขาต่าง ๆ ในประเทศไทย แนวโน้มการจัดอาชีพศึกษาในประเทศไทย

มนุษย์สัมพันธ์ในการแนะแนว เป็นการศึกษาหลักการความต้องการพื้นฐานและความต้องการเฉพาะของผู้มารับบริการ ขบวนการสื่อสาร ทฤษฎีการสื่อสาร ทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล เทคนิคในการพูดประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความพึงพอใจ และความประทับใจแก่ผู้รับบริการ อันเป็นการเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในเชิงสร้างสรรค์ในวิชาชีพแนะแนว

การสอนกิจกรรมแนะแนวในโรงเรียน เป็นการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรกิจกรรมแนะแนว การเตรียมการสอนวิชากิจกรรมแนะแนว กิจกรรมและอุปกรณ์ที่ใช้ในการสอน เกมต่าง ๆ การแนะแนว การเลือกวิชาเรียนและการศึกษาต่อ การแนะแนวเพื่อเตรียมตัวในด้านอาชีพและเพื่อชีวิตในอนาคต และการประเมินผล

การจัดและการให้บริการสนเทศ เป็นการศึกษาความหมายและขอบข่ายของการให้บริการสนเทศ เรียนรู้วิธีการเลือกและจัดทำเอกสารต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ในการแนะแนวด้านการศึกษา อาชีพ สังคม รู้จักแหล่งที่จะให้ข้อสนเทศ รู้เทคนิคในการหาแหล่งข้อมูลและการให้บริการสนเทศ ตลอดจนวิธีจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการสนเทศ เช่น วันอาชีพ เป็นต้น

การฝึกงานแนะแนว เป็นการศึกษาการฝึกการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน โดยใช้เครื่องมือและวิธีการต่าง ๆ ที่ได้ศึกษามาตามความเหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนและนักเรียนที่จัดให้ไปฝึกและฝึกการให้บริการสนเทศ ตลอดจนฝึกทักษะในการสัมภาษณ์เพื่อการแนะแนว

การทดสอบเพื่อการแนะแนว เป็นการศึกษาหลักเบื้องต้นในการวัดและการทดสอบทางด้านจิตวิทยา ความหมายของคะแนน การแปลความหมายของคะแนนจากแบบทดสอบต่าง ๆ และจากแบบสำรวจ หลักการเลือกแบบทดสอบชนิดต่าง ๆ เพื่อใช้ในการแนะแนวในโรงเรียน ให้คำปรึกษาในการเรียนต่อและประกอบอาชีพ แบบสำรวจและทดสอบที่ใช้ เช่น แบบสำรวจความสนใจ แบบทดสอบความถนัด แบบสำรวจบุคลิกภาพ เป็นต้น

การบริหารงานแนะแนวในโรงเรียน เป็นการศึกษาการจัดและหลักการบริหารงานทั่วไป และงานแนะแนวในโรงเรียน เทคนิคการบริหารงานบุคลากร เช่น เทคนิคการวิเคราะห์ระบบ การบริหารงานพัสดุและงบประมาณ บทบาทความรับผิดชอบของบุคลากรแนะแนวในโรงเรียน ธรรมะ

และจรรยาบรรณของวิชาชีพแนะแนว ตลอดจนศึกษาความเป็นมาและการดำเนินงานของการแนะแนวในประเทศไทย

การติดตามผลและการวิจัยทางการแนะแนว เป็นการศึกษาหลักเบื้องต้นของการวิจัยทางจิตวิทยาสาขาต่าง ๆ การติดตามผลและการวิจัยทางการแนะแนวในประเทศไทยและต่างประเทศ เทคนิคการนำผลที่ได้จากการติดตามผลและการวิจัยมาใช้ในการแนะแนวในสภาพความเป็นจริงเชิงปฏิบัติ ผลการวิจัยจากแหล่งการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอก

ปัญหาและแนวโน้มเกี่ยวกับงานแนะแนวในโรงเรียน เป็นการสำรวจการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนต่าง ๆ ในท้องถิ่นตามสภาพที่เป็นอยู่จริง จัดสัมมนาเพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหา ตลอดจนหาวิธีการปรับปรุงงานแนะแนวในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ เชิญวิทยากรในสาขาที่เกี่ยวข้อง เช่น เศรษฐกรจังหวัด นักการศึกษา เจ้าหน้าที่กรมแรงงาน นักสังคมสงเคราะห์ ฯลฯ มาให้ความรู้ที่ช่วยให้การแนะแนวมีประสิทธิภาพ

การฝึกปฏิบัติงานแนะแนว 1 เป็นการฝึกเทคนิคต่าง ๆ ในการให้คำปรึกษา เช่น การฟัง การใช้คำถาม การให้ความกระจ่าง การใช้ความเงียบ การสรุป ฯลฯ โดยการสวมบทบาทในห้องฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษา การฝึกทักษะแต่ละด้านในการให้คำปรึกษาซึ่งจะนำไปใช้ในการปฏิบัติจริง

การฝึกปฏิบัติงานแนะแนว 2 ฝึกจัดบริการต่าง ๆ เกี่ยวกับงานแนะแนวทั้งในสถานการณ์จำลองและสถานการณ์ในโรงเรียนจริง ๆ เพื่อให้บัณฑิตเกิดความสามารถและทักษะในการปรับแผนทฤษฎีทางการแนะแนวให้เข้ากับสภาพชีวิตจริงทางการศึกษาเชิงปฏิบัติ

บริการให้คำปรึกษา เป็นการศึกษาหลักการและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการให้บริการให้คำปรึกษาในโรงเรียน เช่น ทฤษฎีคุณลักษณะ (Trait-Factor) ทฤษฎีโรเจอร์ และทฤษฎีพฤติกรรมนิยม กระบวนการให้คำปรึกษาแบบต่าง ๆ วิธีการจัดบริการให้คำปรึกษาในโรงเรียน

ทฤษฎีการเรียนรู้และแรงจูงใจ เป็นการศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้และแรงจูงใจต่างๆ การนำแนวความคิดทางทฤษฎีการเรียนรู้และแรงจูงใจมาประยุกต์ใช้ในงานแนะแนว ทั้งที่เป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม และเน้นหนักโดยเฉพาะการนำไปประยุกต์เชิงปฏิบัติ

2. แนวคิดเกี่ยวกับความหมายของครู วิชาชีพ และวิชาชีพครู

2.1 ความหมายของครู

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้คำจำกัดความไว้ในมาตรา 4 ว่า ครู หมายความว่า บุคลากรวิชาชีพ ซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

2.2 ความหมายของวิชาชีพ

พจนานุกรม Collins Cobuild (1987 : 1146) อธิบายความหมายของวิชาชีพว่า เป็นลักษณะหนึ่งของงาน (Job) ซึ่งเป็นงานที่ผู้ทำต้องได้รับการฝึกฝนโดยเฉพาะ และเป็นงานที่ทำให้ผู้ประกอบการนั้นได้รับฐานะที่สูงเป็นพิเศษจากสังคม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2530 : 754) ได้ให้ความหมายของวิชาชีพว่า หมายถึง อาชีพที่ต้องอาศัยวิชาความรู้ ความชำนาญ

ในปัจจุบันอาจจะแบ่งระดับของการประกอบอาชีพสุจริตในสังคมได้เป็น 4 ระดับ คือ (ธีรศักดิ์ อัครบวร. 2544 : 31)

1. ระดับแรงงานหรือกรรมกร (Labour)
2. ระดับแรงงานฝีมือ (Semilabour)
3. ระดับช่างฝีมือ (Technician)
4. ระดับวิชาชีพหรือวิชาชีพชั้นสูง (Profession)

การประกอบอาชีพทั้ง 4 ระดับนั้น อาจจะแบ่งให้กว้างขึ้นเป็น 2 ฝ่าย คือ ระดับที่ 1-3 จัดเป็นอาชีพที่ต้องอาศัยกำลังกายหรือแรงงานเป็นสำคัญ ส่วนระดับที่ 4 นั้นเป็นอาชีพที่ได้รับการยกย่องจากสังคมว่าเป็นวิชาชีพที่ทำให้ผู้ประกอบการอาชีพมีฐานะได้รับเกียรติเป็นพิเศษในสังคมทุกประเทศทั่วโลก

วิจิตร ศรีสะอ้าน (2535 : 823-824) ได้อธิบายลักษณะของวิชาชีพชั้นสูงไว้ว่า มี 6 ลักษณะ ดังนี้

1. วิชาชีพชั้นสูง จะต้องให้บริการที่ให้แก่สังคมที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงและจำเป็น (Social Service) วิชาชีพหลัก ๆ ในแต่ละวิชาชีพต่างก็มีบริการที่ให้แก่สังคมเป็นการเฉพาะเจาะจงของแต่ละวิชาชีพโดยไม่ซ้ำซ้อนกัน บริการของวิชาชีพนี้อาจมีสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

2. สมาชิกของวิชาชีพชั้นสูงจะต้องใช้วิธีการแห่งปัญญาในการให้บริการ (Intellectual Method) หมายความว่า การวินิจฉัยตัดสินใจในการปฏิบัติต่อผู้รับบริการของวิชาชีพนั้น จะต้องอาศัยความรู้ ความคิด และสติปัญญาเป็นพื้นฐานสำคัญ มากกว่าการใช้ทักษะและความชำนาญ

การแต่เพียงด้านเดียว แต่เป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยความรู้ ความคิด หลักการ และทฤษฎี จึงจะประกอบกันได้ วิธีการอย่างนี้เรียกว่า วิธีการแห่งปัญญา

3. สมาชิกของวิชาชีพชั้นสูง จะต้องได้รับการศึกษาอบรมให้มีความรู้กว้างขวางลึกซึ้ง โดยใช้เวลายาวนานพอสมควร (Long Period of Training) เนื่องจากต้องใช้วิธีการแห่งปัญญาในการให้บริการ โดยปกติมักจะถือเป็นเกณฑ์ว่า อย่างน้อยควรต้องได้รับการศึกษาในสาขาวิชาชีพนั้น ๆ ไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี และมักจะใช้เวลาศึกษามากกว่า 4 ปี หลังจากมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้เพื่อให้หลักประกันแก่ผู้รับบริการว่า ผู้ให้บริการสามารถให้บริการที่มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพได้ เพราะมีการศึกษาอบรมมามากพอ

4. สมาชิกของวิชาชีพชั้นสูงจะต้องมีเสรีภาพในการใช้วิชาชีพนั้น ๆ ตามมาตรฐานของวิชาชีพ (Professional Autonomy) หมายความว่า การวินิจฉัยในการให้บริการภายในขอบเขตของวิชาชีพแต่ละวิชาชีพนั้น สมาชิกของวิชาชีพนั้น ๆ ควรจะมีเสรีภาพในการให้บริการโดยปราศจากการแทรกแซงจากบุคคลภายนอก การใช้เสรีภาพทางวิชาชีพเป็นความรับผิดชอบสำคัญเมื่อผู้ที่เป็นสมาชิกของวิชาชีพได้รับการศึกษาอบรมมาดีพอแล้ว ก็เป็นธรรมดาที่จะสามารถวินิจฉัยเพื่อให้บริการได้ถูกต้องตามลำพัง ความเป็นอิสระในการให้บริการเป็นลักษณะที่จำเป็นที่ทุกวิชาชีพต้องมี แต่จะมีมากมีน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความยอมรับของสังคมและผู้รับบริการเป็นสำคัญ

5. วิชาชีพชั้นสูงจะต้องมีจรรยาบรรณ (Professional Ethics) จรรยาบรรณเป็นแนวทางของการปฏิบัติวิชาชีพ ผู้ที่ละเมิดจรรยาบรรณจะต้องได้รับการลงโทษ ในกรณีร้ายแรงอาจถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพได้ในทุกสังคมจะมีกฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพโดยเฉพาะวิชาชีพหลัก ๆ ซึ่งให้บริการอันอาจมีผลกระทบต่อสวัสดิการ สวัสดิภาพและความมั่นคงปลอดภัยของสังคม ในประเทศไทยก็มีกฎหมายคุ้มครองการปฏิบัติวิชาชีพอยู่หลายวิชาชีพ ผู้จะปฏิบัติวิชาชีพจะต้องได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพจึงจะกระทำได้

6. วิชาชีพชั้นสูง จะต้องมีสถาบันวิชาชีพเป็นแหล่งกลางในการสร้างสรรค์จริยมาตรฐานของวิชาชีพ (Professional Institution) สถาบันหรือองค์กรวิชาชีพเป็นแหล่งกลางในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของวิชาชีพ สถาบันวิชาชีพมี 2 ลักษณะ คือ

ลักษณะที่ 1 เป็นสถาบันควบคุมและพัฒนามาตรฐานและการปฏิบัติวิชาชีพ เช่น แพทยสภา หรือเนติบัณฑิตยสภา เป็นต้น

ลักษณะที่ 2 เป็นสมาคมวิชาชีพเพื่อเป็นแหล่งส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก และเสริมสร้างความแข็งแกร่งและความก้าวหน้าของวิชาชีพ เช่น แพทยสมาคม หรือสมาคม การจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย เป็นต้น

และอุทุมพร จามรมาน (2537 : 2) ได้ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างการประกอบ วิชาชีพและการประกอบอาชีพว่า ต่างกันที่กิจกรรมของการปฏิบัติ ภาระหน้าที่กิจกรรมของการ ประกอบวิชาชีพจะมีลักษณะดังนี้

1. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัญญา
2. กิจกรรมที่อาศัยความรู้เฉพาะสิ่ง
3. กิจกรรมที่ต้องมีการเตรียมตัวล่วงหน้า
4. กิจกรรมที่ต้องใช้เวลาเต็มเวลา และมีการเป็นสมาชิกที่ถาวร
5. กิจกรรมที่มีมาตรฐาน
6. กิจกรรมที่บริการผู้อื่น
7. กิจกรรมที่มีองค์กร สถาบันรองรับอย่างชัดเจนและเข้มแข็ง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า อาชีพใดจะได้รับการยกย่องว่าเป็นวิชาชีพหรือไม่ต้องขึ้นอยู่กับ ความมีมาตรฐานของความรู้ มาตรฐานขององค์กร หรือสถาบันที่รองรับและมาตรฐานกิจกรรม ที่สมาชิกในวิชาชีพถือปฏิบัติ

2.3 ความหมายของวิชาชีพครู

ภูเทภ (ธีรศักดิ์ อัครบวร. 2544 : 35-36 ; อ้างอิงจาก Gutex. 1981 : 382-384) อธิบายว่า การสอนของครูนั้นมีฐานะเป็นวิชาชีพชั้นสูงสาขาหนึ่งในสังคม จึงส่งผลให้ครูมีฐานะ เป็นนักศึกษาระดับวิชาชีพด้วย โดยได้สรุปเกณฑ์เพื่อเป็นการพิจารณาวิชาชีพครูไว้ 7 ประการ คือ

1. วิชาชีพเป็นกิจกรรมทางปัญญาและวิชาความรู้เฉพาะด้าน การสอนก็เป็นกิจกรรม ทางปัญญา การออกแบบวิธีการถ่ายทอดความรู้ วัฒนธรรม ทักษะ และค่านิยมให้กับเยาวชน ครู ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์แห่งวิชาชีพอันเป็นวิทยาการเฉพาะด้าน และต้องใช้สติปัญญาในการ ถ่ายทอดแต่ละสิ่งแต่ละอย่างให้กับศิษย์

2. วิชาชีพเป็นกิจกรรมที่จำเป็นเฉพาะสาขาที่สังคมต้องการและบริการแก่สังคม การ สอนเป็นการให้บริการแก่สังคมในด้านการถ่ายทอดทักษะทางสังคม ค่านิยม ตลอดจนวิชาการ ต่าง ๆ ให้แก่เยาวชนตามที่สังคมประสงค์ เป็นการให้บริการที่เฉพาะสาขาวิชาที่ต่างจากวิชาชีพอื่น

3. การประกอบการของวิชาชีพนั้น อยู่บนพื้นฐานทางทฤษฎีทางวิทยาการของศาสตร์แต่ละสาขาที่สามารถประยุกต์มาเป็นการปฏิบัติ งานฝีมือโดยทั่วไปจะต้องอยู่บนพื้นฐานของความสามารถเฉพาะตัวของผู้ประกอบการ แม้ว่าจะมีการถ่ายทอดเคล็ดลับวิธีการเฉพาะตัวแก่กันและกันบ้างก็ตาม แต่การประกอบวิชาชีพนั้นเป็นงานฝีมือที่สร้างสรรค์บนพื้นฐานของความรู้หลายด้านที่มีความหมายมากกว่าเคล็ดลับเพียงประการเดียว การสอนก็เช่นกันเป็นงานที่ต้องผสมผสานวิทยาการทั้งปรัชญาการศึกษา ประวัติศาสตร์ จิตวิทยา สังคมวิทยา หลักการสอน การประเมินผลทางการศึกษา ฯลฯ เพื่อจัดให้ในการสอนแต่ละครั้ง

4. การเข้าสู่วงการวิชาชีพนั้นต้องเตรียมตัวในการศึกษาวิชาชีพนั้น ๆ ในวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัยเป็นระยะเวลาที่มากพอสมควร วิชาการสอนก็ต้องใช้เวลาเล่าเรียนและฝึกฝนในสถาบันฝึกหัดครูเช่นกัน และต้องใช้เวลาโดยทั่วไปไม่น้อยกว่า 4 ปี จึงจะสำเร็จการศึกษาออกไปทำการสอนได้

5. วิชาชีพแต่ละสาขาจะกำหนดมาตรฐานแห่งวิชาชีพนั้นโดยทั่วไปจะมีการกำหนดเป็นจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อควบคุมความประพฤติและการปฏิบัติตน ตลอดจนมาตรฐานและคุณภาพในการประกอบวิชาชีพของมวลสมาชิก ศาสตร์และศิลป์แห่งการสอนก็มีจรรยาบรรณวิชาชีพที่ได้ประกาศเผยแพร่ และใช้ควบคุมมาตรฐานและคุณภาพในการปฏิบัติตนของครูเช่นกัน

6. ผู้ประกอบวิชาชีพ มีเอกสิทธิ์และเสรีภาพทางวิชาชีพในการประกอบวิชาชีพนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพมีเอกสิทธิ์ในการตกลงใจ และตัดสินใจที่จะใช้ความรู้ในการแก้ปัญหาการสอนแต่ละครั้ง แต่ละวิชาที่ผู้สอนย่อมมีเอกสิทธิ์ที่จะกำหนดวิธีสอนและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดในหลักสูตร

7. สมาชิกแห่งวิชาชีพต่าง ๆ มีการจัดตั้งองค์กรวิชาชีพที่เป็นอิสระในการควบคุมจรรยาบรรณ มาตรฐานในการประกอบวิชาชีพ และสามารถลงโทษสมาชิก การสอนนั้น ผู้ทำการสอนต้องมีการจัดตั้งองค์กรวิชาชีพที่หลากหลายเพื่อควบคุมมาตรฐาน ตลอดจนเผยแพร่ผลงานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ให้แกกันและกัน

จากข้อความข้างต้นจึงสรุปได้ว่า วิชาชีพครูนั้นจัดเป็นวิชาชีพหนึ่งที่ต้องมีมาตรฐานที่ชัดเจนเพื่อควบคุมการทำงานของครูให้อยู่ในระดับมาตรฐานตลอดไป

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู

ยุพดี ปานบุปผา (2523 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนิสิตฝึกสอนสาขาวิชาสังคมศาสตร์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตฝึกสอนสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2522

จำนวน 65 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบวัดทัศนคติต่อวิชาชีพครูที่วัดทัศนคติใน 3 ด้าน คือ ทัศนคติต่อวิชาชีพครูในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ความสัมพันธ์กับบุคคลและอาชีพอื่น ทัศนคติด้านบุคลิกภาพของครูและทัศนคติด้านลักษณะงานอาชีพครู ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนิสิตฝึกสอนสาขาวิชาสังคมศึกษาก่อนฝึกสอนแยกตามกลุ่มที่เลือกอันดับเข้าศึกษาในคณะครุศาสตร์ไม่แตกต่างกัน ทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนิสิตฝึกสอนสาขาวิชาสังคมศึกษาหลังฝึกสอนแยกตามกลุ่มที่เลือกอันดับเข้าศึกษาในคณะครุศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนิสิตฝึกสอนสาขาวิชาสังคมศึกษากลุ่มที่เลือกอันดับที่ 1,2,3 ไม่แตกต่างจากกลุ่มที่เลือก อันดับที่ 5 และ 6 และทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนิสิตฝึกสอนสาขาวิชาสังคมศาสตร์กลุ่มที่เลือกอันดับที่ 1,2,3 และ 4,5,6 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

เบญจวรรณ ศิริพรชัยกุล (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอน จำนวน 325 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ปฏิบัติดังนี้ เกณฑ์มาตรฐานที่ 1 ศึกษาหาความรู้โดยการฝึกอบรม ประชุม สัมมนาทางวิชาการ มีบทบาทในการพัฒนาวิชาชีพด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้งที่มีโอกาส การจัดทำผลงานทางวิชาการใช้วิธีการสร้างสื่อการเรียนการสอนและเผยแพร่โดยการฝึกปฏิบัติจริง เกณฑ์มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจเลือกจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถของผู้เรียน เลือกจัดกิจกรรมเพื่อเสริมความรู้แก่ผู้เรียนและพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน โดยการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนปฏิบัติอย่างหลากหลาย เกณฑ์มาตรฐานที่ 3 พัฒนาผู้เรียนโดยการจัดสอนซ่อมเสริมเฉพาะด้านที่ผู้เรียนมีข้อบกพร่อง ชะงัก และให้กำลังใจผู้เรียน พัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนา เกณฑ์มาตรฐานที่ 4 เลือกใช้แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ปรับปรุงแผนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และสร้างแผนการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถ ศักยภาพ และธรรมชาติของผู้เรียน เกณฑ์มาตรฐานที่ 5 เลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้ บำรุงรักษา และผลิตสื่อการเรียนการสอนโดยใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น เกณฑ์มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสค้นหาความรู้ด้วยตนเองและสรุปความคิดรวบยอดได้เองตามจุดประสงค์การเรียนรู้ และให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เกณฑ์มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยรายงานข้อมูลสภาพปัญหาความต้องการ เป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียนเป็นภาพรวมและราย

กลุ่ม ให้ข้อเสนอแนะที่เหมาะสมต่อการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล เกณฑ์มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี โดยการแต่งกายสุภาพเรียบร้อย ให้ข้อเสนอแนะที่ผู้เรียนควรปฏิบัติโดยสอดคล้องในกระบวนการเรียนการสอนและให้รางวัล คำชมเชยในการประพฤติดี เกณฑ์มาตรฐานที่ 9 ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นในสถานศึกษาโดยการรับฟังความคิดเห็น ให้ความร่วมมือร่วมปฏิบัติงานโดยยึดประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก และให้คำแนะนำแก้ปัญหาแก่ผู้ร่วมงาน เกณฑ์มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนโดยการยอมรับในความรู้ความสามารถ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นร่วมปฏิบัติงานโดยยึดประโยชน์ของชุมชนเป็นหลักและให้ข้อเสนอแนะชี้แนวทางแก้ปัญหาแก่ผู้ร่วมงาน เกณฑ์มาตรฐานที่ 11 แสวงหาข้อมูลข่าวสาร โดยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัจจุบันในระดับท้องถิ่น ข่าวสารเกี่ยวกับวิชาชีพครู เทคนิควิธีการ นวัตกรรมการเรียนการสอน และนำมาใช้ในการพัฒนางานสอน

พญศักดิ์ จันทรสุรินทร์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการพัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษา กับสถาบันอุดมศึกษา เพื่อพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งผลการวิจัยมีตามขั้นตอนการวิจัยดังนี้ ตอนที่ 1 การอ่านวิเคราะห์เอกสารได้ภาพเด่นโดดเด่นแสดงสภาพจริง และปัญหาวัฒนธรรม ยุทธศาสตร์ กิจกรรม เงื่อนไข ข้อจำกัด แนวทางและเป้าหมายของการพัฒนาความร่วมมือ ตอนที่ 2 ผู้วิจัยนำเสนอรูปแบบที่ 1 โดยวิเคราะห์ภาพลักษณ์ (Profiles) ของตัวแปรความร่วมมือ พบว่า ภาพลักษณ์ตัวแปรที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน (Homogenous) และมีความเห็นพ้องต้องกันสูงสุด มีจำนวน 10 ตัวแปร คือ (1) การพัฒนาบุคลากรโดยการพัฒนาและการเรียนรู้ (2) การพัฒนาให้เกิดการทำงานแบบบูรณาการเป็นทีม (3) การพัฒนาวิสัยทัศน์ร่วม (4) การร่วมจัดทำหลักสูตรรายวิชาพื้นฐานได้เหมาะสมกับท้องถิ่น (5) การร่วมพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความฉลาดทางอารมณ์และการคิด (6) การบูรณาการความผูกพันทางจริยธรรมร่วมกัน (7) การพัฒนาเทคนิคการสอน (8) การพัฒนาความร่วมมือเกิดขึ้นจากตำแหน่งจริง (9) การสร้างความไว้วางใจและให้เกียรติซึ่งกันและกัน และ (10) การส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกันในการพัฒนาความชำนาญพิเศษ ผู้วิจัยได้เสนอรูปแบบที่ 2 โดยการวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของตัวแปรที่เหลือ ประกอบขึ้นจากตัวแปรที่มีภาพลักษณ์หลากหลาย แต่มีค่าความเห็นพ้องต้องกันสูงเพิ่มเติมจากรูปแบบแรกอีก 38 ตัวแปร รวมเป็น 48 ตัวแปร ตอนที่ 3 ทดสอบรูปแบบโดยกรณีศึกษาระหว่างโรงเรียนแม่แตงและสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ โดยเน้นให้อาจารย์ในสถาบันราชภัฏเป็นฝ่ายก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการทดสอบพัฒนาการด้านความรู้ทางวิชาชีพครูในกลุ่มโรงเรียนแม่แตงที่ร่วมโครงการโดยใช้ t-test ของการทดสอบก่อนและ

หลัง พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงว่ารูปแบบนี้ส่งผลให้ครูในโรงเรียนแม่แตงมีความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครูสูงขึ้น ในด้านความรับผิดชอบของครู พบว่า มีพัฒนาขึ้นจากการสังเกตและการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยได้รูปแบบความร่วมมือระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษาและสถาบันอุดมศึกษา 2 รูปแบบ รูปแบบที่ 1 เป็นความร่วมมือที่สามารถดำเนินการได้ทันที ซึ่งไม่มีเงื่อนไขและข้อจำกัด โดยดำเนินการความร่วมมือเกี่ยวกับยุทธศาสตร์กิจกรรมความร่วมมือ พร้อมกับแนวทางการพัฒนาความร่วมมือจะเกิดผลการพัฒนาวิชาชีพครูเฉพาะด้านความรับผิดชอบ รูปแบบที่ 2 เป็นความร่วมมือพร้อมรับดำเนินการตามแนวทางความร่วมมือโดยมีเงื่อนไขและข้อจำกัด โดยจะเกิดผลพัฒนาวิชาชีพครูทั้งความรู้วิชาชีพครูและความรับผิดชอบต่อวิชาชีพครู

บุญขันธ์ เต็มชัย (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการพัฒนาแบบประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียนที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นักศึกษาวิชาชีพครู กลุ่มละ 78 คน และนักเรียนที่เรียนกับนักศึกษาวิชาชีพครู จำนวน 1,560 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าสถิติพื้นฐาน วิเคราะห์หาคุณภาพของแบบประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ได้แก่ ความตรงตามเนื้อหา ความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายในและความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน ผลการวิจัยพบว่า ได้แบบประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู 5 ฉบับ มีองค์ประกอบในการประเมิน 9 องค์ประกอบดังนี้ 1) แบบประเมินพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ การวางแผนและเตรียมการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน การจูงใจและการเสริมแรง การจัดชั้นเรียน และสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ การสื่อสารและส่งเสริมกระบวนการคิด และการประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียน 2) แบบประเมินคุณลักษณะความเป็นครูและพฤติกรรมทั่วไป มี 1 องค์ประกอบ ได้แก่ คุณลักษณะความเป็นครู และ 3) แบบประเมินทักษะการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้มี 1 องค์ประกอบ คือ ทักษะการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ประเมินโดยอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง ผู้บริหารโรงเรียน และนักศึกษาวิชาชีพครูประเมินตนเอง 4) แบบประเมินพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ (ประเมินโดยนักเรียน) และ 5) แบบประเมินคุณลักษณะความเป็นครูและพฤติกรรมทั่วไป (ประเมินโดยนักเรียน)

กล่าวโดยรวมในช่วงเวลาที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันมีผู้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพครูมาบ้างแล้ว ทำให้มองเห็นถึงความจำเป็นของการศึกษามาตรฐานการฝึกงานของนิสิตเพื่อเพิ่มความรู้อย่างชัดเจนขึ้น

3. แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการสอน

3.1 ความหมายของการนิเทศการสอน

จุฬาลักษณ์ พูนนาค (2541 : 52) ได้อธิบายว่า การนิเทศการสอน หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันของผู้นิเทศกับผู้สอน เพื่อที่จะปรับปรุงพัฒนาการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ ที่กำหนดในหลักสูตร

กิตติมา เจลิมพงษ์ (2543 : 23) ได้อธิบายว่า การนิเทศการสอน หมายถึง การจัดการดำเนินการในด้านต่าง ๆ ที่มุ่งให้ผู้สอนเกิดการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอน

กษมน สถาปิตานนท์ (2546 : 42) ได้ให้ความหมายของคำว่า นิเทศการสอน ไว้ว่า หมายถึง การช่วยเหลือ การแนะนำ การชี้แจง การบริการ การร่วม การปรับปรุง ที่เกี่ยวกับด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล ในการส่งเสริมให้ครูผู้สอนปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า การนิเทศการสอน หมายถึง การจัดการดำเนินการในด้านต่าง ๆ ที่มุ่งให้ผู้สอนเกิดการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอน

3.2 ขั้นตอนสำคัญของการนิเทศการสอน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2536 : 31) ได้สรุปขั้นตอนสำคัญในการนิเทศ คือ การสำรวจความต้องการการนิเทศของครูผู้สอน เพื่อให้ได้มาซึ่งสภาพปัจจุบัน ความต้องการ และความจำเป็นที่ต้องมีการนิเทศแล้วจัดลำดับความสำคัญของการนิเทศและดำเนินการตามโครงการเพื่อยกระดับความมาตรฐานและพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนต่อไป บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูผู้สอน และศึกษานิเทศก์ นับเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่ ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษานักเรียนทั้ง 3 ฝ่าย จะต้องร่วมกันแก้ไขในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยเฉพาะครูผู้สอนซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรงต่อกระบวนการ การเรียนการสอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรกิจกรรมในการเรียน การสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลเป็นอย่างดี เพราะหากครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวอย่างชัดเจนก็สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้ในที่สุด

3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอน

พรวิรัตน์ ชิดสิน (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาทักษะการนิเทศของผู้นิเทศในโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ ครูวิชาการโรงเรียน และครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานในปีการศึกษา 2541 โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการนิเทศของผู้นิเทศในโรงเรียน จำนวน 5 ทักษะ จำนวน 64 ข้อ ส่งไปจำนวน 216 ฉบับ ได้รับคืน 201 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.05 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผู้นิเทศมีทักษะการนิเทศตามการรับรู้ของตนเองอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ทักษะ โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ 1) ทักษะในด้านมนุษยสัมพันธ์ 4.20 2) ทักษะในด้านการกระบวนกรกลุ่ม 4.11 3) ทักษะในด้านการเป็นผู้นำ 4.00 4) ทักษะในด้านการบริหารงานบุคคล 4.00 5) ทักษะในด้านการประเมินผล 3.86

เยาวลักษณ์ รอดงาม (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการนิเทศด้านการแปลงหลักสูตรภาษาอังกฤษไปสู่การสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการและครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้างและแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา แจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ในการวางแผนการสอน ครูผู้สอนมีการวิเคราะห์หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษเพื่อนำไปเขียนแผนการสอน มีการจัดทำกำหนดการสอน มีการจัดทำแผนการสอน มีการจัดหาและจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน โดยมีครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการให้การสนับสนุนในเรื่องดังกล่าว ปัญหาในการวางแผนการสอน ได้แก่ ขาดความร่วมมือจากบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ไม่มีเวลาเพียงพอในการจัดทำ ขาดการนิเทศติดตามผลการวิเคราะห์อย่างต่อเนื่อง ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำเอกสารประกอบการจัดทำมีไม่เพียงพอ ขาดงบประมาณในการจัดทำสื่อ ขาดความชำนาญในการจัดทำสื่อ ขาดวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำสื่อ ในด้านการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนมีการเตรียมการสอน ใช้วิธีสอนแบบฟัง พูด มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และให้เหมาะสมกับจุดประสงค์และเนื้อหา มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีการใช้สื่อการเรียนการสอนโดยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาที่จะสอน และมีการจัดสอนซ่อมเสริมโดยให้นักเรียนที่เรียนเก่งช่วยนักเรียนที่เรียนอ่อน ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ขาดเอกสาร

สำหรับค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ขาดทักษะในการใช้เทคนิคและวิธีสอนแบบใหม่ ๆ ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เวลาในการจัดให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีไม่เพียงพอ เวลาในการสอนซ่อมเสริมมีไม่เพียงพอ ในด้านการวัดและประเมินผล การเรียน ครูผู้สอนมีการวัดและประเมินผลการเรียน โดยการทดสอบการตรวจผลงาน การสัมภาษณ์ การสังเกต และการซักถาม ช่วงที่วัดและประเมินผลการเรียน คือ หลังเรียนและระหว่างเรียน มีการนำผลการวัดและประเมินไปใช้ในการวัดความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน และปรับปรุงการสอนของครูผู้สอน นอกจากนี้ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการมีการสนับสนุนส่งเสริมการวัดและประเมินผลการเรียนวิชาภาษาอังกฤษด้วย ปัญหาในการวัดและประเมินผลการเรียน ได้แก่ ขาดความร่วมมือจากครู เวลาที่ใช้ในการวัดและประเมินผลไม่เหมาะสม ในด้านความต้องการ การนิเทศด้านการแปลงหลักสูตรภาษาอังกฤษไปสู่การสอนของครูผู้สอน ครูผู้สอนมีความต้องการ การนิเทศด้านการวางแผนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล การเรียนอยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 ด้าน

สมานจิต พงษ์สนาม (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการดำเนินงานและปัญหา การนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา ครูผู้สอน จำนวน 1,064 คน ได้รับคืน 926 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า 1) โรงเรียนมีการดำเนินการนิเทศภายใน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การเตรียมการนิเทศมีการแจ้งนโยบาย ชี้แจงจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายใน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการโดยการคัดเลือกและนำหลักประชาธิปไตยมาใช้ดำเนินงาน มีการศึกษา สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ โดยใช้วิธีวิเคราะห์ศึกษาการประเมินความต้องการ ขั้นที่ 2 การวางแผนการนิเทศแบ่งเป็นการวางแผนระดับโรงเรียนและระดับหมวดวิชา เพื่อกำหนด กรอบ แผนงาน นโยบายและโครงการนิเทศ ขั้นที่ 3 เป็นการปฏิบัติติดตามแผนการนิเทศ มีการ ประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้อง สร้างขวัญและกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติงาน มีการพัฒนาสื่อและพัฒนา วิธีการนิเทศ ขั้นที่ 4 การประเมินผลการนิเทศเป็นการกำกับ ติดตาม ควบคุมคุณภาพของงาน 2) ปัญหาในการดำเนินการนิเทศภายใน พบว่า บุคลากรขาดความรู้ทางการนิเทศการศึกษา บุคลากรไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร มีงานรับผิดชอบมาก ไม่มีเวลาเพียงพอ ปฏิบัติงานไม่จริงจัง คณะกรรมการนิเทศภายในไม่ได้รับการยอมรับจากคณะครู การดำเนินงานยังขาดเอกสาร สื่อ และอุปกรณ์

รัฐศักดิ์ เจริญศิลป์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูการศึกษาพิเศษเรียนร่วมในโรงเรียนที่เป็นศูนย์กลางทางวิชาการเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 โดยจำแนกเป็นความต้องการการนิเทศการสอนของครูการศึกษาพิเศษเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ครูการศึกษาพิเศษเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม และครูการศึกษาพิเศษเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในด้านหลักสูตร ด้านการเตรียมการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนและเทคนิควิธีสอน ด้านสื่อการเรียน การสอน และด้านวัดผลและประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยได้ส่งแบบสำรวจความต้องการการนิเทศการสอน จำนวน 283 ฉบับ ได้รับคืนฉบับสมบูรณ์จำนวน 246 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.93 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาหาระดับความต้องการการนิเทศการสอนของครูการศึกษาพิเศษเรียนร่วม ผลการวิจัยพบว่า ครูการศึกษาพิเศษเรียนร่วมใน โรงเรียนที่เป็นศูนย์กลางทางวิชาการที่เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษที่ทำการสอนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในแต่ละกลุ่ม มีความต้องการการนิเทศการสอนอยู่ในระดับมากในด้านหลักสูตร ด้านการเตรียมการสอน

อรวิทย์ ชำระ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในโรงเรียนของรัฐ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา ในด้านหลักสูตร ด้านการเตรียมการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และเทคนิควิธีสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในแบบสำรวจความรู้ความเข้าใจชนิดเลือกตอบ (Multiple Choices) โดยผู้วิจัยให้บริการทางไปรษณีย์และรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเองเป็นบางส่วน จำนวนที่ส่งไป 1,061 ฉบับ ได้รับกลับคืน 834 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 78.61 ผลการวิจัยพบว่า 1) ในภาพรวมครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีความต้องการการนิเทศการสอนอยู่ในระดับปานกลาง 2) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีความต้องการการนิเทศการสอนด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนและเทคนิควิธีสอน ด้านการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการเตรียมการสอนและด้านสื่อการเรียนการสอนมีความต้องการการนิเทศการสอนอยู่ในระดับน้อย

4. แนวคิดเกี่ยวกับการฝึกงาน

4.1 ความหมายของการฝึกงาน

กระบวนการผลิตครูของของสถาบันผลิตครูในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นสถาบันระดับวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย ต่างก็ได้ให้ความสำคัญต่อการจัดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกงาน ร่วมงาน และปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้เพราะเป็นส่วนประกอบที่ถือเป็นหัวใจของการฝึกหัดครูอย่างแท้จริง (วิทยาลัยครูสุรินทร์. 2520 : 2) จะเห็นได้ว่าสถาบันผลิตครูทุกแห่งต่างก็กำหนดให้นักศึกษาของตนมีโอกาสได้ฝึกงานหรือฝึกสอน โดยกำหนดหน่วยกิตการฝึกสอนไว้ในหลักสูตรและวิชาบังคับที่นักศึกษาทุกคนต้องเรียนหรือเข้ารับการฝึกการจัดโปรแกรมการฝึกงานดังกล่าว บางสถาบันก็เรียกว่า “การฝึกสอน” บางสถาบันก็เรียกว่า “ประสบการณ์วิชาชีพ” หรือ “การฝึกวิชาชีพครู” ซึ่งล้วนแต่มีความหมายเหมือนกัน

คณะกรรมการประสานงานการฝึกหัดครู (2521 : 1) ใช้คำว่า “การฝึกวิชาชีพครู” โดยให้ความหมายไว้ดังนี้

1. การสังเกตการณ์ เช่น การสังเกตพัฒนาการของนักเรียน การจัดชั้นเรียน การปกครองชั้น การจัดกิจกรรม และการสอนวิชาต่าง ๆ
2. การเข้าไปมีส่วนร่วม เช่น การไปช่วยจัดอุปกรณ์การสอน การช่วยปกครองชั้นเรียน การช่วยดูแลการจัดกิจกรรม การช่วยตรวจงานนักเรียน
3. การฝึกสอนและฝึกงาน คือ การรับผิดชอบในการสอน การปกครองชั้นเรียน และการฝึกงานในสาขาวิชาที่เรียนมา

คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2521 : 12) ได้ใช้คำว่า “ประสบการณ์วิชาชีพ” โดยได้ให้ความหมายไว้ดังนี้คือ ประสบการณ์ทั้งมวลที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับนักเรียน นักศึกษาและบุคลากรในระดับหรือกลุ่มต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน รวมถึงได้รับโอกาสให้ทำการสังเกตการเรียนการสอน ร่วมมือทำงาน ฝึกทำการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ อันจะเสริมสร้างให้ผู้ที่จะเป็นครูเกิดการเรียนรู้และมีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวความคิดพื้นฐาน ตลอดจนหลักการต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อกระบวนการเรียนการสอน

จากความหมายของการฝึกสอนหรือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพดังกล่าวมาแล้ว ทำให้มองเห็นได้ว่าการฝึกสอนหรือฝึกประสบการณ์วิชาชีพครุนั้น มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งสมกับเป็นหัวใจของการฝึกหัดครู การฝึกสอนหรือฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นกิจกรรมที่มีความหมายสำคัญในตัวเองอยู่แล้ว สถาบันผลิตครู นักการศึกษาได้ให้ความสำคัญแก่การฝึกสอนไว้เป็น

อย่างมาก ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมางานฝึกสอนสำหรับนักศึกษาครูยังได้รับความสนใจและยึดถือเป็นแนวปฏิบัติอยู่เสมอมา

4.2 การเตรียมการก่อนการฝึกงาน

เนื่องจากการฝึกงานเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญมากในกระบวนการผลิตครู ดังนั้นก่อนที่จะให้นักศึกษาออกไปทำงานฝึกงานจะต้องมีการเตรียมนักศึกษาให้มีความพร้อมทุก ๆ ด้านเสียก่อน ทั้งนี้เพราะการเรียนในรายวิชาต่าง ๆ นั้นอาจจะไม่ครบถ้วนพอที่นักศึกษาจะมีทักษะในการนำทฤษฎีและหลักวิธีการต่าง ๆ ไปใช้ได้จริง ๆ การเตรียมการก่อนการฝึกงานจึงเป็นการฝึกทักษะเพิ่มเติมในส่วนที่ยังขาดหรือบกพร่อง ทั้งยังเป็นการทบทวนและย้ำให้เกิดความแม่นยำในส่วนที่ได้เรียนไปแล้วอีกครั้งหนึ่ง

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู (2518 : 144-148) ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเตรียมนักศึกษาก่อนการฝึกสอนโดยละเอียดขึ้นไปอีกว่า การเตรียมนักศึกษาให้มีความสามารถในการฝึกงานและฝึกปฏิบัติงานในโรงเรียนจะเตรียมเสียแต่เนิ่น ๆ ตั้งแต่นักศึกษาเริ่ม เข้าเรียนในวิทยาลัย สำหรับขั้นตอนในการเตรียมนั้นมีดังนี้

1. เตรียมวางแผนแบ่งนักศึกษาล่วงหน้าสำหรับการส่งออกฝึกงานว่ากลุ่มใดจะออกฝึกงานภาคใด ถ้าเป็นไปได้ควรให้นักศึกษาได้ทราบล่วงหน้าตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ว่าเขาจะไปสอนที่ไหน เมื่อไร และชั้นอะไร
2. เมื่อทราบกลุ่มเรียบร้อยแล้ว วิทยาลัยจะได้จัดวิชาให้นักศึกษาเรียนตามความต้องการและความจำเป็นที่จะให้นักศึกษาได้นำความรู้เชิงทฤษฎีเหล่านั้นไปปฏิบัติใช้ได้จริง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้เชิงเนื้อหาวิชา นักศึกษาจะต้องทราบและมีความเข้าใจถูกต้องชัดเจน
3. กลุ่มวิชาที่เป็นวิชาชีพน่าจะจัดให้เรียนใกล้ ๆ กับช่วงเวลาที่นักศึกษาจะต้องออกไปฝึกงาน เช่น วิชาจิตวิทยาการศึกษา วิชาพฤติกรรมกรรมการสอน
4. เมื่อนักศึกษาเรียนเนื้อหาวิชาหมดแล้วและกำลังจะออกฝึกงาน ก่อนส่งออกไป 7 วัน คณะอาจจะจัดโปรแกรมว่าด้วยความพร้อมของการออกปฏิบัติงานอีกครั้งหนึ่งก็ได้ รายละเอียดของโปรแกรมอาจจะมีสาระเกี่ยวกับสิ่งต่อไปนี้

4.1 มารยาทในการปฏิบัติตนต่อสังคม

4.2 เพลงที่นักศึกษาควรร้องได้สำหรับใช้ในบทเรียนต่าง ๆ

4.3 ลองเล่นบทบาทสมมติและใช้สถานการณ์จำลองเกี่ยวกับการแก้ปัญหา

ทางวินัย

4.4 การพัฒนาโรงเรียนชุมชน

5. ข้อสำคัญถ้าเป็นไปได้ คณะอาจารย์จะมีโครงการเตรียมนักศึกษาฝึกงานไว้ล่วงหน้า เมื่อทราบว่ามีกลุ่มใดจะออกฝึกงาน นักศึกษาจะต้องร่วมอยู่ในโครงการและอาจมีอาจารย์ผู้สอน ทั้งกลุ่มวิชาชีพและวิชาพื้นฐานร่วมกันจัดการฝึกด้วย

จะเห็นได้ว่า ลักษณะการเตรียมนักศึกษาหรือเตรียมการก่อนการฝึกงานนั้น มีอยู่ 2 ลักษณะ กล่าวคือ ลักษณะที่ 1 เป็นการเตรียมการระยะยาวตั้งแต่ นักศึกษาเริ่มเข้ามาเรียน โดย จัดระบบวางแผนการเรียนวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรให้เหมาะสมสอดคล้องและเป็นประโยชน์ต่อการ ที่จะออกฝึกงานในภายหลัง ลักษณะที่ 2 เป็นการเตรียมการอย่างเข้มข้นเพิ่มเติมในช่วงหนึ่งก่อนหน้าที่จะออกไปฝึกงาน

5. การสอนกิจกรรมแนะแนว

5.1 ความหมายของการแนะแนว

จำเนียร ช่วงโชติ (2524 : 330-332) ได้กล่าวถึงการแนะแนวว่า เป็นการจัดกิจกรรมให้เด็กนักเรียนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงมหาวิทยาลัย จะมีรูปแบบที่แตกต่างกันในแต่ละระดับ มีทั้งการแนะแนวหมู่และเป็นรายบุคคล เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง รวมทั้งการปรับปรุงด้านสังคมและลักษณะนิสัยเพื่อให้มีการดำเนินชีวิตที่ดี

คมเพชร จิตรศุภกุล (2529 : 5) ได้ให้ความหมายของการแนะแนวไว้ว่า การแนะแนว คือ การช่วยเหลือให้บุคคลรู้จักและเข้าใจตนเอง เรียนรู้ที่จะเข้าใจสภาพแวดล้อม รู้จักวิธีการที่จะเผชิญปัญหา ตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง สามารถวางแผนการดำเนินชีวิตในอนาคตของตนเองได้อย่างถูกต้องและปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ดี

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2529 : 1) กล่าวว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา เป็นกระบวนการของการผูกพันเพื่อพัฒนาชีวิต เพื่อให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งรู้จักตนเอง เข้าใจตนเอง และสิ่งแวดล้อม ได้เหมาะสมยิ่งขึ้น และช่วยให้บุคคลนั้นสามารถช่วยตนเอง นำตนเอง ปรับตนเองได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนสามารถป้องกันปัญหา แก้ปัญหา และพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มิลเลอร์ (Miller. 1976 : 13) กล่าวว่า การแนะแนวเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทางการศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือแต่ละบุคคลให้สามารถเข้าใจตนเอง ตัดสินใจได้ด้วยตนเอง และมีการวางแผนในการพัฒนาระบบของชีวิตของตนเองให้ดีขึ้น

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า การแนะแนว หมายถึง กระบวนการทางการศึกษาที่ช่วยให้บุคคลรู้จักตนเอง เข้าใจตนเองถึงความสามารถและความสนใจที่แท้จริงของตนเอง เป็นการจัดกิจกรรมให้เด็กนักเรียนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงมหาวิทยาลัย จะมีรูปแบบ

ที่แตกต่างกันในแต่ละระดับ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองปรับตนเองได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นสมาชิกที่ดีในสังคมอีกด้วย

5.2 ความมุ่งหมายของการแนะแนว

พนม ลิมอารีย์ (2533 : 6-7) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการแนะแนวไว้ว่า ความมุ่งหมายของการแนะแนว สามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ความมุ่งหมายทั่วไป ได้แก่

- 1.1 เพื่อป้องกันปัญหา
- 1.2 เพื่อแก้ไขปัญหา
- 1.3 เพื่อส่งเสริมพัฒนา

2. ความมุ่งหมายเฉพาะ ได้แก่

2.1 เพื่อช่วยให้นักเรียนแต่ละคนได้รู้จักตนเองอย่างถ่องแท้ รู้ถึงความต้องการ ความคิด ความสามารถ ความถนัด และข้อจำกัดต่าง ๆ ของตน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษา อาชีพและการดำเนินชีวิตของนักเรียน

2.2 เพื่อช่วยให้นักเรียนรู้จักปรับตัวให้เหมาะสมกับตนเองและสภาพแวดล้อม คือ การช่วยให้นักเรียนรู้จักวิธีปฏิบัติตนเพื่อที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสมและเป็นสุข

2.3 เพื่อช่วยให้นักเรียนรู้จักนำตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้จักใช้สติปัญญา ความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างฉลาดและเหมาะสม

2.4 เพื่อให้นักเรียนรู้จักใช้วิจารณญาณคาดการณ์ล่วงหน้า สิ่งที่จะเกิดขึ้นและรู้จักที่จะหลีกเลี่ยงและป้องกันตนเองจากสิ่งที่จะเกิดขึ้นอย่างกระทันหัน

2.5 เพื่อส่งเสริมให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน

2.6 เพื่อช่วยฝึกในเรื่องประชาธิปไตยให้แก่เยาวชนของชาติ รู้จักและเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของตน

2.7 เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างโรงเรียน บ้าน และชุมชน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมพัฒนานักเรียน

5.3 ความหมายของกิจกรรมแนะแนว

พิไล แยมงามเหลือ (2521 : 6) ได้ให้ความหมายและความสำคัญของกิจกรรมแนะแนวว่า วิชากิจกรรมแนะแนว (Guidance Course) ว่าด้วยการบริการข่าวสารและให้ข้อมูลเพื่อให้นักเรียนมีโอกาสรู้จักตนเองอย่างถูกต้อง เช่น ให้การบริการสำรวจและประเมินตนเอง การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทางบ้านและทางโรงเรียน วิธีเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ การรู้จักและเข้าใจตนเองเพื่อเตรียมการศึกษาและเลือกอาชีพในอนาคต เป็นต้น

กิจกรรมคาบแนะแนวตามหลักสูตร เป็นกิจกรรม ที่เกี่ยวกับแนะแนวที่หลักสูตรกำหนด คาบเวลาไว้ให้โรงเรียนจัดกิจกรรมให้แก่ นักเรียนเพื่อช่วยให้นักเรียนได้รู้จักตนเอง สิ่งแวดล้อม สามารถพัฒนาตนเอง ปรับตัวเข้ากับสังคมและสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ กิจกรรมที่จัดครอบคลุม ทั้งกิจกรรมแก้ปัญหา และกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ (กรมวิชาการ. 2537 : 1)

นอกจากนี้กิจกรรมแนะแนวยังเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของ ผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต คุณิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญาและการสร้างสัมพันธภาพ ที่ดีซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อและการพัฒนา ตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ (กรมวิชาการ. 2544 : 6)

5.4 จุดมุ่งหมายในการสอนกิจกรรมแนะแนว

สมเจตน์ อภิมณฑริรักษา (2527 : 2) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการสอนกิจกรรมแนะแนว ไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักครูและครูรู้จักนักเรียนดีขึ้น
2. สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน
3. ช่วยในการกรอกข้อมูลต่าง ๆ หรือแบบทดสอบต่าง ๆ
4. ให้บริการสนเทศด้านต่าง ๆ แก่นักเรียน
5. ช่วยในการทำโฮมรูม
6. ช่วยในการแนะแนวหมู่และนำไปสู่ปัญหาส่วนตัวของนักเรียน

5.5 การฝึกทำกิจกรรมกลุ่ม

การดำเนินกิจกรรมใด ๆ ก็ตาม ควรประกอบไปด้วยขั้นตอนใหญ่ 3 ขั้นตอนด้วยกันคือ (พล แสงสว่าง. 2539 : 285-286)

1. ขั้นกิจกรรม ในขั้นนี้จะให้รายละเอียดในการนำผู้เรียนเข้าสู่กิจกรรมรวม ทั้งการ ดำเนินกิจกรรมเป็นขั้นตอนเรียงลำดับความเหมาะสม ในขั้นกิจกรรมนี้ผู้จัดกิจกรรมควรที่จะศึกษา รายละเอียดให้เข้าใจอย่างดี และควรจะได้คำนึงถึงการจัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ให้อยู่ใน สภาพที่จะใช้ได้ง่ายและสะดวก ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความขลุกขลักและความสับสนในการ ดำเนินกิจกรรม อันจะเป็นการทำให้เสียเวลาและเสียจังหวะในการดำเนินกิจกรรม สิ่งที่สำคัญอีก ประการหนึ่งก็คือ ในขณะที่ผู้เรียนกำลังปฏิบัติกิจกรรมอยู่นั้น ผู้จัดกิจกรรมควรจะต้องเฝ้าสังเกต ปฏิกริยา พฤติกรรม และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เพราะสิ่งเหล่านี้จำเป็นต้องนำมาใช้ในการ ดำเนินกิจกรรมขั้นต่อไป

2. **ขั้นวิเคราะห์** หลังจากผู้เรียนได้ร่วมในกิจกรรมเฉพาะอย่างที่ได้ให้นั้นเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้จัดกิจกรรมจะต้องนำให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์และอภิปรายสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในขณะที่ยกร่วมกิจกรรมอยู่ ผู้จัดกิจกรรมควรช่วยและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดและแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง ในขั้นนี้ผู้จัดกิจกรรมจะให้แนวทางและคำถาม ซึ่งผู้จัดกิจกรรมสามารถจะนำไปใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ในเรื่องต่าง ๆ อย่างไรก็ตามคำถามต่าง ๆ ที่ให้ไว้นั้นถือเป็นแนวทางเท่านั้น ผู้จัดกิจกรรมควรนำไปปรับให้เหมาะสมกับระดับของผู้เรียนและลักษณะของผู้เรียนด้วย

3. **ขั้นประยุกต์ใช้และสรุป** ในการศึกษาเรื่องนี้ถือว่าผู้เรียนจะได้รับประโยชน์จากการศึกษา หากสามารถนำความรู้ที่ได้นั้นไปใช้ในชีวิตจริง ดังนั้นหลังจากที่กลุ่มผู้เรียนได้อภิปรายกันจนได้ข้อยุติหรือข้อคิดเห็นที่พอใจแล้ว ผู้จัดกิจกรรมควรจะได้กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ช่วยกันคิดและอภิปรายว่าจะสามารถนำความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับนั้นไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนได้อย่างไร หลังจากนั้นผู้จัดกิจกรรมอาจจะช่วยสรุปหรือเพิ่มเติมตามความเหมาะสมเช่นเดียวกับขั้นวิเคราะห์ ผู้เสนอกิจกรรมอาจให้แนวทางแก่ผู้จัดกิจกรรมโดยเสนอแนะในรูปของคำถามต่าง ๆ ซึ่งอาจใช้การเรียนรู้ได้ ผู้จัดกิจกรรมควรหาทางปรับคำถามต่าง ๆ เหล่านี้ให้เหมาะสมกับระดับและลักษณะของผู้เรียน

ในการทำกิจกรรมกลุ่ม สิ่งจำเป็นคือการปฏิบัติงานกลุ่ม ซึ่งต้องมีกติกา เช่น

1. ให้สมาชิกในกลุ่มทุกคนพูดความจริง
2. ยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม
3. ตี ชม เพื่อการสร้างสรรค์
4. รับผิดชอบร่วมกันในกลุ่ม
5. รักษาความลับของสมาชิกในกลุ่ม

5.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนกิจกรรมแนะแนว

พนิดา จันทรภานต์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อการพัฒนาเชาวน์อารมณ์ของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์ ที่มีคะแนนเชาวน์อารมณ์ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 จากแบบสอบถามเชาวน์อารมณ์ จำนวน 40 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 20 คน กลุ่มควบคุม 20 คน ซึ่งคัดเลือกโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่เจาะจงอย่างง่ายในระหว่างการทดลองของกลุ่มทดลองได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์จำนวน 12 ครั้ง ส่วนกลุ่มควบคุมทำกิจกรรมตามปกติ ผู้วิจัยทำการวัดเชาวน์อารมณ์ของกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสำรวจเชาวน์อารมณ์ในระยะ

ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติทดสอบที่ ทั้งแบบสองกลุ่ม เป็นอิสระต่อกันและสองกลุ่มไม่เป็นอิสระต่อกัน ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ มีคะแนนเชาว์อารมณ์สูงกว่านักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และหลังการทดลองนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ มีคะแนนเชาว์อารมณ์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ลัดดา เหลืองศศิพงษ์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาตัวแปรคัตสรรที่ส่งผลต่อรูปแบบการให้คำปรึกษาของครูคอมพิวเตอร์ระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างเป็นหัวหน้าหมวดคอมพิวเตอร์และครูคอมพิวเตอร์ระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 349 คน ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2546 จาก 214 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ครูคอมพิวเตอร์ระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนเอกชน มีรูปแบบการให้คำปรึกษากรณีที่ 1 ทุกรูปแบบในระดับปานกลาง และกรณีที่ 2 มีการให้คำปรึกษาแบบ The Product Model และ The Prescription Model

ศิริวรรณ จิตรานนท์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาตัวแปรคัตสรรที่ส่งผลต่อรูปแบบการให้คำปรึกษาของครูคอมพิวเตอร์ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนคอมพิวเตอร์ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปฏิบัติการสอนในปีการศึกษา 2546 จำนวน 459 คน การวิจัยนี้ศึกษากรณีการให้คำปรึกษา 2 กรณี คือ การผลิตสื่อด้วยคอมพิวเตอร์ และการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และศึกษารูปแบบการให้คำปรึกษา 3 รูปแบบ คือ 1) The Product Model 2) The Prescription Model และ 3) The Collaboration Model ผลการวิจัยพบว่า ครูคอมพิวเตอร์ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีรูปแบบการให้คำปรึกษากรณีที่ 1 และกรณีที่ 2 ทุกรูปแบบในระดับมาก

สิริวรรณ บุญลือ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาตัวแปรคัตสรรที่ส่งผลต่อรูปแบบการให้คำปรึกษาของนักฝึกอบรมภาคเอกชน กลุ่มตัวอย่างเป็นเจ้าหน้าที่ฝึกอบรมในหน่วยงานฝึกอบรมภาคเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 700 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักฝึกอบรมภาคเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีรูปแบบการให้คำปรึกษาแบบ The Collaboration Model ในระดับมาก

2) ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการให้คำปรึกษา 3 รูปแบบกับตัวแปรคัดสรรพบตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้คือ การให้คำปรึกษาแบบ The Product Model พบ 4 ตัวแปร ได้แก่ 1) ประสบการณ์การทำงานของผู้ให้คำปรึกษา 1-5 ปี 2) ผู้ขอคำปรึกษาเพศหญิง 3) ในหน่วยงานฝึกอบรมมีการสื่อสารตามแนวนอน 4) ผู้ให้คำปรึกษาชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น การให้คำปรึกษาแบบ The Prescription Model พบ 4 ตัวแปร ได้แก่ 1) ผู้ขอคำปรึกษาอายุต่ำกว่า 25 ปี 2) ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการฝึกอบรม 3) ปัญหาเกี่ยวกับ กลยุทธ์การฝึกอบรม และ 4) ปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามแผนกลยุทธ์ของหน่วยงานและการให้ คำปรึกษาแบบ The Collaboration Model พบ 5 ตัวแปร ได้แก่ 1) ระดับการศึกษาของผู้ให้ คำปรึกษาสูงกว่าปริญญาตรี 2) ประสบการณ์การทำงานของผู้ให้คำปรึกษา 1-5 ปี 3) ใน หน่วยงานฝึกอบรมทุกคนยินดีรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน 4) โครงสร้างในหน่วยงานฝึกอบรมมีการกระจายอำนาจการตัดสินใจ และ 5) ผู้ให้คำปรึกษาทำบางสิ่งบางอย่างให้ผู้อื่นเสมอ ถ้าเขาขอจริง

ศรีพรรณ ไชธรรม (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิเคราะห์เทคนิคและผลการสัมภาษณ์ เพื่อช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่อการเรียนของกรณีศึกษา ที่เป็นครูแนะแนวและไม่ใช้ครูแนะแนว ใช้วิธีการเชิงคุณภาพในการศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์ การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และการวิเคราะห์เอกสารกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาทั้ง 4 ปัญหา ได้แก่ ปัญหาการปรับตัวกับเพื่อน ปัญหาความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว ปัญหาการศึกษาต่อ และปัญหาการทะเลาะวิวาทกับเพื่อน โดยยึดหลักเทคนิคการสัมภาษณ์ของ Gorden, R.L. (1984) ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาอยู่ในสนาม 5 เดือนในการสังเกตสัมภาษณ์ เพื่อเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมกัน การวิเคราะห์ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป และนำเสนอข้อมูลในรูปการบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า เทคนิคที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ขั้นเตรียมการสัมภาษณ์ ครูแนะแนวจะเตรียมการสัมภาษณ์มากกว่าครูที่ไม่ใช้ครูแนะแนว และใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ที่เป็นภาษาพูด ได้แก่ การเตรียมบริบทเฉพาะสำหรับการถามคำถาม การเลือกคำศัพท์ที่เหมาะสมกับคำถามและการจำกัดขอบเขตของคำถาม ในขณะที่ครูที่ไม่ใช้ครูแนะแนวใช้เพียงเทคนิค 2 อันดับแรกเท่านั้น ขั้นเริ่มต้นการสัมภาษณ์ กรณีศึกษา ที่เป็นครูแนะแนวจะเริ่มต้นการสัมภาษณ์โดยการสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องรอบตัวก่อนและ ใช้เวลาในการเริ่มต้นการสัมภาษณ์น้อยกว่าครูที่ไม่ใช้ครูแนะแนว และการใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ของครูที่เป็น ครูแนะแนว จะใช้เทคนิคที่เป็นภาษาพูด ได้แก่ การเตรียมบริบทเฉพาะสำหรับการถามคำถาม การเลือกคำศัพท์ที่เหมาะสมกับคำถาม การจำกัดขอบเขตของคำถาม และการแนะ

คำตอบโดยใช้และไม่ใช้คำถามนำ แต่กรณีศึกษาที่ไม่ใช่ครูแนะแนวจะใช้เพียงเทคนิคการเตรียมบริบทเฉพาะสำหรับการถามคำถามเท่านั้น และการใช้เทคนิคที่ไม่ใช่ภาษาพูด พบว่า กรณีศึกษาที่เป็นครูแนะแนวใช้เทคนิค Proxemics แต่ครูที่ไม่ใช่ครูแนะแนวไม่มีการใช้เลย ขั้นตอนการสัมภาษณ์ การใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ของครูที่เป็นครูแนะแนว ปรากฏว่า ใช้เทคนิคที่เป็นภาษาพูดครบทั้ง 5 เทคนิค ซึ่งขาดเพียงเทคนิคการแนะนำคำตอบโดยใช้และไม่ใช้คำถามนำ และมีการใช้เทคนิคที่ไม่ใช่ภาษาพูดครบถ้วนเช่นกัน ขั้นตอนการสัมภาษณ์ การยุติการสัมภาษณ์ของครูแนะแนว จะใช้วิธีการให้นักเรียนสรุปสิ่งที่ได้จากการสัมภาษณ์และวิธีการแก้ไขปัญหา และใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ที่เป็นภาษาพูด ได้แก่ การเตรียมบริบทเฉพาะสำหรับการถามคำถาม และการกำหนดลักษณะของคำตอบ แต่ไม่พบการใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ของครูที่ไม่ใช่ครูแนะแนว ขั้นตอนบทกผลการสัมภาษณ์ กรณีศึกษาที่เป็นครูแนะแนวมีการบันทึกบทกผลการสัมภาษณ์ และใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ที่เป็นภาษาพูดประกอบการบันทึกบทกผล คือ การเตรียมบริบทเฉพาะสำหรับการถามคำถาม แต่กรณีศึกษาที่ไม่ใช่ครูแนะแนวไม่ได้บันทึกบทกผลการสัมภาษณ์

6. การศึกษารายกรณี

6.1 ความหมายของการศึกษารายกรณี

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 3) กล่าวว่า การศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี คือ การศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ที่สำคัญหน่วยหนึ่งในสังคม เช่น บุคคล กลุ่ม ชุมชน สถาบัน ฯลฯ โดยเฉพาะในปัจจุบันเน้นศึกษารายละเอียดของแต่ละบุคคล การศึกษารายละเอียดนี้ จะต้องศึกษาต่อเนื่องกันไปในระยะเวลาหนึ่ง แล้วนำรายละเอียดที่ได้มาวิเคราะห์ ตีความ เพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุของพฤติกรรมซึ่งอาจเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาหรือไม่เป็นปัญหาก็ได้ เช่น พัฒนาการด้านต่าง ๆ ความสามารถพิเศษด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลาย ๆ ด้าน ถ้าในรายที่เป็นปัญหาจะได้ใช้เป็นแนวทางในการที่จะช่วยเหลือหรือแก้ไข แต่ถ้าในรายละเอียดที่ไม่เป็นปัญหา จะได้ใช้เป็นแนวทางในการป้องกัน ส่งเสริม หรือนำไปเป็นแบบฉบับแก่บุคคลอื่นต่อไปในปัจจุบันและอนาคต

พรหมธิดา แสงคำเครือ (2528 : 70) กล่าวว่า การศึกษาเป็นรายกรณีเป็นกระบวนการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลเป็นรายกรณีต่อเนื่องกันไประยะหนึ่ง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อจะหาทางช่วยให้บุคคลปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นทุกด้าน เช่น อารมณ์ สังคม เจตคติ ความสนใจ และการเรียน เป็นต้น

พนม ลิ้มอารีย์ (2530 : 17) กล่าวว่า การศึกษารายกรณี หมายถึง การศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลอย่างลึกซึ้งและวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมเช่นนั้น หรือมีพฤติกรรมแปลกไปว่ามีสาเหตุมาจากอะไร รวมทั้งแปลความหมายของพฤติกรรมนั้น ๆ ว่ามี

ความสัมพันธ์กับปัญหาและการปรับตัวของบุคคลนั้นอย่างไร

สรุปได้ว่า การศึกษารายกรณี หมายถึง การศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบุคคล หรือศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ที่สำคัญของหน่วยใดหน่วยหนึ่งในสังคมอย่างลึกซึ้ง ต่อเนื่องกันไปเป็นระยะเวลาหนึ่ง และวิเคราะห์ วิจัยถึงสาเหตุของพฤติกรรมที่เป็น พร้อมทั้งแนวทางการช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม เพื่อให้บุคคลที่ถูกศึกษานั้นสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

6.2 จุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 8-9) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณีว่ามีจุดมุ่งหมายหลัก 2 ประการ คือ

1. เพื่อใช้ในการแนะแนวและให้คำปรึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็นจุดมุ่งหมายย่อย ๆ ดังนี้

1.1 เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการวินิจฉัยและการรักษา ในรายที่มีปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาการปรับตัว ปัญหาการเรียน ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ การลักขโมย การพูดประชด โรคจิต โรคประสาท ฯลฯ

1.2 เพื่อให้ผู้ศึกษาเข้าใจบุคคลได้อย่างละเอียด ลึกซึ้ง ทุกแง่ทุกมุม อันเป็นประโยชน์ในการให้คำปรึกษา

1.3 เพื่อให้บุคคลที่รับการศึกษาได้รู้จักวิเคราะห์ตนเอง จนเกิดความเข้าใจตนเองได้อย่างถูกต้องตรงความเป็นจริง

1.4 เพื่อใช้อบรมครูประจำการให้เข้าใจวิธีการศึกษาบุคคลเป็นรายกรณียิ่งขึ้น อันเป็นผลให้งานแนะแนวและให้คำปรึกษามีบุคลากรที่จะช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องเพิ่มขึ้น

2. เพื่อใช้ในกรณีอื่น ๆ ได้แก่

2.1 เพื่อใช้ในการวิจัย โดยศึกษาสาเหตุในอดีตและปัจจุบัน เพื่อทำนายพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในอนาคต อาจเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาหรือไม่เป็นปัญหาก็ได้

2.2 เพื่อการติดตามผลของการใช้เทคนิคหรือวิธีการต่าง ๆ อันเป็นแนวทางที่จะปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อไป

2.3 เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาบุคคลทั่วไป ที่ผู้ศึกษาสนใจอาจเป็นความสามารถพิเศษ การมีบุคลิกภาพดีเพื่อไปใช้เป็นแบบฉบับที่ดีต่อไป

นอกจากนี้ พนม ลิมอารีย์ (2530 : 18) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการศึกษารายกรณีไว้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อสืบค้นหาสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมผิดปกติ ซึ่งทางโรงเรียนจะได้ให้ความช่วยเหลือและแก้ไขได้อย่างถูกต้อง

2. เพื่อสืบค้นกระสวน (Pattern) ของพัฒนาการของนักเรียนทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจ ซึ่งทางโรงเรียนจะได้ให้การส่งเสริมพัฒนาได้อย่างเหมาะสม
3. เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจตนเอง ยอมรับความจริงเกี่ยวกับตนเอง สามารถพัฒนาตนเอง สามารถวางแผนชีวิต สามารถตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อและเลือกอาชีพ สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ
4. เพื่อช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจเด็กของตนได้ดีขึ้น และให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน ในการแก้ปัญหาของบุตรหลานของตน
5. เพื่อช่วยให้คณะครูได้เข้าใจนักเรียนอย่างละเอียดลึกซึ้งถูกต้อง และนำผลของการศึกษารายกรณีไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

6.3 ประโยชน์ของการศึกษารายกรณี

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 970) ได้แบ่งประโยชน์ทางการศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี ทำให้เกิดประโยชน์ได้ 2 ทาง คือ

1. ประโยชน์ทางตรง คือ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ผู้ศึกษาเอง ซึ่งแบ่งออกได้หลายประการ คือ ทำให้ผู้ศึกษาได้เข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลมากขึ้น เข้าใจสาเหตุของปัญหาได้กว้างขวาง ขณะเดียวกันก็ทำให้เป็นบุคคลที่รู้จักใช้เหตุผลในการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นระบบระเบียบ
2. ประโยชน์ทางอ้อม คือ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้ได้รับการศึกษา คือ ทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจพฤติกรรมของผู้รับการศึกษ ซึ่งสามารถให้การช่วยเหลือได้ถูกต้องทันต่อเหตุการณ์ และในขณะเดียวกันผู้รับการศึกษาก็จะเข้าใจตนเองมากขึ้น และรู้จักวิธีปฏิบัติตนเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาหรือส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น

นันทิกา แยมสรวล (2529 : 10) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการศึกษารายกรณี ดังนี้

1. ทำให้ผู้ทำการศึกษาทราบรายละเอียดของบุคคลหลายด้าน ได้รู้จักและเข้าใจธรรมชาติของบุคคลอย่างแท้จริง
2. ทำให้ผู้ทำการศึกษาเข้าใจถึงสาเหตุและเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา จนทำให้ผู้ทำการศึกษามองเห็นแนวทางที่จะช่วยเหลือบุคคลได้
3. ทำให้ผู้ทำการศึกษามีความรู้และเกิดทักษะในการแนะแนวเพิ่มขึ้น รู้จักแก้ปัญหาโดยใช้ข้อเท็จจริงมาประกอบการพิจารณาตัดสินใจ
4. ทำให้ผู้ถูกศึกษามีโอกาสได้ปรับปรุงตนเอง แก้ไขปัญหาให้มีสภาพดีขึ้น
5. ทำให้ผู้ถูกศึกษาเข้าใจตนเองมากขึ้น

6. ทำให้สถานศึกษาได้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของบุคคล และนำข้อมูลนั้นมาปรับปรุงให้งานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7. ผลของการศึกษารายกรณีสามารถนำมาใช้เป็นตัวอย่างของการเกิดสถานการณ์ต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการศึกษาวิจัยและการสอนเกี่ยวกับบุคคลที่มีรูปแบบการพัฒนาการพิเศษ

สรุปได้ว่า การศึกษารายกรณีนี้ มีประโยชน์มาก ไม่ว่าจะเป็นผู้ศึกษา ผู้ถูกศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง อันได้แก่ บุคคลภายในครอบครัว สถาบันการศึกษา รวมไปถึงผู้สนใจ เป็นต้น การศึกษารายกรณีและผลของการศึกษา นอกจากจะเป็นแนวทางในการพิจารณาช่วยเหลือผู้ถูกศึกษาแล้ว ยังสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและช่วยในการคิดหาแนวทางการป้องกันการเกิดปัญหาต่าง ๆ ได้ต่อไป

6.4 กระบวนการในการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณีเป็นวิธีการศึกษาบุคคลอย่างละเอียดทุกด้านอย่างต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน โดยใช้เทคนิคการแนะแนวหลาย ๆ อย่าง ในการรวบรวมข้อมูลทุกด้านของบุคคล โดยมีขั้นตอนในการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อพยายามทำให้เป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ควรแก่การเชื่อถือได้ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527 : 23)

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 22-30) กล่าวว่า “กระบวนการในการศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี ไม่มีกฎตายตัวแน่นอนลงไป” แต่จากความรู้และประสบการณ์จริงที่เคยได้ฝึกทำการศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี จึงแบ่งกระบวนการในการศึกษาเป็นรายกรณีออกเป็น 7 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน

การกำหนดปัญหา หมายถึง การที่ผู้ศึกษารายกรณีตั้งจุดมุ่งหมายหรือกำหนดว่าจะศึกษาสิ่งใดในบุคคลหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นปัญหาหรือมีใช้ปัญหา แต่เป็นความสนใจ ความสามารถ พิเศษ ฯลฯ การตั้งสมมติฐาน หมายถึง การที่บุคคลที่ทำการศึกษาบุคคลเป็นรายกรณีได้คาดคะเนว่าพฤติกรรมของผู้รับการศึกษาคือเป็นผลที่เกิดขึ้นแล้วนั้น มีสาเหตุมาจากสิ่งใดบ้าง โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ที่ผ่านมาในการคาดคะเนเพื่อจะได้พิสูจน์ต่อไปโดยการทดสอบหรือค้นหาข้อเท็จจริงด้วยวิธีการต่าง ๆ ว่าเป็นไปตามที่คาดไว้หรือไม่

การตั้งสมมติฐานนั้น ควรตั้งไว้หลาย ๆ สมมติฐาน ทั้งนี้เนื่องจากการป้องกันข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้ในกรณีที่พบว่าข้อเท็จจริงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นอกจากนั้น การที่คนเราแสดงพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งออกมานั้น อาจไม่ได้เกิดจากสาเหตุเดียว และใน

ทำนองเดียวกัน พฤติกรรมที่แตกต่างกันก็อาจเกิดจากสาเหตุเดียวกันก็ได้ ฉะนั้นจึงควรตั้งสมมติฐานไว้หลาย ๆ สมมติฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล คือ การหาข้อมูลหรือข้อเท็จจริงหลังจากที่มีการกำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐานแล้ว โดยใช้เครื่องมือการแนะแนวเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่เรากำลังศึกษา โดยรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ ระเบียบสะสม การทดสอบ เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล คือ การตีความหรือแปลความหมายข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลในแต่ละวิธีหรือเทคนิค เพื่ออธิบายเหตุและผลของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลนี้อาจจะทำโดยวิธีประชุมปรึกษา ด้วยการเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่เราศึกษาร่วมกันพิจารณาศึกษาข้อเท็จจริงที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลที่ดีนั้น ควรจะต้องใช้หลาย ๆ เทคนิค และแต่ละเทคนิคควรจะใช้หลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้เข้าถึงพฤติกรรมของบุคคลที่ได้รับการศึกษาอย่างละเอียด และตรงกับข้อเท็จจริงมากที่สุด เทคนิคต่าง ๆ ที่นิยมใช้มี 9 เทคนิค ดังนี้ (กมลรัตน์ หล้าสุขษ์, 29-30)

1. การสังเกต (Observation)

การสังเกตเป็นวิธีการหรือเทคนิคอย่างหนึ่งที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกสังเกตในการศึกษารายกรณีเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้มาก บางครั้งอาจใช้ร่วมกับการสัมภาษณ์ วิธีการนี้ไม่ต้องลงทุนมากด้วยเงิน สามารถปฏิบัติได้ทุกวัน ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตจะช่วยให้ผู้สังเกตสามารถเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมในแต่ละสถานการณ์ได้ดีขึ้น

2. การบันทึกการสังเกต (Observational Record)

การบันทึกการสังเกตเป็นการกระทำเมื่อมีการสังเกตแล้ว โดยใช้หลักในการบันทึกดังนี้

2.1 บันทึกพฤติกรรมที่เห็นได้ชัดเจนโดยเรียงตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหลัง

2.2 ใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจและสื่อความหมาย เพื่อผู้อื่นจะได้อ่านเข้าใจง่าย

และเข้าใจตรงกับผู้บันทึก

2.3 ควรบันทึกพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตแยกไปจากการแสดงความคิดเห็นของผู้สังเกต และบันทึกเป็นพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตในแต่ละครั้ง ไม่ควรใช้วิธีการสรุปรวมพฤติกรรมที่ได้จากการสังเกตหลาย ๆ ครั้งเข้าด้วยกัน

2.4 ควรบันทึกทันทีหลังการสังเกตเสร็จสิ้นลง หรืออาจบันทึกในขณะที่สังเกต หากมีการสังเกตในระยะเวลาอันยาวนาน และมีผู้สังเกตหลายคน โดยการแบ่งเวลาในการสังเกตและบันทึก

3. การสัมภาษณ์ (Interview)

การสัมภาษณ์ เป็นการสนทนาหรือพูดคุยกันระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปอย่างมีจุดมุ่งหมาย (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527 : 93) รายละเอียดในการสนทนามักจะเป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งควรต้องเก็บไว้เป็นความลับ ดังนั้นการสนทนานี้จึงจำเป็นต้องอาศัยทักษะและสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเป็นอย่างมาก (อารี ตันต์เจริญรัตน์. 2526 : 96)

4. การเยี่ยมบ้าน (Home-Visit)

การเยี่ยมบ้านเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและร่วมมือกับบิดามารดาหรือผู้ปกครองในการช่วยเหลือผู้รับการศึกษา ข้อมูลที่ควรได้จากการไปเยี่ยมบ้าน เช่น สภาพทั่วไปของบ้าน สภาพแวดล้อมของบ้าน ลักษณะท่าทีของผู้ปกครอง ลักษณะความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว เป็นต้น

5. อัตชีวประวัติและบันทึกประจำวัน (Autobiography and Diary)

อัตชีวประวัติ คือ การที่บุคคลได้เขียนบรรยายประวัติความเป็นมาของตนเองตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนความคาดหวังในอนาคต (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527 : 138) นอกจากนี้ พนม ลิ้มอารีย์ (2530 : 111) กล่าวว่า อัตชีวประวัติเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งในการเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล วิธีการจัดทำก็คือ การทำให้บุคคลเขียนประวัติความเป็นมาและเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ซึ่ง สุภาพรรณ โคตรจรัส (2528 : 128) ยังได้กล่าวว่า อัตชีวประวัติเป็นเทคนิคการรวบรวมข้อมูลโดยให้บุคคลเขียนเรื่องราว ประวัติชีวิตของตนเอง นอกจากจะให้ทราบประสบการณ์ในชีวิตของบุคคล ยังทราบถึงทัศนคติและความรู้สึกของบุคคลต่อประสบการณ์นั้น ดังนั้นอัตชีวประวัติเป็นเสมือนเครื่องมือชนิดหนึ่งที่เปิดโอกาสให้เขียนได้ บรรยายเรื่องราวของเขาอย่างเสรี ตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน ไปจนถึงความหวังในอนาคต ซึ่งจะช่วยให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงภาพลักษณ์ของบุคคลนั้นได้

บันทึกประจำวัน การเขียนบันทึกประจำวันหรืออนุทินส่วนตัว เป็นส่วนหนึ่งของอัตชีวประวัติโดยการเขียนถึงประสบการณ์ในด้านกิจกรรมและความรู้สึกในแต่ละวัน ซึ่งเป็นเหตุการณ์ปัจจุบัน การวิเคราะห์ก็คือ การสรุปเรื่องราวที่เขียนเล่ามาในแต่ละวันนั่นเอง

6. สังคมมิติ (Sociometry)

สังคมมิติ หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมหรือในกลุ่มว่ามีปฏิริยาโต้ตอบกันในลักษณะใด เช่น สามัคคีกลมเกลียวเป็นกลุ่มใหญ่หรือแตกแยกเป็นกลุ่มย่อย สมาชิกแต่ละคนได้รับการยอมรับในกลุ่มมากน้อยเพียงใด ฯลฯ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527 : 184)

7. แบบสอบถาม (Questionnaire)

แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นโดยการทำเป็นชุดคำถาม ข้อความที่เป็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง เช่น ความรู้สึก ความต้องการ สภาพครอบครัว ความสนใจ ข้อมูลส่วนตัว สุขภาพ เป็นต้น

8. แบบทดสอบ (Testing)

การใช้แบบทดสอบเป็นการรวบรวมข้อมูลที่มีระบบและเป็นวิธีที่ควบคุมสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างรัดกุม มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน และผลที่ได้จากแบบทดสอบมีความหมายชัดเจน ในการแนะแนวจึงมักจะนำแบบทดสอบมาใช้ในการปฏิบัติที่ต้องการจะได้ข้อมูลที่เด่นชัด ซึ่งเฉพาะเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การใช้แบบทดสอบ เมื่อต้องการจะทราบถึงความถนัด ความสนใจ ความสามารถ หรือบุคลิกภาพ เป็นต้น การใช้แบบทดสอบจะทำให้ทราบถึงชนิดหรือประเภทที่ต้องการ ทำให้ครูแนะแนวมีความสะดวกใจในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความเป็นจริง

9. ระเบียบสะสม (Cumulative Record)

ระเบียบสะสมเป็นเอกสารสำหรับบันทึกข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับนักเรียนโดยเริ่มบันทึกข้อมูลหรือรายละเอียดต่าง ๆ ของผู้เรียน ตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนจนกระทั่งจบการศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การวินิจฉัย

การวินิจฉัย คือ การนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์หรือตีความหมายของข้อมูลที่รวบรวมได้หลาย ๆ วิธีการมาพิจารณาว่าผลการวิเคราะห์ที่สอดคล้องกัน ส่วนใหญ่มีแนวโน้มไปทางใดมากที่สุด จะวินิจฉัยว่ามีปัญหาหรือพฤติกรรมไปแนวนั้น (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527 : 367)

การวินิจฉัยนี้ มักจะวินิจฉัยโดยดูสมมติฐานเป็นหลัก เมื่อกระทำการวินิจฉัยปัญหาแล้วก็ควรเขียนสรุปเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหา สาเหตุของปัญหาคืออะไร และควรเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือไว้ด้วย (นันทิกา แย้มสรวล. 2529 : 34-35)

ขั้นตอนที่ 4 การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม

การช่วยเหลือ คือ การแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสมเมื่อทราบสาเหตุของปัญหาก็กดำเนินการแก้ไขให้ปัญหาลุกลบไปให้ได้

การป้องกัน เป็นการให้ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหา เช่น สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา เป็นต้น ซึ่งการป้องกันนี้อาจทำได้ในรายที่ยังไม่เกิดปัญหาแล้ว แต่ป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นมาอีก

การส่งเสริม คือ วิธีการที่จะทำให้บุคคลมีพัฒนาการ สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้โดยไม่มีข้อขัดแย้ง ซึ่งอาจทำได้โดยการทำกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ เช่น การร้องเพลง การพูดคุย สนุกสนาน การไปทัศนอาจร เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 5 การทำนายผล

การทำนายผล เป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าว่าผู้รับการศึกษาจะมีสภาพการณ์เป็นอย่างไรในอนาคต นันทิกา แย้มสรวล (2529 : 36) ได้เสนอแนะว่า การทำนายผลจะต้องกระทำโดยยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล 3 ประการต่อไปนี้

1. บุคคลแต่ละคนย่อมมีลักษณะเฉพาะเป็นของตัวเอง ซึ่งไม่เหมือนกับผู้อื่น
2. บุคคลแต่ละคนย่อมมีพัฒนาการไปตามลักษณะเฉพาะของตนเองอย่างต่อเนื่องกัน
3. บุคคลแต่ละคนย่อมมีกระบวนการเปลี่ยนแปลงเป็นของตนเอง ซึ่งดำเนินไปตามลักษณะ ประสบการณ์ที่เคยประสบมา และตามแผนการที่วางไว้สำหรับอนาคตของตน

ขั้นตอนที่ 6 การติดตามผล

การติดตามผลเป็นการกระทำหลังจากให้ความช่วยเหลือไปแล้ว ควรติดตามผลเพื่อประเมินว่าเมื่อทำการศึกษาและช่วยเหลือไปแล้ว ได้ผลเป็นอย่างไร และเพื่อสำรวจดูว่ามีปัญหาใหม่เกิดขึ้นกับเขามากหรือไม่ ถ้าพบว่ามีปัญหาใหม่เกิดขึ้นก็จะได้ให้ความช่วยเหลือได้ทันทั่วทั้ง นอกจากนี้ยังเป็นการติดตามผลเพื่อประเมินประสิทธิภาพของการให้ความช่วยเหลือว่าประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายเพียงใด เพื่อจะได้นำผลการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527 : 371)

ขั้นตอนที่ 7 การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

การสรุปผลและการให้ข้อเสนอแนะ อาจทำได้ทั้งในขณะที่ทำการศึกษารายกรณีหรือหลังจากทำการศึกษารายกรณีแล้ว โดยทั่วไปพบว่า มักทำควบคู่กันไป ทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพของการศึกษารายกรณี และก่อนปิดการศึกษารายกรณีเป็นครั้งสุดท้าย ควรสรุปผลของการศึกษาไว้ทั้งหมด และให้ข้อเสนอแนะไว้สำหรับผู้ที่จะมาศึกษาบุคคลรายนี้หรือผู้ที่สนใจต่อไป (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527 : 372)

ธีรฤดี ประทุมพรรัตน์ (2530 : 16-17) ได้กล่าวว่า ในการศึกษากรณียะจะต้องมีการชี้แจงให้ทราบว่า เพราะเหตุใดจึงเลือกศึกษาเด็กคนใดคนหนึ่ง แล้วจึงเริ่มต้นทำการศึกษารายกรณีดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลหลาย ๆ ด้านเกี่ยวกับตัวเด็กในสถานการณ์ต่าง ๆ กัน
2. นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ โดยการเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็กมาประชุมปรึกษาหารือกัน
3. วินิจฉัยปัญหาโดยนำผลของการวิเคราะห์มาทำการพิจารณา เพื่อวินิจฉัยว่าน่าจะมีอะไรเป็นเหตุของปัญหานั้น

4. สังเคราะห์ข้อมูล โดยศึกษาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม แล้วนำมาประกอบกับข้อเท็จจริงที่มีอยู่แล้ว เพื่อให้เข้าใจปัญหาและสาเหตุได้ดียิ่งขึ้น

5. แก้ไขปัญหา โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ในการแก้ปัญหที่เกิดขึ้นให้หมดไป

6. ติดตามผลเพื่อที่จะทราบผลของการศึกษารายกรณีว่ามีผลดีหรือมีข้อบกพร่องอย่างไร เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงแก้ไขในครั้งต่อไป

สรุปได้ว่า กระบวนการศึกษารายกรณีของแต่ละท่านที่ได้เสนอแนวความคิดนั้น มีความคิดที่ใกล้เคียงกันมาก แต่ก็มีขั้นตอนบางข้อที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งส่วนใหญ่เห็นว่าการทำการศึกษากรณีนี้นั้น จะต้องทราบว่าเพราะเหตุใดจึงเลือกศึกษาผู้ถูกศึกษารายนั้น ฉะนั้นจึงต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาให้ชัดเจน

6.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี

รุ่งทิพย์ ยอดประดู่ (2537 : 106-109) ได้ศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีพฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียนมีสาเหตุมาจากตัวเด็ก โดยปัญหาที่พบคือ เด็กขาดความรักความอบอุ่นจากบิดามารดา ทำให้เกิดความรู้สึกไม่มั่นคง ส่วนสาเหตุจากสิ่งแวดล้อม ปัญหาที่พบคือ สภาพครอบครัว การอบรมสั่งสอน บรรยากาศของครอบครัว การประพฤติปฏิบัติของบิดามารดา และสมาชิกในครอบครัวล้วนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียน และอีกสาเหตุหนึ่งคือ การเลือกคบเพื่อน

ธวัชวรรณ พิมพ์งาม (2538 : 137-143) ได้ศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาการปรับตัว ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการปรับตัวของนักเรียนมีสาเหตุมาจากลักษณะส่วนตัวของเด็ก คือ เด็กเกิดความไม่สบายใจและมีความเครียดเนื่องมาจากการไม่สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของตนเองได้ อีกสาเหตุหนึ่ง คือ สิ่งแวดล้อมทางบ้าน ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม

สุนีย์ อีรวีรพห์ (2542 : 81-92) ได้ศึกษารายกรณีของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนมีสาเหตุมาจากนักเรียนมีบุคลิกภาพไม่เหมาะสม สัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวอยู่ในระดับต่ำ ระดับการศึกษาของบิดามารดาอยู่ในระดับต่ำ และการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวที่ไม่ถูกต้อง ส่วนบรรยากาศในโรงเรียน นักเรียนไม่สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนได้ และเห็นว่าการบังคับมากเกินไป ด้านสัมพันธภาพทางสังคมกับกลุ่มเพื่อนทั้งในและนอกโรงเรียนไม่สามารถปรับตัวได้ และเรียกร้องความสนใจกับกลุ่มเพื่อน จึงมักเกิดปัญหากับเพื่อนอยู่เสมอ และปัญหาสิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัยไม่ดี

จากเอกสารการศึกษารายกรณียังกล่าว สรุปได้ว่า การศึกษารายกรณีย่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วสามารถใช้ได้ผลเกี่ยวกับการแก้ปัญหาเด็กวัยรุ่นที่มีปัญหาทางครอบครัวหรือมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมอันจะเกิดความเดือดร้อนต่อตนเองและสังคม การศึกษารายกรณียังเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนได้ โดยเฉพาะพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน

7. การสัมมนาการฝึกงาน

การสัมมนา คือ การที่คณะบุคคลซึ่งมีความสนใจร่วมกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มาร่วมประชุมปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนทัศนะ และความรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อหาข้อสรุปในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือการสัมมนา คือ กระบวนการเรียนการสอนซึ่งจัดเป็นกลุ่ม มีสมาชิกในกลุ่มซึ่งโดยปกติมักจะเป็นนักศึกษาที่เรียนในระดับสูงมาร่วมปรึกษาหารือกัน และแลกเปลี่ยนทัศนะ และความรู้ซึ่งกันและกัน โดยมีอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิคอยควบคุมดูแลและให้คำแนะนำช่วยเหลือ

วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการสัมมนา คือ การเพิ่มพูนความรู้ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การค้นหาแนวทางในการแก้ปัญหา ตลอดจนแนวทางในการตัดสินใจร่วมกันของสมาชิกผู้เข้าร่วมสัมมนา

องค์ประกอบของการสัมมนามี 4 ด้าน คือ องค์ประกอบด้านเนื้อหา องค์ประกอบด้านบุคลากร องค์ประกอบด้านสถานที่และอุปกรณ์ต่าง ๆ และองค์ประกอบด้านเวลา

ลักษณะการจัดสัมมนาที่ดี คือ ในการจัดสัมมนาทุกครั้งต้องกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจน ให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการสัมมนาโดยต้องเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ และผลของการสัมมนาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อตนเองและต่อหน่วยงานได้

ประโยชน์ของการสัมมนา คือ การระดมความรู้ ความคิดจากบุคคลหลาย ๆ คน เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ซึ่งย่อมจะดีกว่าการคิดและแก้ปัญหาเพียงคนเดียว และการสัมมนายังก่อให้เกิดการร่วมแรงร่วมใจและประสานงานได้ดีอีกด้วย (พฤตพงษ์ เล็กศิริรัตน์. 2539 : 1)

การประชุมสัมมนาเป็นหัวใจที่สำคัญประการหนึ่งของกระบวนการฝึกงาน เป็นการร่วมปรึกษาหารือกันระหว่างอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกงาน ในอันที่จะวิเคราะห์ การสอนและการแก้ปัญหาต่าง ๆ และให้รู้จักปรับปรุงตัวเองของนักศึกษาฝึกงานในระหว่างการฝึกงาน การสัมมนาการฝึกงานแบ่งออกเป็น 3 ตอนด้วยกัน คือ

1. การสัมมนาการฝึกงานของนักศึกษาฝึกสอนในแต่ละสัปดาห์
2. การสัมมนาการฝึกงานของนักศึกษาทั้งหมดภายหลังสอนไปได้ครึ่งภาคเรียน โดยจัดดำเนินการที่คณะ ประกอบด้วย อาจารย์นิเทศก์ และคณะกรรมการจัดการฝึกงานมาร่วม

สัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในด้านความสำเร็จในการทำงานและด้านที่เป็นอุปสรรคและปัญหาของนักศึกษา โดยแยกนักศึกษาออกเป็นกลุ่มตามโรงเรียนที่ได้ไปทำการฝึกงาน ทั้งนี้ เพื่อให้นักศึกษาได้ร่วมปรึกษาหารือกันเองหรือเพื่อขอคำแนะนำแนวทางแก้ปัญหาจากอาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียนนั้น ๆ

3. สัมมนาการฝึกงานภายหลังสิ้นสุดการฝึกงาน หรือเรียกว่า การปัจฉิมนิเทศ เป็นการสัมมนานักศึกษาฝึกสอนทั้งหมด โดยจัดสัมมนาที่ต่างจังหวัด จุดมุ่งหมายเพื่อประเมินผลงานตลอดโปรแกรม เป็นการแลกเปลี่ยนความสำเร็จซึ่งกันและกัน เพื่อเสนอต่อผู้เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน และอาจนำไปใช้ในการปฐมนิเทศนักศึกษารุ่นต่อไป (ชิน บุญญานุกาพ. 2522 : 29-31)

การสัมมนานักศึกษาฝึกงาน โดยมีอาจารย์นิเทศก์ร่วมในการสัมมนาด้วยนี้ เป็นสิ่งที่มีประโยชน์มาก เพราะในการสัมมนานี้ นักศึกษาฝึกงานจะบอกถึงประสบการณ์ที่ดีที่สุด มีประโยชน์ที่สุดของตน และมีการอภิปรายถึงหัวข้อที่ทำให้ตนมีปัญหาหรือประสบความลำบากที่สุดในการสอน ถึงแม้ว่านักศึกษาฝึกงานเหล่านั้นจะสอนกันคนละระดับชั้น แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นมักจะเหมือน ๆ กัน นักศึกษาฝึกงานทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในการพูดจาอภิปรายกันในการสัมมนานี้ นับได้ว่าการสัมมนาเป็นที่ยอมรับมากในโครงการจัดการฝึกสอนของสถาบันผลิตครูทุกแห่ง เพราะการสัมมนานี้ทำให้นักศึกษาฝึกงานมีแนวคิดใหม่ ๆ และมีโอกาสในการนำแนวคิดที่ได้รับไปใช้สอนในห้องเรียน ถ้าพิจารณาในแง่ของการศึกษาแล้ว จะเห็นได้ชัดว่าการสัมมนาเป็นการช่วยเสริมสร้างความดีงามให้แก่นักศึกษาฝึกงานเป็นอย่างมาก

8. การประเมินผลการฝึกงานและโครงการฝึกงาน

การประเมินผลการฝึกงาน มักจะต้องเริ่มประเมินตั้งแต่วันที่นักศึกษาฝึกงานเข้ารับการปฐมนิเทศจนถึงวันปัจฉิมนิเทศ โดยมีบุคคลหลายฝ่ายเข้ามาเกี่ยวข้องและดำเนินการเพื่อให้การฝึกงานของนักศึกษาสำเร็จตามเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้ ดังนั้นบุคคลที่เกี่ยวข้องเหล่านั้นจำเป็นต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการฝึกงานของนักศึกษาดังนี้

1. ความรับผิดชอบในการประเมินผล ครูใหญ่ ครูพี่เลี้ยง กรรมการวัดผลของโรงเรียน ผู้นิเทศคนอื่น ๆ ตลอดจนอาจารย์นิเทศก์จะต้องรับผิดชอบร่วมกัน

2. การวัดผลและการประเมินผลการปฏิบัติงานของนักศึกษา หมายถึง การพิจารณาว่า

2.1 นักศึกษาฝึกงานมีความรับผิดชอบต่องานที่มอบหมายให้ปฏิบัติเพียงใด

2.2 นักศึกษาฝึกงานมีความตั้งใจในการปฏิบัติงานเพียงใด

2.3 นักศึกษาฝึกงานปฏิบัติงานสำเร็จดีเพียงใด

3. การวัดและประเมินผลการฝึกงานเป็นกระบวนการต่อเนื่องกันไป ผู้นิเทศจะต้องกระทำอยู่เป็นประจำและบอกให้นักศึกษาฝึกงานทราบข้อดีและข้อบกพร่องว่ามีอะไรบ้างทุกครั้ง

4. สิ่งที่คุณนิเทศจะต้องวัดมีอยู่ 2 ด้านด้วยกัน คือ

4.1 งานในโรงเรียน รวมทั้งการสอน การปกครองชั้น งานธุรการ งานด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร และงานด้านพัฒนาโรงเรียน

4.2 ความรับผิดชอบและความประพฤติ

5. สิ่งที่คุณพิจารณาเพิ่มเติมในการวัดผลประเมินผลคือ รายงานต่าง ๆ ที่ทางคณะได้มอบหมายให้นักศึกษาทั้งที่เป็นงานเฉพาะบุคคลและงานกลุ่ม อันได้แก่ รายงานสังเกตการสอน รายงานสังเกตเด็กเป็นรายบุคคล บัญชีเรียกชื่อนักเรียน โครงการสอน สุตมบันทึกรายการสอน และรายงานการฝึกสอน เป็นต้น

พีเรส (Pires. 1969 : Unpaged) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติในการประเมินผลการฝึกงานไว้ว่า

1. ในการประเมินผลการฝึกงานควรกระทำต่อเนื่องกัน เพื่อปรับปรุงคุณภาพการสอน ปรับปรุงนิสัยและเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2. การฝึกงานเป็นการช่วยให้นักศึกษาฝึกงานได้ปรับปรุงทักษะความสามารถในการสอน มีได้เป็นการทดสอบ วัดความสามารถ ดังนั้นในการวัดความสามารถในการสอนจึงควรวัดและประเมินผลในตอนสุดท้ายของการฝึกงาน เพื่อพิจารณาว่าได้มีการปรับปรุงการสอนดีขึ้นหรือไม่

3. ในการวัดและประเมินผลการฝึกงานจะกระทำเพียงบุคคลใดบุคคลหนึ่งมิได้ แต่จะต้องพิจารณาจากความคิดเห็นของบุคคลทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการฝึกงาน

4. มีข้อที่น่าสังเกตว่า อาจารย์ผู้ทำหน้าที่นิเทศการสอนบางคนไม่มีทักษะในการนิเทศ และวัดผลประเมินผลการฝึกงาน ซึ่งจะมีผลทำให้มาตรฐานการฝึกงานด้อยลงไป ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่อาจารย์ผู้ทำหน้าที่นิเทศการสอนจะต้องได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการนิเทศการฝึกงาน และการประเมินผลการฝึกงาน

8.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกงาน

จงดี พุกษารักษ์ (2542:บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาคุณลักษณะด้านการฝึกงานของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) คณะวิชาบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการโรงแรม โรงเรียนภูเก็ตเทคโนโลยี ตามความต้องการของสถานประกอบการ กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรในสถานประกอบการในจังหวัดภูเก็ต ปีการศึกษา 2541 จำนวนทั้งสิ้น 25 สถานประกอบการ จำนวนบุคลากร 280 คน กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบตารางสัดส่วนของ เครจซี่ และมอร์แกน

ได้กลุ่มตัวอย่าง 162 คน และใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นตามตำแหน่งและระดับของโรงเรียนในการทำงานของบุคลากรและใช้วิธีสุ่มแบบง่ายโดยวิธีจับฉลาก ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า 1) บุคลากรในสถานประกอบการธุรกิจโรงแรมในจังหวัดภูเก็ต มีความต้องการคุณลักษณะด้านการฝึกงานของนักศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรู้ทางวิชาการและด้านทักษะความสามารถในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านกิจนิสัยในการทำงานและด้านการมีมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก 2) บุคลากรในสถานประกอบการธุรกิจโรงแรมในจังหวัดภูเก็ตที่เป็นผู้ปฏิบัติและเป็นผู้บริหาร มีความต้องการคุณลักษณะด้านการฝึกงานของนักศึกษาโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความรู้ทางวิชาการและด้านทักษะความสามารถในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านกิจนิสัยในการทำงานและด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ไม่แตกต่างกัน 3) บุคลากรในสถานประกอบการธุรกิจในจังหวัดภูเก็ตที่ปฏิบัติงานในโรงแรมระดับต่างกัน มีความต้องการคุณลักษณะด้านการฝึกงานของนักศึกษาโดยภาพรวมด้านกิจนิสัยในการทำงานและด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านความรู้ทางวิชาการและด้านทักษะความสามารถในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดุสิต อุบลเลิศ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางด้านจิตวิทยาการกีฬากับการนำไปใช้ของผู้ฝึกสอนกีฬาฟุตบอล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ฝึกสอนกีฬาฟุตบอลของสถาบันราชภัฏ 36 แห่งทั่วประเทศ จำนวน 68 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 แบบ คือ แบบทดสอบความรู้ทางด้านจิตวิทยาการกีฬา และแบบสอบถามการนำจิตวิทยาการกีฬาไปใช้ในการฝึกซ้อมและแข่งขัน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ความรู้ทางด้านจิตวิทยาการกีฬาของผู้ฝึกสอนกีฬาฟุตบอลของสถาบันราชภัฏ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยทางด้านความรู้อยู่ในเกณฑ์มีความรู้ต่ำ 2) การนำความรู้ทางด้านจิตวิทยาการกีฬาไปใช้ในการฝึกซ้อมของผู้ฝึกสอนกีฬาฟุตบอลของสถาบันราชภัฏ พบว่า การนำความรู้ไปใช้ มีความสัมพันธ์ทางลบที่ต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) การนำความรู้ทางด้านจิตวิทยาการกีฬาในการแข่งขันของผู้ฝึกสอนกีฬาฟุตบอลของสถาบันราชภัฏ พบว่า การนำความรู้ไปใช้มีความสัมพันธ์ทางบวกที่ต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กาญจนา รุ่งราตรี (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาคุณลักษณะครูที่ดีของนักศึกษาฝึกสอน สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา โดยมีกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน

จำนวน 44 คน อาจารย์พี่เลี้ยง จำนวน 246 คน อาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียน จำนวน 44 คน และนักศึกษาฝึกสอน จำนวน 246 คน รวมทั้งสิ้น 580 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบไคสแควร์ ผลการวิจัยพบว่า 1) สถานภาพทั่วไปของผู้บริหาร อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียน และนักศึกษาฝึกสอน พบว่า เป็นผู้บริหาร อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียน ร้อยละ 57.00 และเป็นนักศึกษาฝึกสอน ร้อยละ 43.00 ผู้บริหาร อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียน และนักศึกษาฝึกสอน ส่วนใหญ่เป็นหญิง ร้อยละ 56.20 วุฒิปริญญาตรี ร้อยละ 79.20 ทำหน้าที่อาจารย์พี่เลี้ยง ร้อยละ 71.00 มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 20 ปี ร้อยละ 56.00 และมีประสบการณ์ในการนิเทศนักศึกษาฝึกสอน 1-5 ปี ร้อยละ 71.00 สำหรับนักศึกษาฝึกสอนส่วนใหญ่เป็นหญิง ร้อยละ 80.50 โปรแกรมการประถมศึกษา ร้อยละ 21.30 เกรดเฉลี่ยสะสมระหว่าง 2.50-2.90 ร้อยละ 43.90 อาชีพของบิดาและของมารดาเป็นเกษตรกร เช่นเดียวกันร้อยละ 40.60 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ดีของนักศึกษาฝึกสอน ผู้บริหาร อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียน และนักศึกษาฝึกสอน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกรายการ 3) ผลการเปรียบเทียบและหาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ดีของนักศึกษาฝึกสอน ผู้บริหาร อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียน และนักศึกษาฝึกสอน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกรายการ

จินดา จันดีะภา (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการฝึกงานภายนอกสถานศึกษาของนักศึกษาลัทธิธรรมศาสตร์บัณฑิต วิชาเอกสัตวศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ บางพระ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ตามความคิดเห็นของนักศึกษา อาจารย์ผู้ควบคุม และเจ้าหน้าที่สถานที่ฝึกงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาลัทธิธรรมศาสตร์บัณฑิต วิชาเอกสัตวศาสตร์ อาจารย์ผู้ควบคุมการฝึกงานนักศึกษา เจ้าหน้าที่สถานที่ฝึกงานที่รับผิดชอบการฝึกงานของนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษาตัวอย่างจาก 9 วิทยาเขต เป็นนักศึกษาเพศหญิง ร้อยละ 53.50 เพศชาย ร้อยละ 46.50 อายุเฉลี่ย 21.76 ปี นักศึกษาร้อยละ 69.80 ฝึกงานในหน่วยงานเอกชน อาจารย์ผู้ควบคุมการฝึกงานเป็นเพศชาย ร้อยละ 100 อายุเฉลี่ย 38.20 ปี อายุราชการเฉลี่ย 13.20 ปี อาจารย์ร้อยละ 60.00 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท งานที่รับผิดชอบ สอนเฉลี่ย 18.80 คาบต่อสัปดาห์ คุมฟาร์ม 11.70 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เจ้าหน้าที่สถานที่ฝึกงานร้อยละ 35.00 เป็นหัวหน้างาน ร้อยละ 30.00 เป็นผู้จัดการประสบการณ์ในการฝึกงานให้กับนักศึกษามีค่าเฉลี่ย 8.60 ปี ร้อยละ 55.00 เป็นเจ้าหน้าที่ของ

หน่วยงานเอกชน และอีกร้อยละ 40.00 เป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐบาล 2) นักศึกษาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการฝึกงานภายนอกสถานศึกษาว่า มีปัญหาในระดับน้อย โดยมีเฉลี่ยของปัญหาเท่ากับ 2.36 อาจารย์ผู้ควบคุมการฝึกงานแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการฝึกงานภายนอกสถานศึกษาของนักศึกษาว่ามีระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยของปัญหาเท่ากับ 2.73 เจ้าหน้าที่สถานที่ฝึกงานแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการฝึกงานภายนอกสถานศึกษาของนักศึกษาว่ามีปัญหาในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยของปัญหาเท่ากับ 2.42 3) นักศึกษาได้นำความรู้ความสามารถจากการเรียนทั่วไปใช้ในการฝึกงานภายนอกสถานศึกษาในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.06 นำความรู้จากการเรียนวิชาพื้นฐานไปใช้ประโยชน์ในการฝึกงานในระดับ ปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28 และนำความรู้ความสามารถทางวิชาชีพเลือก (สุกร) ไปใช้ในการฝึกงานภายนอกสถานศึกษาในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 นำความรู้วิชาชีพ (สัตว์ปีก) ไปใช้ในการฝึกงานในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.67 นำความรู้วิชาชีพ (โคเนื้อ) ไปใช้ในการฝึกที่ฟาร์มโคเนื้อในระดับน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.22 นำความรู้วิชาชีพเลือก (โคนม) ไปใช้ในการฝึกงานในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.13 ในการเปรียบเทียบระดับปัญหาตามความคิดเห็นของนักศึกษา อาจารย์ผู้ควบคุม และเจ้าหน้าที่สถานที่ฝึกงาน กับระดับปัญหาที่กำหนดขึ้น พบว่า ปัญหาในการฝึกงานตามความคิดเห็นของนักศึกษานั้นน้อยกว่าปัญหาที่กำหนดขึ้นอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.36 ปัญหาในการฝึกงานตามความคิดเห็นของอาจารย์ ผู้ควบคุมการฝึกงานนั้นแตกต่างกับปัญหาที่กำหนดขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.73 และปัญหาในการฝึกงานตามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่สถานที่ฝึกงานนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติกับปัญหาที่กำหนดขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.42 5) การเปรียบเทียบระดับปัญหาตามความคิดเห็นของนักศึกษา อาจารย์ผู้ควบคุม และ เจ้าหน้าที่สถานที่ฝึกงานนั้น พบว่า ปัญหาในการฝึกงานภายนอกสถานศึกษาตามความเห็นของคนทั้ง 3 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ทรงศักดิ์ ไชยพงษ์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการนำเสนอรูปแบบการฝึกงานในสถานประกอบการของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จำนวน 185 คน อาจารย์นิเทศก์ จำนวน 24 คน หัวหน้าสถานประกอบการ จำนวน 22 คน รวมทั้งสิ้น 231 คน ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการฝึกงานของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษตามความคิดเห็นของนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ ผู้ควบคุมการฝึกงาน พบว่า สภาพการฝึกปฏิบัติงานโดยรวมในขั้นก่อนการดำเนินการ ขั้นระหว่างดำเนินการ และขั้นสิ้นสุดการดำเนินการ อยู่ในระดับการ

ปฏิบัติมาก 2) ปัญหาในการฝึกปฏิบัติงาน พบว่า ในขั้นก่อนการดำเนินการมีปัญหาอยู่ในด้าน การแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสถานประกอบการให้นักศึกษาฝึกงานรับทราบก่อนออก ฝึกงาน การจัดทำตารางการนิเทศการฝึกงานที่ไม่ชัดเจนเป็นรูปธรรม การเยี่ยมชมสถาน ประกอบการก่อนออกฝึกงาน และการเชิญเจ้าของสถานประกอบการมามีส่วนแนะนำแนวทางการ ฝึกงานให้นักศึกษาได้รับทราบ 3) สภาพโดยทั่วไปของสถานประกอบการก่อนออกฝึกงาน ขั้นการ ดำเนินการฝึกงานมีปัญหาอยู่ในการ ติดตามการนิเทศของอาจารย์นิเทศที่ไม่สม่ำเสมอ สถานศึกษาไม่มีโครงการเกี่ยวกับการฝึกงาน ที่จะทำให้นักศึกษามีรายได้เสริมขณะฝึกงาน และ สถานศึกษาไม่ได้จัดหาอาหารพาหนะในการส่ง นักศึกษาออกฝึกงานในวันแรก 4) ผู้วิจัยได้พัฒนา รูปแบบการฝึกงานในสถานประกอบการของ นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษขึ้น นำเสนอ ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อการเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องในกระบวนการฝึกงานยิ่งขึ้น ซึ่ง ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นก่อนการดำเนินการ เป็นการเตรียมการเกี่ยวกับการ ฝึกงาน ซึ่งการประสานงานขั้นการดำเนินการเป็นการฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการของ นักศึกษา โดยผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันนิเทศและควบคุมดูแลนักศึกษา ส่วนขั้นสิ้นสุดการดำเนินการ เป็นการประเมินผลขั้นสุดท้าย ซึ่งผู้ควบคุมการฝึกงาน อาจารย์นิเทศร่วมกันประเมินและรายงาน สถานศึกษา พร้อมทั้งออกใบรับรองผลการฝึกงาน

วิจิต สุรัตน์เรืองชัย และชลันดา พันธุ์พานิช (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความ คิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปี การศึกษา 2544 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ชั้นปีที่ 4 ที่ออกฝึกสอนในภาคเรียนปลายปีการศึกษา 2544 จำนวน 252 คน เครื่องมือที่ใช้ในการ เก็บรวบรวม ข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นิสิต ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการจัดการฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ ควรจัดในภาคต้นของ ปีการศึกษา โรงเรียนที่เป็นหน่วยฝึกสอนควรตั้งอยู่ในเขตเทศบาล เป็นโรงเรียนขนาดกลาง สังกัด กรมสามัญศึกษา ระดับการศึกษาที่เห็นว่าควรจัดให้ไปฝึกสอนมากที่สุด ได้แก่ ระดับมัธยมศึกษา สำหรับประโยชน์ที่ได้รับจากการไปฝึกสอนนิสิตส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าได้ประโยชน์หลาย ประการ ได้แก่ ได้รับความรู้เกี่ยวกับการเขียนแผนการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รู้จักวางแผนในการปฏิบัติงาน มีความอดทนอดกลั้น สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี มีเหตุผลในการ ตัดสินใจแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูเพิ่มขึ้น สำหรับในด้านความต้องการ ของนิสิต ผลการวิจัยพบว่า นิสิตส่วนใหญ่ต้องการได้รับข่าวสารที่รวดเร็วและชัดเจนจากทาง มหาวิทยาลัยต้องการให้โรงเรียนฝึกสอนจัดสวัสดิการด้านอาหารและที่พักให้ ต้องการให้อาจารย์

นิเทศก์ของคณะศึกษาศาสตร์แนะนำเรื่องการเขียนแผนการสอนและการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งแนวทางแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น และต้องการให้อาจารย์ที่เลี้ยงแนะนำเรื่องการเขียนแผนการสอน สำหรับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างฝึกสอน ได้แก่ ปัญหาการได้รับมอบหมายวิชาให้สอนไม่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียนมา ปัญหาไม่สามารถเขียนแผนการสอนได้ตามความต้องการของอาจารย์ที่เลี้ยง ส่วนข้อเสนอแนะของนิสิต ได้แก่ ควรมีการตกลงระหว่างคณะศึกษาศาสตร์ และ โรงเรียนถึงการปฏิบัติหน้าที่ของนิสิตว่าครอบคลุมถึงเรื่องอะไรบ้าง เพราะบางโรงเรียน อาจารย์ ที่เลี้ยงใช้งานมากเกินไป

9. การประเมินผล

การประเมินผลการสอน เป็นกระบวนการที่ใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนของผู้สอนว่ามีจุดเด่นจุดด้อยอย่างไร โดยมีความมุ่งหมายทั้งในแง่ของวิชาการและแง่บริหาร องค์ประกอบที่ควรนำมาพิจารณา ได้แก่ การเตรียมการสอน วัตถุประสงค์ของวิชา เอกสารประกอบการสอน ความสามารถในการสอน การจัดกิจกรรมในการสอน การใช้สื่อการสอน ความรับผิดชอบในการสอน เนื้อหาวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน บุคลิกภาพของผู้สอน และวิธีประเมินผลการเรียน แหล่งข้อมูลได้จากผู้เรียน ผู้สอน เพื่อนร่วมงาน ผู้บริหาร อาจารย์ นิเทศก์ และจากผลการเรียนของผู้เรียน ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลเป็นการสัมภาษณ์ การใช้เครื่องมือสังเกตการณ์ การสังเกตและการประเมินผลจากแบบประเมินต่าง ๆ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการนำไปใช้ ได้แก่ การสรุปผลควรพิจารณาจากข้อมูลหลายแบบจากหลายแหล่ง ด้วยความรอบคอบและทันต่อเหตุการณ์ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2538 : 5)

10. บทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์

อาจารย์ที่เลี้ยง คือ ครูอาจารย์ของโรงเรียนฝึกสอน โดยปกติแล้วมักจะเป็นครูประจำชั้น หรือครูประจำวิชาที่นิสิตจะต้องออกไปฝึกสอน หนังสือคู่มือฝึกประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้กล่าวถึงหน้าที่ของอาจารย์ที่เลี้ยงไว้ดังต่อไปนี้ (เจริญศรี หมวดสง. 2539 : 29-30)

1. ให้คำแนะนำแก่นิสิตในเรื่องต่อไปนี้

1.1 แนะนำให้นิสิตรู้จักผู้บริหารโรงเรียน เช่น ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ หัวหน้าหมวดวิชา และบุคลากรอื่น ๆ

1.2 แนะนำเกี่ยวกับระบบบริหารโรงเรียน ประวัติความเป็นมาของโรงเรียน ตลอดจนชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่

1.3 แนะนำเกี่ยวกับระเบียบวินัย ข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้ในโรงเรียน ข้อตกลงร่วมกันระหว่างครูและนักเรียนในชั้น เพื่อนักเรียนจะได้ปฏิบัติภารกิจได้ถูกต้อง

1.4 แนะนำชี้แจงให้นิสิตเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของโรงเรียน ขอบเขตหน้าที่ของครู และการปฏิบัติตน

1.5 แนะนำให้นิสิตรู้จักนักเรียนที่จะสอนและงานธุรการของชั้นเรียน แนะนำและจัดหาเกี่ยวกับหลักสูตร คู่มือครู เพื่อประโยชน์ต่อการฝึกปฏิบัติงานการสอน

2. ช่วยจัดหาที่ทำงานที่เหมาะสมให้กับนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

3. จัดให้นิสิตได้สังเกตการสอนในสัปดาห์แรก ก่อนลงมือปฏิบัติการสอนจริง เพื่อให้เห็นการสอนที่อันจะเป็นแนวทางการสอนที่เป็นประโยชน์ต่อนิสิต

4. จัดให้นิสิตปฏิบัติงานการสอน สังเกตการสอนของนิสิตในชั้นเรียน พร้อมทั้งให้คำแนะนำการสอนที่เป็นประโยชน์ต่อนิสิต

5. ตรวจสอบที่การสอนของนิสิตล่วงหน้าก่อนสอน ให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่นิสิต ในการพัฒนาการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

6. จัดให้นิสิตได้มีโอกาสร่วมมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ทั้งกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น งานกิจกรรมชุมนุมและกิจกรรมของโรงเรียน เช่น การเข้าประชุมกับครู ในหมวดวิชา เป็นต้น

7. ช่วยแนะนำส่งเสริมเพื่อพัฒนาเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู และการปฏิบัติตนตามระเบียบข้าราชการและจรรยาบรรณครู

8. ประเมินผลความก้าวหน้าทางด้านพฤติกรรมการสอน ได้แก่ การสอนตลอดภาคของนิสิต การทำบันทึกการสอน การสอนพิเศษของนิสิต ความรับผิดชอบของนิสิต

9. รายงานเกี่ยวกับนิสิตให้อาจารย์นิเทศก็ได้ทราบ เพื่อการประเมินผลอย่างถูกต้อง

10. ร่วมมือกับอาจารย์นิเทศ ในการแก้ไขปัญหาการฝึกปฏิบัติงานการสอนของนิสิต

11. แนวคิดเกี่ยวกับเทคนิคเดลฟาย

11.1 ประวัติความเป็นมาของเทคนิคเดลฟาย

เดลฟาย (Delphi) ได้เริ่มขึ้นอย่างมีระบบในปี พ.ศ. 2495 โดย โอลาฟ เฮลเมอร์ (Olaf Helmer) และนอร์แมน ดัลคีย์ (Norman Dalkey) นักวิจัยของบริษัทแรนด์ (Rand Comperation) ในรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยตั้งเป็นโครงการเดลฟาย (Delphi Project) มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาการตัดสินใจเกี่ยวกับการทหาร ซึ่งเป็นการทำนายเหตุการณ์ต่าง ๆ หรือความเป็นไปได้ในอนาคต โดยใช้วิธีการรวบรวมความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของกลุ่ม

ผู้เชี่ยวชาญ ต่อมาได้รับการพัฒนาและเปิดเผยเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2505 และในปี 2506 นักวิจัยทั้งสองท่านได้เขียนบทความเรื่อง "An Experimental Application of the Delphi Method to the Use of Experts) ลงวารสาร Management Science ซึ่งทำให้เทคนิคเดลฟายแพร่หลายอย่างรวดเร็วและได้รับความนิยมอย่างมาก (จิราพร หัสเนตร และบัณฑิต เอกบัณฑิต. 2548 : 102)

11.2 ความหมายของเทคนิคเดลฟาย

เฮลเมอร์ และเรสเชอร์ (เกษม บุญอ่อน. 2522 : 26 ; อ้างอิงจาก Helmer ; & Rescher. 1959 : 25) ได้ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่า เป็นโครงการที่จัดทำอย่างละเอียดรอบคอบ ในการที่สอบถามบุคคลโดยใช้แบบสอบถามในเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลและความคิดเห็น กลับมาประกอบการพิจารณาตัดสินใจ และสร้างความเป็นเอกฉันท์ในเรื่องที่เกี่ยวกับ ความเป็นไปได้ในอนาคตในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเวลา ปริมาณ และหรือสภาพการณ์ที่ต้องการ จะให้เป็น

ราสพ์ (Rasp. 1973 : 29) ได้ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่า เป็นเทคนิคของการ รวบรวมการพิจารณาตัดสินใจที่มุ่งเพื่อเอาชนะจุดอ่อนของการตัดสินใจแต่เดิมที่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ หรือความคิดเห็นของกลุ่มหรือมติที่ประชุม

ไทยยศ เรืองสุวรรณ (2533 : 156) ได้กล่าวไว้ว่า เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) เป็นวิธีการรวบรวมและการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใด เรื่องหนึ่ง เป็นวิธีการรวบรวมและประเมินอย่างมีระบบ โดยผู้ตอบสามารถตอบได้อย่างเสรีและมีโอกาสแก้ไขแนวคิดที่ตอบในตอนแรก ๆ ของตนได้ด้วยการแสดงเหตุผล

เทคนิคเดลฟาย (The Delphi Technique) เป็นกระบวนการที่รวบรวมความคิดเห็นหรือ การตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับอนาคตจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องเป็น อันหนึ่งอันเดียวกัน และมีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากที่สุด โดยที่ผู้วิจัยไม่ต้องนัดสมาชิกในกลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญให้มาประชุมพบปะกัน แต่ขอร้องให้สมาชิกแต่ละคนแสดงความคิดเห็นหรือตัดสินใจ ปัญหาในรูปของการตอบแบบสอบถาม ซึ่งเทคนิคนี้จะทำให้ผู้วิจัยสามารถมีระดับความคิดเห็น จากผู้เชี่ยวชาญในที่ต่างๆ ได้โดยไม่มีข้อจำกัด รวมทั้งยังประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายอีกด้วย นอกจากนี้เทคนิคเดลฟายยังช่วยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ และไม่ ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลทางความคิดเห็นของผู้อื่นหรือเสียงส่วนใหญ่ (จิตพิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2537 : 24)

สรุปได้ว่า เทคนิคเดลฟาย คือ วิธีการ เทคนิคการรวบรวมและการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยผู้ตอบสามารถตอบได้อย่างเสรี และมีโอกาสแก้ไขแนวคิดที่ตอบในตอนแรก ๆ ของตนได้ด้วยการแสดงเหตุผล และสร้างความเป็นเอกฉันท์ในเรื่องที่เกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคตในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเวลา ปริมาณ และหรือสภาพการณ์ที่ต้องการจะให้เป็น

11.3 หลักการของเทคนิคเดลฟาย

หลักการของเทคนิคเดลฟาย ตั้งอยู่บนความเชื่อที่ว่า บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ (ผู้เชี่ยวชาญ) ในสาขานั้นจำนวนหลายคนย่อมจะช่วยแก้ไขปัญหาดัง ๆ ในด้านนั้นได้ดีกว่าผู้เชี่ยวชาญเพียงคนเดียวหรือสองคน

เทคนิคเดลฟาย มีลักษณะคล้ายกับการสำรวจ แต่จะแตกต่างกันที่วิธีการของเดลฟาย จะส่งคำถามให้ผู้เชี่ยวชาญตอบหลายรอบ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญมีโอกาสทบทวนคำตอบของตนเอง ในการสำรวจผู้ตอบจะตอบได้เพียงครั้งเดียว โดยไม่มีข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งในกระบวนการวิจัยที่ใช้เทคนิคเดลฟายมีสิ่งพึงพิจารณาดังนี้

ลักษณะของปัญหา เทคนิคเดลฟายเหมาะที่จะใช้กับปัญหาต่อไปนี้

1. เป็นการสรุปความเห็นเบื้องต้นในปัญหาหรือเรื่องราวใหม่ ๆ ที่ยังไม่เป็นที่ยอมรับกัน
2. เป็นการคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
3. เป็นการศึกษาความสอดคล้องต่อเนื่องกันระหว่างเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของ

สิ่งต่าง ๆ

4. เป็นการศึกษาค่านิยมที่สอดคล้องต้องกัน
5. เป็นการประเมินผลสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
6. เป็นการศึกษาการรับรู้สถานการณ์ปัจจุบัน

ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นแหล่งให้ความเห็นเพื่อนำไปสรุปในประเด็นต่าง ๆ ควรมีลักษณะดังนี้

1. ความสามารถของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยควรกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ ให้อ้างอิงชัดเจนและเหมาะสมกับประเด็นสาขาวิชาผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ
2. ความร่วมมือของผู้เชี่ยวชาญ ผู้เชี่ยวชาญต้องมีความเต็มใจในการให้ความเห็น เต็มที่อย่างตรงไปตรงมา
3. จำนวนผู้เชี่ยวชาญไม่มีกำหนดไว้ตายตัวว่าควรมีจำนวนเท่าใด แต่ถ้ามีจำนวนคนน้อย ความคลาดเคลื่อนก็จะสูง โดยทั่วไปมักใช้ 10 คนขึ้นไป

ผู้ทำวิจัยที่ใช้เทคนิคเดลฟาย

1. ต้องรู้ความต้องการของตนในการทำวิจัยอย่างละเอียด
2. มีความสามารถในการออกแบบและสร้างแบบสอบถามที่มีความเที่ยงและความตรงสูง
3. ต้องมีความละเอียดรอบคอบในการพิจารณาคำตอบและวิเคราะห์คำตอบ
4. ต้องไม่มีความลำเอียง เข้าข้างความเห็นตนเอง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

ระยะเวลาในการออกความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

1. ควรให้เวลากับผู้ตอบอย่างเหมาะสม ไม่เร่งรัดจนเกินไป เพราะผู้เชี่ยวชาญมักมีงานมากอยู่แล้ว

2. ในการส่งแบบสอบถามในแต่ละรอบ ไม่ควรทิ้งเวลาให้ห่างกันมากนัก เพื่อลดปัญหาผู้ตอบลืมเหตุผลในการเลือกคำตอบในครั้งก่อน

3. โดยทั่วไปจะใช้ประมาณ 2 เดือนจึงจะเสร็จสิ้นกระบวนการแบบสอบถาม มีลักษณะสำคัญคือ

1. จะมี 2 ลักษณะ คือ ปลายเปิดและปลายปิด แบบประมาณค่า
2. ข้อความมีความชัดเจน ง่ายต่อการอ่าน และตอบให้ความเห็น
3. เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญได้ถกเถียงความคิดเห็นของตนอย่างละเอียดรอบคอบ

และมั่นใจในการตัดสินใจ จึงมีการถามย้ำหลายรอบ

คำถามที่ใช้ในแบบสอบถาม

1. ต้องเกี่ยวข้องกับตรงกับเรื่องที่ศึกษา
2. คำถามอะไรที่จะนำเอามาใช้เพื่อจะได้คำตอบอย่างกว้าง ๆ จากการสอบถาม

รอบที่ 1

3. การนำคำตอบที่ได้จากการสอบถามในรอบแรก จะนำไปสร้างแบบสอบถามรอบที่ 2
4. ต้องรู้ว่าข้อมูลที่ได้รับ มีลำดับความสำคัญ มีความสอดคล้องต่อเนื่องกันอย่างไร

และนำมาใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาตัดสินใจได้อย่างไร

สถิติที่ใช้เป็นสถิติพรรณนาลักษณะรูปแบบการแจกแจงอย่างคร่าว ๆ ได้แก่

1. ค่าวัดตรงกลาง (Central Tendency) ได้แก่ ค่ามัธยฐาน (Median) และฐานนิยม (Mode)

2. ใช้สถิติการวัดการกระจาย ได้แก่ ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)

11.4 กระบวนการหาข้อสรุปเบื้องต้นด้วยเทคนิคเดลฟาย

โดยปกติแล้วการหาข้อสรุปเบื้องต้นโดยใช้เทคนิคเดลฟาย จะเป็นการสอบถามความคิดเห็น และเพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่ตรงกับความเป็นจริงและน่าเชื่อถือ จึงต้องมีการสอบถามซ้ำ โดยส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตอบ 3-4 รอบ คือ

รอบที่ 1 มักเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นอย่างกว้าง ๆ จากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด บางครั้งผู้วิจัยอาจสร้างแบบสอบถามเป็นปลายปิดคล้ายกับรอบที่ 2 เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ตอบได้ โดยผู้วิจัยควรเว้นช่องว่างไว้ในส่วนท้ายของข้อคำถามท้ายประโยค เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมตามต้องการ

รอบที่ 2 จะพัฒนาแบบสอบถามมาจากคำตอบในรอบที่ 1 โดยจะนำความคิดเห็นทั้งหมดของผู้เชี่ยวชาญมาสร้างข้อคำถามใหม่ในรูปของมาตราประมาณค่าหรือให้เปอร์เซ็นต์โดยจะตัดข้อมูลที่ซ้ำซ้อนออกและส่งกลับให้ผู้เชี่ยวชาญจัดอันดับความสำคัญของแต่ละข้ออีกครั้ง หากมีข้อใดไม่ชัดเจนผู้เชี่ยวชาญสามารถให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมได้

รอบที่ 3 ผู้วิจัยจะนำคำตอบของแต่ละข้อที่ได้รับจากแบบสอบถามรอบ 2 มาหาค่าเฉลี่ย ได้แก่ ค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ แล้วจัดส่งแบบสอบถามเดิมให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนตอบ โดยจะเพิ่มเติมตำแหน่งของค่าเฉลี่ย ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของกลุ่ม และตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านตอบในรอบ 2 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นของตนเองกับกลุ่มว่ามีความเห็นด้วยกับตำแหน่งของคำตอบของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดหรือไม่ และตัดสินใจว่าจะเปลี่ยนคำตอบหรือไม่ หากคำตอบของตนเองไม่สอดคล้องกับกลุ่ม หากยืนยันความคิดเห็นเดิมให้แสดงเหตุผลประกอบ และหากผู้เชี่ยวชาญไม่แสดงเหตุผลก็จะถือว่าเห็นด้วยกับตำแหน่งของคำตอบดังกล่าว

รอบที่ 4 ผู้วิจัยดำเนินการเช่นเดียวกับรอบที่ 3 และส่งกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญทบทวนในคำตอบอีกครั้ง ซึ่งส่วนใหญ่ค่าคำตอบรอบที่ 3 และ 4 จะมีความแตกต่างกันไม่มากนัก ดังนั้นจึงมักจะตัดการสอบถามในรอบที่ 4 ออกและเสนอผลในรอบที่ 3

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์จากแบบสอบถามรอบที่ 2 ที่ตอบโดยใช้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและแสดงค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนตอบในรอบที่ 2 ลงในรอบที่ 3

2. นำค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มาแปลผล ซึ่งอาจจะพิจารณาร่วมกับค่าฐานนิยมดังนี้

ค่ามัธยฐาน แบบประมาณค่า 5 สเกล จากแบบสอบถามปลายเปิด โดยการให้น้ำหนักคะแนนดังนี้

ค่าคะแนน	ความหมาย
1	เป็นไปได้น้อยที่สุดหรือเห็นด้วยน้อยที่สุด
2	เป็นไปได้น้อยหรือเห็นด้วยน้อย
3	ไม่แน่ใจ
4	เป็นไปได้มากหรือเห็นด้วยมาก
5	เป็นไปได้มากที่สุดหรือเห็นด้วยมากที่สุด

ค่ามัธยฐานที่หาได้ ได้จากคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด แปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เช่น

ค่ามัธยฐาน	การแปลผล
ต่ำกว่า 1.50	ข้อความนั้นเป็นไปได้น้อยที่สุดหรือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วยกับข้อมูลนั้นมากที่สุด
1.50 – 2.49	ข้อความนั้นเป็นไปได้น้อยหรือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้น
2.50 – 3.49	ไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นจะเป็นไปได้
3.50 – 4.49	ข้อความนั้นเป็นไปได้มากหรือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้นมาก
ตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป	ข้อความนั้นเป็นไปได้มากที่สุดหรือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ คำนวณหาค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 1 กับควอไทล์ที่ 3 ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้ของข้อความใดมีค่าตั้งแต่ 1.50 ลงมา แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน ถ้าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความใดมีค่ามากกว่า 1.50 แสดงว่า ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นไม่สอดคล้องกัน

ฐานนิยมโดยการหาค่าฐานนิยมในแต่ละข้อ

1. หาค่าความถี่จากข้อความที่เป็นคำตอบของแบบสอบถามแต่ละข้อ โดยให้ระดับคะแนนจาก 1 ถึง 5 ระดับคะแนนใดที่มีความถี่สูงสุด ถือเป็นค่าฐานนิยมของข้อความนั้น ในกรณีที่มีความถี่สูงสุดของระดับคะแนนเท่ากัน และระดับคะแนนน้อยอยู่ติดกันจะถือเอาค่ากลางระหว่าง

คะแนนทั้งสองเป็นฐานนิยมของข้อความนั้น สำหรับกรณีที่ความถี่สูงสุดของระดับคะแนนเท่ากัน แต่ละระดับคะแนนไม่ได้ยู่ติดกัน จะถือว่าระดับคะแนนทั้งสองนั้นเป็นฐานนิยมของข้อความนั้น

2. นำข้อความคำตอบที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันทั้งคำมัธยฐาน พิสัยระหว่างควอไทล์และฐานนิยม สรุปเป็นความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและเสนอเป็น ผลการวิจัย

ข้อดีและข้อด้อยของเทคนิคเดลฟาย

ข้อดี ได้แก่

1. สามารถรวบรวมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญโดยไม่ต้องมีการพบปะ/ประชุม กัน ทำให้ประหยัดเวลา ค่าใช้จ่าย

2. ข้อมูลที่ได้เป็นคำตอบที่น่าเชื่อถือ เพราะ

2.1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชานั้นอย่างแท้จริง จึง จะทำให้คำตอบที่ได้น่าเชื่อถือ

2.2 คำตอบที่ได้กลั่นกรองมาอย่างรอบคอบ จากการถามซ้ำหลายรอบ

2.3 ผู้เชี่ยวชาญสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ โดยไม่ตกอยู่ภายใต้ อิทธิพลทางความคิดหรืออำนาจเสียงส่วนใหญ่

3. ผู้ทำการวิจัยสามารถระดมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้โดยไม่จำกัด ทั้งใน เรื่องของจำนวน สภาพภูมิศาสตร์ หรือเวลา

4. เป็นเทคนิคที่มีขั้นตอนการดำเนินการไม่ซับซ้อน ได้ผลอย่างรวดเร็ว และมี ประสิทธิภาพ

5. ผู้วิจัยสามารถทราบลำดับความสำคัญของข้อมูลและเหตุผลในการตอบ รวมทั้ง ความสอดคล้องของความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้เป็นอย่างดี

ข้อด้อย ได้แก่

1. ความคลาดเคลื่อนจากการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีใช่เป็นผู้มีความสามารถในสาขา นั้นอย่างแท้จริง

2. ขาดความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญในการวิจัย

3. การวิเคราะห์คำตอบผู้วิจัยต้องมีความรอบคอบในการวิเคราะห์เนื้อหา หากเกิด ความลำเอียงจะเกิดความคลาดเคลื่อนได้ในแต่ละรอบ

4. แบบทดสอบที่ส่งไปสูญหายระหว่างทางหรือไม่ได้รับคำตอบกลับมาครบในแต่ละ รอบ ทำให้ข้อมูลไม่ครบตามต้องการ

11.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคเดลฟาย

ศักดิ์ชัย บาลศิริ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการเปรียบเทียบผลของการให้ข้อมูลกลับคืนในเทคนิคเดลฟายระหว่างการให้ข้อมูลกลับคืนด้วยค่าสถิติที่แตกต่างกัน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลของการให้ข้อมูลกลับคืนศึกษาในด้านการเปลี่ยนแปลงคำตอบ ความเร็วในการได้รับฉันทามติและการตอบ ที่สอดคล้องกับสภาพจริง แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยและกระบวนการพัฒนาดตนเองของครูผู้สอนเป็นครูที่มีคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นครูต้นแบบที่ได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2541 และ 2542 จำนวน 121 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ การเปลี่ยนแปลงคำตอบพิจารณาจากค่าร้อยละของจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่เปลี่ยนแปลงคำตอบเมื่อเทียบกับรอบที่ผ่านมาความเร็วในการได้รับฉันทามติพิจารณาจากสัดส่วนของจำนวนข้อความที่ได้รับฉันทามติ และจำนวนรอบในการเก็บรวบรวมข้อมูลการตอบที่สอดคล้องกับสภาพจริง พิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่าง ความคิดเห็นของกลุ่มทดลองและความคิดเห็นของประชากรผู้เชี่ยวชาญที่เป็นครูต้นแบบ ผลการวิจัยได้ข้อสรุปว่า การให้ข้อมูลกลับคืนด้วยค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานส่งผลให้ผู้เชี่ยวชาญตอบสอดคล้องกับสภาพจริงมากที่สุด และได้รับฉันทามติเร็วที่สุด นอกจากนี้ยังส่งผลให้ผู้เชี่ยวชาญเปลี่ยนแปลงคำตอบน้อยที่สุด

อัญญา จันทรสข (2545:บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการห้องเรียนเสมือนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสำหรับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา และเพื่อ นำเสนอรูปแบบการจัดการห้องเรียนเสมือนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนระดับอุดมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการห้องเรียนเสมือนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต รวมทั้งหมดจำนวน 25 คน การศึกษครั้งนี้ใช้เทคนิควิธีวิจัยแบบเดลฟาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ 1) ใช้แบบสอบถามปลายเปิด 2) ใช้แบบสอบถามปลายปิดชนิดประมาณค่า 5 ระดับ การวิเคราะห์และเก็บรวบรวมข้อมูลใช้ ค่าสถิติ ร้อยละ มัธยฐาน พิสัยระหว่างควอไทล์ ค่าเฉลี่ย มัชฌิมเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดสภาพแวดล้อมและสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน ควรคำนึงถึงคุณสมบัติของอุปกรณ์และโปรแกรม เครื่องมือพัฒนารายวิชา และระบบบริหารการเรียนการสอน แหล่งทรัพยากรสนับสนุนการเรียน เว็บเพจห้องเรียนเสมือนรายวิชาที่สอน กลุ่มสนทนา อภิปราย และให้คำปรึกษา และควรคำนึงถึงการติดตั้งที่เว็บ (Web Server) และสถานที่ติดตั้งชุดอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ 2) นโยบายสถาบัน ควรให้

สอดคล้องกันทั้งด้านนโยบาย ทิศทาง เป้าหมาย งบประมาณ การวางแผน และการจัดบุคลากร

3) ผู้สอนควรคำนึงถึงความรู้ด้านการใช้งานภาษาอังกฤษ การใช้งานคอมพิวเตอร์ การใช้งานอินเทอร์เน็ต การใช้งานซอฟต์แวร์พัฒนา บทเรียน และควรมีคุณธรรม จริยธรรม 4) ผู้เรียนควรคำนึงถึงความรู้ด้านการใช้งานภาษาอังกฤษ การใช้งานคอมพิวเตอร์ และการใช้งานอินเทอร์เน็ต ควรมีความพร้อมทางเศรษฐกิจและการสร้างทักษะการเรียนรู้ด้วยการอ่านและการวิเคราะห์ด้วยตนเอง 5) วิธีการเรียนควรคำนึงถึงประเภทของกิจกรรมให้สอดคล้องกับบริการบนอินเทอร์เน็ต และสื่อการสอนที่เหมาะสม ควรเป็นสื่อที่สามารถโต้ตอบได้ และ Slide พร้อมคำบรรยาย

กานต์สุดา มามะศิริานนท์ (2546:บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการนำเสนอระบบการจัดการความรู้สำหรับองค์กรภาคเอกชน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประกอบด้วย นักพัฒนาทรัพยากรบุคคลและนักพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 60 คน และผู้บริหารงานทรัพยากรบุคคลและงานพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 21 คน ผลการวิจัยพบว่า ระบบการจัดการความรู้สำหรับองค์กรภาคเอกชน ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ 1) ผู้นำ/ผู้บริหารองค์กร 2) วิสัยทัศน์การจัดการความรู้ 3) พันธกิจการจัดการความรู้ 4) นโยบายการจัดการความรู้ 5) เป้าหมายการจัดการความรู้ 6) เทคโนโลยี 7) บุคลากรที่ใช้ความรู้ และ 8) ทีมผู้ชำนาญการและระบบการจัดการความรู้สำหรับองค์กรเอกชน มี 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ ขั้นที่ 1 การกำหนดสิ่งที่ต้องเรียนรู้มี 5 ขั้นตอนย่อย กำหนดนโยบายในสิ่งที่องค์กรต้อง เรียนรู้ ประกาศนโยบายและประชาสัมพันธ์ หากความต้องการในเรื่องที่จะเรียนรู้ของพนักงาน ทีม ผู้ชำนาญการและนักวิเคราะห์ความรู้พิจารณาความเหมาะสม และประกาศและประชาสัมพันธ์ความรู้ที่ต้องเรียนรู้ ขั้นที่ 2 การแสวงหาความรู้มี 7 ขั้นตอนย่อย กำหนดนโยบายในการแสวงหาความรู้ ประกาศนโยบาย กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ เตรียมทีมผู้ชำนาญการและบุคลากร เตรียมเทคโนโลยีสารสนเทศ/สื่อโสตทัศนฯ ประเมินความพร้อมและแสวงหาความรู้จากช่องทางต่าง ๆ เพื่อเป็นการสร้างความรู้ ขั้นที่ 3 การสร้างความรู้ในองค์กรมี 7 ขั้นตอนย่อย กำหนดนโยบายในการสร้างความรู้และนวัตกรรมใหม่ ประกาศนโยบายและประชาสัมพันธ์ จัดกิจกรรมสร้างสรรค์ผลงานใหม่ รวบรวมความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ทั้งทั้งองค์กร วิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้เดิมเข้ากับความรู้ใหม่ ทดลองใช้ความรู้ที่องค์กรสร้างขึ้น และประกาศองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ ขั้นที่ 4 การจัดเก็บและสืบค้นความรู้ในองค์กรมี 9 ขั้นตอนย่อย กำหนดนโยบายในการจัดเก็บและสืบค้นความรู้ในองค์กร ประกาศนโยบายและประชาสัมพันธ์ กำหนดองค์ความรู้ที่จะนำมาจัดเก็บ ทีม ผู้ชำนาญการและนักวิเคราะห์ความรู้ ประเมินความรู้เดิมที่องค์กรมีอยู่ บูรณาการความรู้เดิมเข้ากับความรู้ใหม่ ทีมผู้ชำนาญการและ

นักวิเคราะห์ความรู้กลั่นกรอง ตรวจสอบ คัดเลือกความรู้ เตรียมบุคลากรและเทคโนโลยีสารสนเทศ จัดเก็บความรู้และปรับปรุงพัฒนาองค์ความรู้ให้ใหม่อยู่เสมอ ขั้นที่ 5 การถ่ายโอนและการนำความรู้ไปใช้ มี 8 ขั้นตอนย่อย กำหนดนโยบาย ประกาศนโยบายและประชาสัมพันธ์ เตรียมทีมผู้ชำนาญการและบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง เตรียมเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสโตนท์ เลือกวิธีการที่จะถ่ายโอนความรู้ เปิดโอกาสให้พนักงานมีการถ่ายโอนและนำความรู้ไปใช้ ประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานตามวาระและเปิดโอกาสให้พนักงานถ่ายโอนและนำความรู้ไปใช้เพื่อประโยชน์ขององค์กร

สุรภา ธีระวานิช (2546) ได้ทำการสร้างดัชนีชี้วัดสุขภาพของนักเรียนในโรงเรียน โดยใช้เทคนิคเครฟาย ผู้วิจัยรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญทางสุขภาพหรือสุขภาพ จำนวน 17 คน โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นจำนวน 3 รอบ แล้วคำนวณหาค่ามัธยฐาน ฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ แล้วนำมาสรุปหาอันดับตามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิจัยที่สำคัญสรุปได้ดังนี้ 1) ดัชนีชี้วัดสุขภาพของนักเรียนในด้านสุขภาพกายที่ได้รับอันดับมีจำนวน 14 ดัชนี ได้แก่ มีน้ำหนักตามเกณฑ์มาตรฐาน มีส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน มีสุขภาพเหงือกและฟันที่ดี ไม่เจ็บป่วยบ่อย ๆ มีการปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากโรคไม่เป็นเหา ไม่เป็นโรคผิวหนัง ไม่เป็นโรคคอพอก ไม่เห็นโรคโลหิตจาง ไม่เป็นโรคขาดสารอาหาร มีการมองเห็นเป็นปกติ การได้ยินเป็นปกติ มีบุคลิกภาพที่ดี และมีความสนใจในการปฏิบัติตนให้มีสุขภาพที่ดีสม่ำเสมอ 2) ดัชนีชี้วัดสุขภาพของนักเรียนในด้านสุขภาพจิตที่ได้รับอันดับมีจำนวน 17 ดัชนี ได้แก่ มีพัฒนาการอารมณ์ตามวัย มีอารมณ์แจ่มใส มีการมองโลกในแง่ดี มีความกระตือรือร้น มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีการตัดสินใจได้ถูกต้อง ไม่มีอารมณ์หวาดกลัว มีความพอใจในสิ่งที่ตนมี มีระดับอารมณ์ในการดำเนินชีวิตประจำวันเป็นปกติ มีการควบคุมอารมณ์ตนเองได้ มีเป้าหมายในชีวิต มีการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความเอื้ออาทร มีความปรารถนาและยินดีเมื่อเพื่อนมีความสุข มีการให้อภัยความผิดพลาดของผู้อื่น มีความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว มีการยอมรับจุดดี จุดด้อยของตนเอง และมีการปรึกษาพ่อแม่ ครู เมื่อมีปัญหาไม่สบายใจ 3) ดัชนีชี้วัดสุขภาพของนักเรียนในด้านสุขภาพทางสังคมที่ได้รับอันดับ มีจำนวน 19 ดัชนี ได้แก่ มีความเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น มีความกล้าในการแสดงออก มีความสุภาพไม่ว่าาร้าว มีความซื่อสัตย์ มีน้ำใจ มีคุณธรรม มีค่านิยมทางสุขภาพที่พึงประสงค์ มีการปรับตัวเข้ากับเพื่อนและสังคมได้ดี มีความรักเพื่อน รักโรงเรียนของตน มีการยอมรับจากเพื่อน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีทักษะการสื่อสารทางบวกในเรื่องสุขภาพ มีทักษะในการปฏิเสธสิ่งที่ไม่ถูกต้อง มีการแก้ปัญหาความขัดแย้งกับผู้อื่นได้ มีความเคารพในสิทธิทางสุขภาพของผู้อื่น มีทักษะกระบวนการทำงาน

กลุ่ม มีความเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน มีความรู้สึกรับผิดชอบสุภาพซุ่มซน และมีความเสียสละเพื่อส่วนรวมในเรื่องสุภาพ

ภุริช ผ่องแผ้ว (2547:บทคัดย่อ) ได้ทำการนำเสนอแนวทางการประเมินโปรแกรมการเรียนอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งหมดจำนวน 17 คน โดยใช้เทคนิคเดลฟายในการวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามปลายเปิดและแบบสอบถามปลายปิด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้ค่าสถิติมัธยฐาน พิสัยระหว่างควอไทล์ ค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ได้แนวทางการประเมินโปรแกรมการเรียนอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถาบันอุดมศึกษาดังนี้ 1) ด้านสภาวะแวดล้อมครอบคลุมแนวทางการประเมินนโยบายด้านการเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ความคาดหวังและความต้องการของผู้เรียน ความพร้อมของสถาบัน และเทคโนโลยีการสื่อสาร 2) ด้านปัจจัยเบื้องต้นครอบคลุมแนวทางการประเมินด้านบุคลากร โครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและทรัพยากรการศึกษาและปัจจัยสนับสนุน 3) ด้านกระบวนการครอบคลุมแนวทางการประเมินการบริหารจัดการ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียน การเข้าถึงการเรียนและการบริการการเรียน 4) ด้านผลผลิตครอบคลุมแนวทางการประเมินด้านผลผลิตเชิงปริมาณและคุณภาพ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การสร้างแบบมาตรฐานการฝึกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการแนะแนว ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอหัวข้อในการวิจัยดังนี้

1. แหล่งข้อมูล
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลของการวิจัยในครั้งนี้ครอบคลุมสาระสำคัญที่ได้จากแหล่งข้อมูลต่อไปนี้

1. ศึกษาสภาพปัญหาการฝึกงานจากนิสิต อาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์
2. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ รวมทั้งคู่มือการฝึกงานแนะแนวระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการแนะแนว ปีการศึกษา 2548 เพื่อจัดทำแบบสอบถาม
3. ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน ในการตอบแบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูล และได้รูปแบบมาตรฐานการฝึกงานแนะแนว

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ประกอบด้วย

1. อาจารย์นิเทศก์การฝึกงานนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการแนะแนว ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2548 ที่มีประสบการณ์การนิเทศ ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 6 คน
2. อาจารย์พี่เลี้ยงที่ทำหน้าที่สอนและให้คำปรึกษานิสิตฝึกงานแนะแนว ปีการศึกษา 2548 ที่มีประสบการณ์เป็นพี่เลี้ยง ไม่น้อยกว่า 3 ปี ประกอบด้วย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) จำนวน 3 คน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จำนวน 2 คน โรงเรียนสายน้ำผึ้งในพระอุปถัมภ์ จำนวน 3 คน โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ จำนวน 3 คน และโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน 4 คน รวม 15 คน ดังปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากร	จำนวน
1. อาจารย์นิเทศก์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	6
2. อาจารย์พี่เลี้ยง ประกอบด้วย	
2.1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)	3
2.2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน	2
2.3 โรงเรียนสายน้ำผึ้งในพระอุปถัมภ์	3
2.4 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์	3
2.5 โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน	4
รวม	21

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถามที่สร้างจากการศึกษาดำรง เอกสาร และ คู่มือการฝึกงานแนะแนวของภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2548 โดยสร้างเป็นมาตรฐานการฝึกงานแนะแนว 8 มาตรฐาน คือ

1. มาตรฐานภาระงานของนิสิตฝึกงาน
2. มาตรฐานด้านสถานที่ที่ส่งนิสิตเข้ารับการฝึกงาน
3. มาตรฐานการปฐมนิเทศก่อนออกฝึกงานแนะแนว
4. มาตรฐานการฝึกงานของนิสิตตามภาระงานที่กำหนด
5. มาตรฐานการใช้เทคนิคทางจิตวิทยาเพื่อจัดฝึกอบรม สัมมนา และจัดนิทรรศการ

ในขณะฝึกงาน

6. มาตรฐานงานกิจกรรมของโรงเรียนที่นิสิตต้องช่วยปฏิบัติ
7. มาตรฐานการสัมมนา ฝึกงาน
8. มาตรฐานการประเมินผล

โดยแต่ละมาตรฐานมีดัชนีชี้วัดให้ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามเห็นด้วย ตัดออก หรือ แก้ไข

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์การทำวิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญทราบ
2. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามแก่ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง จำนวน 21 คน ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามคืนครบทุกคนในทุกรอบ โดยตอบแบบสอบถามรวมทั้งสิ้น 4 รอบ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามทั้งปลายปิดและปลายเปิดให้ผู้เชี่ยวชาญเขียนเสนอแนะ หรือแก้ไขเพิ่มเติมในข้อที่ 1
2. รอบที่ 2 นำข้อมูลในรอบที่ 1 มากำหนดเป็นมาตรฐานและดัชนีชี้วัดในรูปของมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ส่งกลับให้ผู้เชี่ยวชาญจัดอันดับความสำคัญของมาตรฐานและดัชนีชี้วัด พร้อมข้อเสนอแนะเพิ่มเติมได้
3. รอบที่ 3 ผู้วิจัยนำข้อมูลในรอบที่ 2 มาหาค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ รวมทั้งตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านตอบในรอบ 2 เพื่อให้แต่ละท่านได้พิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นของตนกับกลุ่มว่าสอดคล้องกันหรือไม่ และหากคำตอบของตนไม่สอดคล้องกับกลุ่ม หากยืนยันความคิดเห็นเดิมให้แสดงผลประกอบ แต่หากผู้เชี่ยวชาญไม่แสดงผล ก็จะถือว่าเห็นด้วยกับกลุ่ม แล้วจัดส่งแบบสอบถามดังกล่าวให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านตอบ
4. รอบที่ 4 ผู้วิจัยนำผลในรอบที่ 3 มาวิเคราะห์ว่ายืนยันหรือมีเหตุผลประกอบ พร้อมกับการให้เกรตไค ถ้านิสิตมีมาตรฐานและดัชนีชี้วัดดังกล่าวให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเป็นครั้งสุดท้าย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ เป็นสถิติพรรณนาลักษณะรูปแบบการแจกแจงอย่างคร่าว ๆ ได้แก่

1. ค่าวัดตรงกลาง (Central Tendency) ได้แก่ ค่ามัธยฐาน (Median) และฐานนิยม (Mode)
2. ใช้สถิติการวัดการกระจาย ได้แก่ ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิจัยเรื่อง การสร้างแบบมาตรฐานการฝึกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี วิชาเอก การแนะแนว ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างโดยใช้เทคนิคเดลฟายดังนี้

รอบที่ 1 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เอกสารการฝึกงานในอดีตในวิชาเอกการแนะแนวและสำรวจความคิดเห็นของนิสิตวิชาเอกการแนะแนวที่ผ่านมา 2 รุ่น และจัดทำเป็นรูปแบบจำลอง มาตรฐานและดัชนีชี้วัด แล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตอบดังตาราง

ตาราง 2 ผลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

มาตรฐาน	ดัชนีชี้วัด	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
มาตรฐานที่ 1 ภาระงาน ของนิสิตฝึกงาน	1. การสอนกิจกรรมแนะแนว นิสิตฝึกงานจะต้องสอนกิจกรรม แนะแนวสัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง 2. นิสิตฝึกงานต้องฝึกการเป็น ผู้นำ ทำกิจกรรมกลุ่มอย่างน้อย คนละ 1 ครั้ง 3. การศึกษาเด็กเป็นรายกรณี นิสิตฝึกงานต้องศึกษาเป็นราย กรณีอย่างน้อย 1 ราย 4. การจัดบริการสนเทศ นิสิตต้อง ปรึกษาอาจารย์ที่เลี้ยงเพื่อจัด กิจกรรมบริการสนเทศให้นักเรียน อย่างน้อย 5 ครั้ง	- การให้คำปรึกษานิสิตฝึกงาน ต้องฝึกการให้คำปรึกษาเป็น รายบุคคล โดยจัดเทปการให้ คำปรึกษาส่งอาจารย์นิเทศอย่าง น้อยคนละ 2 เทป - นิสิตฝึกงานต้องใช้เทคนิคทาง จิตวิทยา เพื่อจัดฝึกอบรมสัมมนา หรืองานนิทรรศการในขณะฝึกงาน - งานกิจกรรมโรงเรียน นิสิต ฝึกงานต้องช่วยจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนและงานกิจกรรมที่โรงเรียน จัดและมอบหมายให้ปฏิบัติ

มาตรฐาน	ดัชนีชี้วัด	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
มาตรฐานที่ 2 สถานที่ ที่ส่งนิสิตเข้ารับการ ฝึกงาน	1. เป็นโรงเรียนที่ยินดีเปิด โอกาสให้นิสิตได้รับประสบการณ์ ฝึกงานแนะแนว 2. จำนวนอาจารย์พี่เลี้ยงพอเหมาะ กับการนิเทศนิสิตฝึกงานแนะแนว 3. มีห้องให้คำปรึกษา 4. มีศูนย์สนเทศหรืออินเทอร์เน็ตที่ สะดวกต่อการค้นคว้าข้อมูล 5. มีวัสดุอุปกรณ์ที่สนับสนุนการทำ ป้ายนิเทศและนิทรรศการของนิสิต 6. เป็นโรงเรียนที่อำนวยความสะดวก แก่นิสิตเกี่ยวกับการฝึกงาน 7. ได้รับการพิจารณาจาก คณะกรรมการดำเนินงานฝึกงานของ ภาคหรือสาขาวิชาการแนะแนว 8. เป็นโรงเรียนสาธิตของ มหาวิทยาลัยในการส่งนิสิตออก ฝึกงาน	
มาตรฐานที่ 3 การ ปฐมนิเทศก่อนออก ฝึกงาน	1. ด้านการเตรียมความพร้อมก่อน ออกฝึกงาน 1.1 นิสิตที่จะออกฝึกงานทุกคน ต้องเข้ารับการปฐมนิเทศก่อน ส่งออกฝึกงาน 1.2 นิสิตต้องไปพบกับอาจารย์ พี่เลี้ยงหรือผู้บริหาร สถานศึกษาพร้อมอาจารย์ นิเทศตามนัดหมาย	ด้านความรับผิดชอบ - นิสิตฝึกงานต้องศึกษาภาระ งานที่ต้องปฏิบัติในการ ฝึกงานอย่างละเอียด - นิสิตฝึกงานต้องกระตือรือร้น ทำงานที่รับผิดชอบและ ส่งงานตามกำหนด

มาตรฐาน	ดัชนีชี้วัด	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	2. ด้านบุคลิกภาพทั่วไป 2.1 นิสิตฝึกงานต้องเป็นผู้สุภาพ มีมารยาทสังคม 2.2 นิสิตฝึกงานต้องแต่งกายชุดนิสิต ที่สุภาพถูกระเบียบของ มหาวิทยาลัย 3. ด้านมนุษยสัมพันธ์ 3.1 นิสิตฝึกงานต้องพูดจาสื่อสาร ด้วยความสุภาพ 3.2 นิสิตฝึกงานต้องมี มนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับอาจารย์ พี่เลี้ยงและบุคลากรในโรงเรียน 3.3 นิสิตฝึกงานต้องมี มนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับอาจารย์ นิเทศก์ 3.4 นิสิตฝึกงานต้องวางตัวได้ เหมาะสมกับนักเรียนทั้งใน และนอกห้องเรียน 3.5 นิสิตฝึกงานต้องใช้สรรพนาม แทนตนอย่างเหมาะสมกับนักเรียน 3.6 นิสิตฝึกงานต้องปรับตัวได้ดีกับนิสิต ฝึกงานทั้งสถาบันเดียวกันและ ต่างสถาบัน 3.7 นิสิตฝึกงานต้องมีสัมมาคารวะ กับบุคคลที่ติดต่อด้วย	- นิสิตฝึกงานต้องตรงต่อ เวลาและปฏิบัติตาม ระเบียบของโรงเรียน เมื่อเจ็บป่วยหรือมีกิจธุระ จำเป็นต้องลา - นิสิตฝึกงานต้องอุทิศเวลา ให้กับงานในหน้าที่ที่ รับผิดชอบ

มาตรฐาน	ดัชนีชี้วัด	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
มาตรฐานที่ 4 การปฏิบัติหน้าที่ ตามภาระงานที่ กำหนด	องค์ประกอบที่ 1 ด้านการสอนกิจกรรมแนะแนว 1.1 ต้องปรึกษาหารืออาจารย์พี่เลี้ยงเรื่อง การสอนกิจกรรมแนะแนวก่อนสอนเป็น ระยะ ๆ 1.2 ต้องขออนุญาตอาจารย์พี่เลี้ยงเพื่อ สังเกตการสอนของอาจารย์พี่เลี้ยงหรือ เพื่อนที่ฝึกสอนก่อนสอนจริง 1.3 จัดทำแผนการสอนล่วงหน้า 1 สัปดาห์ 1.4 ต้องทำบันทึกหลังสอนส่งอาจารย์พี่เลี้ยง 1.5 บันทึกแผนการสอน จะต้องมียละเอียด ชัดเจนทุกขั้นตอน 1.6 กิจกรรมสอดคล้องกับเป้าหมายและ เหมาะสมกับระดับชั้นและสอดคล้องกับ มาตรฐานการแนะแนว 1.7 มีการนำเข้าสู่บทเรียนทำได้อย่าง เหมาะสม 1.8 มีการสร้างบรรยากาศในการสอนให้เกิด การเรียนรู้ 1.9 มีการเสริมแรงในการสอน 1.10 ดำเนินการสอนได้สอดคล้องกับ แผนการสอน 1.11 เตรียมสื่อในการเรียนการสอนได้เหมาะสม 1.12 คำพูดที่สอนสามารถอธิบายได้ชัดเจน 1.13 ส่งเสริมนักเรียนมีส่วนร่วมในบทเรียน 1.14 สร้างวินัยในชั้นเรียน 1.15 มีเทคนิคใหม่ ๆ ในการสอน	มาตรฐานที่ 7 งาน กิจกรรมของโรงเรียน 1. ศึกษางานกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนของโรงเรียน 2. อาสาหรือช่วยทำกิจกรรม ที่โรงเรียนจัดหรือตามที่ ได้รับมอบหมาย 3. ต้องศึกษาของ อาจารย์พี่เลี้ยง เพื่อช่วยเหลือและเรียนรู้ งานด้วยความตั้งใจ 4. ต้องอุทิศการทำงานอย่าง เต็มกำลังความสามารถ

มาตรฐาน	ดัชนีชี้วัด	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	องค์ประกอบที่ 2 การฝึกทำกิจกรรมกลุ่ม 2.1 นำเสนอโครงการต่ออาจารย์ที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ก่อน 2.2 เขียนและขออนุมัติโครงการต่อหัวหน้างานแนะแนว 2.3 มีเป้าหมายในการทำกิจกรรมกลุ่มชัดเจน 2.4 กิจกรรมต้องนำไปสู่การเรียนรู้ตามที่กำหนด 2.5 นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา 2.6 นักเรียนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์กิจกรรม 2.7 นักเรียนมีส่วนร่วมในการประยุกต์ความรู้ใช้กับตนเอง ผู้อื่น และสังคม 2.8 มีการอธิบายกฎกติกาในการทำกลุ่มได้ชัดเจน 2.9 เตรียมอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมในการทำกิจกรรม 2.10 ผู้นำกลุ่มมีบุคลิกภาพผู้นำที่เหมาะสม 2.11 สามารถสรุปเนื้อหาของกิจกรรมได้ตรงประเด็น 2.12 มีสัมพันธภาพที่ดีกับกลุ่ม 2.13 สร้างบรรยากาศแห่งมิตรภาพให้เกิดขึ้นในกลุ่ม 2.14 การยุติการทำกลุ่มที่มีลักษณะอบอุ่นประทับใจ	มาตรฐานที่ 8 การประเมินผล 1. คะแนนอาจารย์นิเทศก์ 1.1 การสอนกิจกรรม แนะแนว 10 คะแนน 1.2 การจัดกิจกรรมกลุ่ม 10 คะแนน 1.3 การศึกษานักเรียน เป็นรายกรณี 5 คะแนน 1.4 การจัดบริการสนเทศ 10 คะแนน 1.5 การให้คำปรึกษา 10 คะแนน 1.6 บุคลิกภาพทั่วไป 5 คะแนน 2. คะแนนอาจารย์ที่เลี้ยง 2.1 การสอนกิจกรรม แนะแนว 10 คะแนน 2.2 การจัดการศึกษา รายกรณี 10 คะแนน 2.3 การจัดบริการสนเทศ 10 คะแนน 2.4 การให้คำปรึกษา 10 คะแนน 2.5 บุคลิกภาพทั่วไป 10 คะแนน

มาตรฐาน	ดัชนีชี้วัด	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	องค์ประกอบที่ 3 การศึกษารายกรณี นิสิตฝึกงานสามารถดำเนินการได้ดังนี้ 3.1 สามารถเลือกนักเรียนเพื่อทำการศึกษารายกรณีได้ 3.2 สามารถขอความเห็นจากอาจารย์ที่เลี้ยงเพื่อเลือกนักเรียนที่จะศึกษา 3.3 สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนที่ต้องการจะศึกษา 3.4 เรียนรู้ขั้นตอนในการศึกษารายกรณีอย่างละเอียด 3.5 มีความชำนาญในการใช้เทคนิคและเครื่องมือในการศึกษานักเรียนอย่างแท้จริง 3.6 สามารถศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาของนักเรียนได้ตรงประเด็น 3.7 สามารถเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาและพัฒนาให้นักเรียนให้ทุกฝ่ายได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม 3.8 กำหนดช่วงเวลาในการติดตามผลในกรณีที่ศึกษา	

มาตรฐาน	ดัชนีชี้วัด	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	องค์ประกอบที่ 4 การจัดและให้บริการสนเทศ 4.1 ร่วมปรึกษาหารือและเขียนโครงการจัดและให้บริการสนเทศอย่างเหมาะสม 4.2 นำเสนอโครงการต่อหัวหน้าแนะแนว 4.3 วางแผนการจัดป้ายนิเทศได้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน 4.4 จัดข้อมูลได้เหมาะสมกับกาลเวลาและดึงดูดความสนใจ 4.5 มีวิธีนำเสนอข้อสนเทศที่น่าสนใจ 4.6 ข้อมูลที่นำเสนอทันสมัยเป็นประโยชน์นำไปประยุกต์ใช้ได้จริง 4.7 ใช้ภาษาได้เหมาะสมสอดคล้องกับวัยของนักเรียนและถูกต้องตามหลักภาษาไทย 4.8 การนำเสนอข้อมูลสนเทศได้หลากหลายวิธี 4.9 ประสานงานกันอย่างดีระหว่างนิสิตฝึกงาน 4.10 ป้ายนิเทศที่จัดควรได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์พี่เลี้ยงก่อนนำเสนอ 4.11 การประชาสัมพันธ์งานนำเสนอข้อสนเทศได้อย่างดีและทั่วถึง 4.12 ประเมินผลการจัดบริการสนเทศทุกครั้ง	

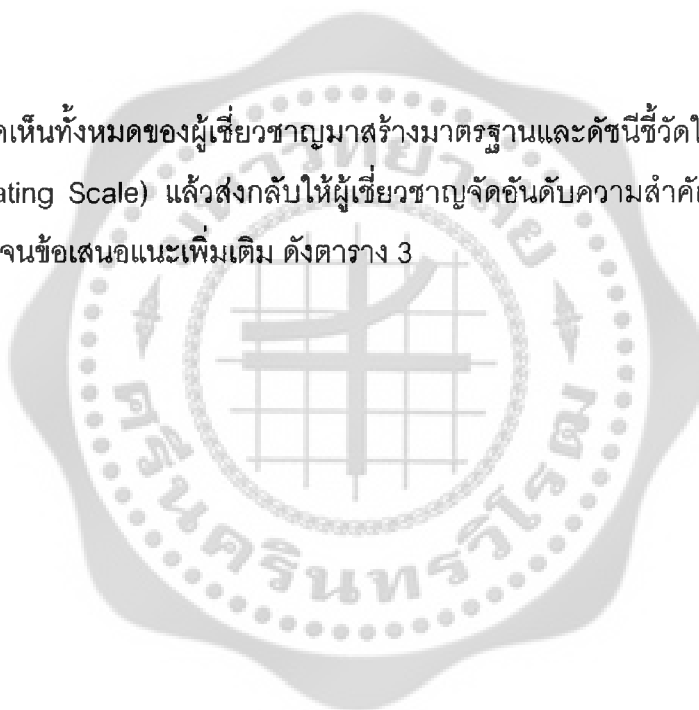
มาตรฐาน	ดัชนีชี้วัด	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	องค์ประกอบที่ 5 เทคนิคการให้คำปรึกษา 5.1 สามารถบอกถึงวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษาได้ 5.2 สามารถให้คำปรึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลได้ 5.3 เข้าใจและสามารถให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มได้ 5.4 มีบุคลิกภาพที่ดีเหมาะกับการเป็นผู้ให้คำปรึกษา 5.5 มีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับนักเรียน 5.6 สามารถใช้เทคนิคและบอกได้ว่าใช้เทคนิคใดในการให้คำปรึกษา 5.7 มีการนัดหมายในการให้คำปรึกษาล่วงหน้า 5.8 สามารถจับประเด็นสำคัญของเรื่องที่ให้คำปรึกษาได้ 5.9 ใช้น้ำเสียงและภาษาท่าทางให้คำปรึกษาได้อย่างเหมาะสม 5.10 มีความสามารถในการยุติการปรึกษาได้ดี	

มาตรฐาน	ดัชนีชี้วัด	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
มาตรฐานที่ 5 นิสิตฝึกงานต้องใช้เทคนิคทางจิตวิทยาเพื่อจัดฝึกอบรมสัมมนาและจัดนิทรรศการในขณะฝึกงาน	1. ต้องศึกษาเทคนิคทางจิตวิทยาต่าง ๆ 2. ต้องสำรวจความต้องการของนักเรียนก่อนจัดกิจกรรม 3. นำเสนอเทคนิคทางจิตวิทยาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง 4. เปิดโอกาสให้นักเรียนและนิสิตฝึกงานคนอื่นมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม โดยมีอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์เป็นที่ปรึกษา 5. กิจกรรมที่เห็นชอบต้องนำเสนอในรูปแบบของโครงการเพื่อขออนุมัติต่อหัวหน้างานแนะแนว	
มาตรฐานที่ 6 การสัมมนาฝึกงาน	1. นิสิตฝึกงานต้องเข้าร่วมการสัมมนา ระหว่างและหลังการฝึกงานรวม 2 ครั้ง 2. นิสิตฝึกงานต้องนำเสนอผลการปฏิบัติงานที่ทำแล้วประสบปัญหาในโรงเรียนที่ตนออกฝึกงานในที่สัมมนา 3. นิสิตฝึกงานต้องร่วมอภิปรายหาแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกับอาจารย์นิเทศก์ 4. นิสิตฝึกงานต้องนำเสนอผลการสัมมนาต่ออาจารย์พี่เลี้ยงในสถานศึกษาที่ตนฝึกงาน 5. นิสิตฝึกงานต้องนำผลการสัมมนาไปปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น 6. นิสิตฝึกงานต้องนำเสนอประโยชน์ที่ตนเองได้รับจากสถานศึกษาที่ไปฝึกงาน	

มาตรฐาน	ดัชนีชี้วัด	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	7. นิสิตฝึกงานต้องร่วมประเมินความเหมาะสมในการส่งนิสิตฝึกงานรุ่นต่อไปยังสถานศึกษาที่ตนเองได้ฝึกต่ออาจารย์นิเทศก์	

จากตาราง 2 ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอเพิ่มอีก 2 มาตรฐาน ซึ่งจะนำมาแสดงในรอบที่ 2

รอบที่ 2 นำผลข้อคิดเห็นทั้งหมดของผู้เชี่ยวชาญมาสร้างมาตรฐานและดัชนีชี้วัดใหม่ในรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แล้วส่งกลับให้ผู้เชี่ยวชาญจัดอันดับความสำคัญของมาตรฐานและดัชนีชี้วัด ตลอดจนข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

มาตรฐานที่	ดัชนีชี้วัด	มาตราประมาณค่า ของผู้เชี่ยวชาญเฉลี่ย	ข้อเสนอแนะ ของผู้เชี่ยวชาญ
1. ภาระงาน นิสิตฝึกงาน แนะแนว	1. การสอนกิจกรรมแนะแนว นิสิตฝึกงานจะต้องสอนกิจกรรม แนะแนวสัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง	3.50	ให้สลับ มาตรฐานที่ 6 กับมาตรฐานที่ 7
	2. นิสิตฝึกงานต้องฝึกการเป็นผู้นำ ทำกิจกรรมกลุ่มอย่างน้อย คนละ 1 ครั้ง	3.85	
	3. การศึกษาเด็กเป็นรายกรณี นิสิตฝึกงานต้องศึกษาเป็นราย กรณีอย่างน้อย 1 ราย	3.80	
	4. การจัดการบริการสนเทศ นิสิตต้อง ปรึกษาอาจารย์ที่เลี้ยงเพื่อจัด กิจกรรมบริการสนเทศให้นักเรียน อย่างน้อย 5 ครั้ง	4.25	
	5. การให้คำปรึกษานิสิตฝึกงาน ต้องฝึกการให้คำปรึกษา เป็นรายบุคคล โดยจัดเทป การให้คำปรึกษาส่งอาจารย์ นิเทศอย่างน้อยคนละ 2 เทป	3.50	
	6. นิสิตฝึกงานต้องใช้เทคนิคทาง จิตวิทยา เพื่อจัดฝึกอบรม สัมมนาหรืองานนิทรรศการ ในขณะฝึกงาน	3.59	
	7.งานกิจกรรมโรงเรียน นิสิตฝึกงาน ต้องช่วยจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และงานกิจกรรมที่โรงเรียนจัด และมอบหมายให้ปฏิบัติ	3.74	

มาตรฐานที่	ดัชนีชี้วัด	มาตราประมาณค่า ของผู้เชี่ยวชาญเฉลี่ย	ข้อเสนอแนะ ของผู้เชี่ยวชาญ
2. สถานที่ ที่ส่งนิสิต เข้ารับการ ฝึกงาน	1. เป็นโรงเรียนที่ยินดีเปิดโอกาสให้ นิสิตได้รับประสบการณ์ฝึกงาน แนะแนว	3.80	
	2. จำนวนอาจารย์ที่เลี้ยงพอเหมาะ กับการนิเทศนิสิตฝึกงานแนะแนว	3.92	
	3. มีห้องให้คำปรึกษา	3.92	
	4. มีศูนย์สนเทศหรืออินเทอร์เน็ตที่ สะดวกต่อการค้นคว้าข้อมูล	3.85	
	5. มีวัสดุอุปกรณ์ที่สนับสนุนการทำ ปริญญานิเทศและนิทรรศการของ นิสิต	3.50	
	6. เป็นโรงเรียนที่อำนวยความสะดวก สะดวกแก่นิสิตเกี่ยวกับการฝึกงาน	3.82	
	7. ได้รับการพิจารณาจาก คณะกรรมการดำเนินงานฝึกงาน ของภาคหรือสาขาวิชาการแนะแนว	3.95	
	8. เป็นโรงเรียนสาธิตของ มหาวิทยาลัยในการส่งนิสิต ออกฝึกงาน	3.50	

มาตรฐานที่	ดัชนีชี้วัด	มาตราประมาณค่า ของผู้เชี่ยวชาญเฉลี่ย	ข้อเสนอแนะ ของผู้เชี่ยวชาญ
3. การ ปฐมนิเทศ ก่อนออก ฝึกงาน	1. ด้านการเตรียมความพร้อมก่อน ออกฝึกงาน 1.1 นิสิตที่จะออกฝึกงานทุกคน ต้องเข้ารับการปฐมนิเทศ ก่อนส่งออกฝึกงาน 1.2 นิสิตต้องไปพบกับอาจารย์ ที่เลี้ยงหรือผู้บริหาร สถานศึกษาพร้อมอาจารย์ นิเทศตามนัดหมาย 2. ด้านบุคลิกภาพทั่วไป 2.1 นิสิตฝึกงานต้องเป็นผู้สุภาพ มีมารยาทสังคม 2.2 นิสิตฝึกงานต้องแต่งกายชุด นิสิตที่สุภาพถูกระเบียบของ มหาวิทยาลัย 3. ด้านมนุษยสัมพันธ์ 3.1 นิสิตฝึกงานต้องพูดจา สื่อสารด้วยความสุภาพ 3.2 นิสิตฝึกงานต้องมี มนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับ อาจารย์ที่เลี้ยงและ บุคลากรในโรงเรียน 3.3 นิสิตฝึกงานต้องมี มนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับ อาจารย์นิเทศก์	4.25 3.80 4.20 3.98 4.12 4.22 3.80	

มาตรฐานที่	ดัชนีชี้วัด	มาตราประมาณค่า ของผู้เชี่ยวชาญเฉลี่ย	ข้อเสนอแนะ ของผู้เชี่ยวชาญ
	3.4 นิสิตฝึกงานต้องวางตัวได้ เหมาะสมกับนักเรียนทั้งใน และนอกห้องเรียน	4.30	
	3.5 นิสิตฝึกงานต้องใช้ สรรพนามแทนตนอย่าง เหมาะสมกับนักเรียน	4.00	
	3.6 นิสิตฝึกงานต้องปรับตัวได้ดี กับนิสิตฝึกงานทั้งสถาบัน เดียวกันและต่างสถาบัน	3.92	
	3.7 นิสิตฝึกงานต้องมี สัมมาคารวะกับบุคคลที่ ติดต่อด้วย	3.74	
	4. ด้านความรับผิดชอบ		
	4.1 นิสิตฝึกงานต้องศึกษาภาระ งานที่ต้องปฏิบัติในการ ฝึกงานอย่างละเอียด	4.12	
	4.2 นิสิตฝึกงานต้อง กระตือรือร้นทำงานที่ รับผิดชอบและส่งงานตาม กำหนด	3.95	
	4.3 นิสิตฝึกงานต้องตรงต่อเวลา และปฏิบัติตามระเบียบของ โรงเรียนเมื่อเจ็บป่วยหรือมี กิจธุระจำเป็นต้องลา	4.20	
	4.4 นิสิตฝึกงานต้องอุทิศเวลา ให้กับงานในหน้าที่ ที่รับผิดชอบ	3.86	

มาตรฐานที่	ดัชนีชี้วัด	มาตราประมาณค่า ของผู้เชี่ยวชาญเฉลี่ย	ข้อเสนอแนะ ของผู้เชี่ยวชาญ
4. การปฏิบัติ หน้าที่ตาม ภาระงานที่ กำหนด	องค์ประกอบที่ 1 ด้านการสอนกิจกรรมแนะแนว		
	1.1 ต้องปรึกษาหารืออาจารย์พี่ เลี้ยงเรื่องการสอนกิจกรรม แนะแนวก่อนสอนเป็นระยะ ๆ	3.82	
	1.2 ต้องขออนุญาตอาจารย์พี่ เลี้ยงเพื่อสังเกตการสอนของ อาจารย์พี่เลี้ยงหรือเพื่อนที่ ฝึกสอนก่อนสอนจริง	3.95	
	1.3 จัดทำแผนการสอนล่วงหน้า 1 สัปดาห์	4.20	
	1.4 ต้องทำบันทึกหลังสอนส่ง อาจารย์พี่เลี้ยง	3.58	
	1.5 บันทึกแผนการสอน จะต้อง มี รายละเอียดชัดเจนทุกขั้นตอน	4.25	
	1.6 กิจกรรมสอดคล้องกับ เป้าหมายและเหมาะสมกับ ระดับชั้นและสอดคล้องกับ มาตรฐานการแนะแนว	3.92	
	1.7 มีการนำเข้าสู่บทเรียนทำได้ อย่างเหมาะสม	3.84	
	1.8 มีการสร้างบรรยากาศในการ สอนให้เกิดการเรียนรู้	4.26	
	1.9 มีการเสริมแรงในการสอน	3.82	
	1.10 ดำเนินการสอนได้สอดคล้อง กับแผนการสอน	4.20	

มาตรฐานที่	ดัชนีชี้วัด	มาตราประมาณค่า ของผู้เชี่ยวชาญเฉลี่ย	ข้อเสนอแนะ ของผู้เชี่ยวชาญ
	1.11 เตรียมสื่อในการเรียน การสอนได้เหมาะสม	3.86	
	1.12 คำพูดที่สอนสามารถอธิบาย ได้ชัดเจน	3.98	
	1.13 ส่งเสริมนักเรียนมีส่วนร่วม ในบทเรียน	3.86	
	1.14 สร้างวินัยในชั้นเรียน	4.25	
	1.15 มีเทคนิคใหม่ ๆ ในการสอน	4.25	
	องค์ประกอบที่ 2 การฝึกทำกิจกรรมกลุ่ม		
	2.1 นำเสนอโครงการต่ออาจารย์ พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ ก่อน	3.98	
	2.2 เขียนและขออนุมัติโครงการต่อ หัวหน้างานแนะแนว	3.88	
	2.3 มีเป้าหมายในการทำกิจกรรม กลุ่มชัดเจน	4.20	
	2.4 กิจกรรมต้องนำไปสู่การเรียนรู้ ตามที่กำหนด	3.80	
	2.5 นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำ กิจกรรมเพื่อพัฒนาร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา	4.02	
	2.6 นักเรียนมีส่วนร่วมในการ วิเคราะห์กิจกรรม	3.75	
	2.7 นักเรียนมีส่วนร่วมในการ ประยุกต์ความรู้ใช้กับตนเอง ผู้อื่น และสังคม	4.25	

มาตรฐานที่	ดัชนีชี้วัด	มาตราประมาณค่า ของผู้เชี่ยวชาญเฉลี่ย	ข้อเสนอแนะ ของผู้เชี่ยวชาญ
	2.8 มีการอธิบายกฎกติกาในการทำกลุ่มได้ชัดเจน	4.12	
	2.9 เตรียมอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมในการทำกิจกรรม	3.82	
	2.10 ผู้นำกลุ่มมีบุคลิกภาพผู้นำที่เหมาะสม	3.75	
	2.11 สามารถสรุปเนื้อหาของกิจกรรมได้ตรงประเด็น	3.89	
	2.12 มีสัมพันธภาพที่ดีกับกลุ่ม	4.25	
	2.13 สร้างบรรยากาศแห่งมิตรภาพให้เกิดขึ้นในกลุ่ม	3.92	
	2.14 การยุติการทำกลุ่มที่มีลักษณะอบอุ่นประทับใจ	3.80	
	องค์ประกอบที่ 3 การศึกษารายกรณี		
	3.1 สามารถเลือกนักเรียนเพื่อทำการศึกษารายกรณีได้	3.92	
	3.2 สามารถขอความเห็นจากอาจารย์พี่เลี้ยงเพื่อเลือกนักเรียนที่จะศึกษา	3.88	
	3.3 สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนที่ต้องการจะศึกษา	4.02	
	3.4 เรียนรู้ขั้นตอนในการศึกษารายกรณีอย่างละเอียด	4.25	

มาตรฐานที่	ดัชนีชี้วัด	มาตราประมาณค่า ของผู้เชี่ยวชาญเฉลี่ย	ข้อเสนอแนะ ของผู้เชี่ยวชาญ
	3.5 มีความชำนาญในการใช้ เทคนิคและ เครื่องมือใน การศึกษานักเรียนอย่างแท้จริง	4.20	
	3.6 สามารถศึกษาและวิเคราะห์ ปัญหาของนักเรียนได้ตรง ประเด็น	3.82	
	3.7 สามารถเสนอแนะแนวทาง แก้ปัญหาและพัฒนานักเรียน ให้ทุกฝ่ายได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม	3.90	
	3.8 กำหนดช่วงเวลาในการ ติดตามผลในกรณีที่ศึกษา	3.84	
องค์ประกอบที่ 4			
	การจัดและให้บริการสนเทศ		
	4.1 ร่วมปรึกษาหารือและเขียน โครงการจัดและให้บริการ สนเทศอย่างเหมาะสม	3.80	
	4.2 นำเสนอโครงการต่อหัวหน้า แนะแนว	4.25	
	4.3 วางแผนการจัดป้ายนิเทศได้ สอดคล้องกับความต้องการ ของนักเรียน	3.59	
	4.4 จัดข้อมูลได้เหมาะสมกับ กาลเวลาและดึงดูดความสนใจ	3.85	
	4.5 มีวิธีนำเสนอข้อสนเทศที่ น่าสนใจ	3.74	

มาตรฐานที่	ดัชนีชี้วัด	มาตราประมาณค่า ของผู้เชี่ยวชาญเฉลี่ย	ข้อเสนอแนะ ของผู้เชี่ยวชาญ
	4.6 ข้อมูลที่นำเสนอทันสมัยเป็น ประโยชน์นำไปประยุกต์ใช้ได้จริง	4.25	
	4.7 ใช้ภาษาได้เหมาะสม สอดคล้องกับวัยของนักเรียน และถูกต้องตามหลักภาษาไทย	3.90	
	4.8 การนำเสนอข้อมูลเสนอได้ หลากหลายวิธี	4.20	
	4.9 ประสานงานกันอย่างดี ระหว่างนิสิตฝึกงาน	3.92	
	4.10 ป้ายนิเทศที่จัดควรได้รับ ความเห็นชอบจากอาจารย์ ที่เลี้ยงก่อนนำเสนอ	3.88	
	4.11 การประชาสัมพันธ์งาน นำเสนอข้อเสนอสู่สังคมได้ดี และทั่วถึง	3.82	
	4.12 ประเมินผลการจัดบริการ เสนอทุกครั้ง	3.80	
	องค์ประกอบที่ 5 เทคนิคการให้คำปรึกษา		
	5.1 สามารถบอกถึงวัตถุประสงค์ ของการให้คำปรึกษาได้	3.90	
	5.2 สามารถให้คำปรึกษานักเรียน เป็นรายบุคคลได้	4.00	
	5.3 เข้าใจและสามารถให้ คำปรึกษาเป็นกลุ่มได้	4.10	
	5.4 มีบุคลิกภาพที่ดีเหมาะกับการ เป็นผู้ให้คำปรึกษา	3.92	

มาตรฐานที่	ดัชนีชี้วัด	มาตราประมาณค่า ของผู้เชี่ยวชาญเฉลี่ย	ข้อเสนอแนะ ของผู้เชี่ยวชาญ
	5.5 มีความสามารถในการสร้าง ความสัมพันธ์กับนักเรียน	3.88	
	5.6 สามารถใช้เทคนิคและบอกได้ ว่าใช้เทคนิคใดในการให้ คำปรึกษา	3.85	
	5.7 มีการนัดหมายในการให้ คำปรึกษาล่วงหน้า	3.95	
	5.8 สามารถจับประเด็นสำคัญของ เรื่องที่ให้คำปรึกษาได้	3.74	
	5.9 ใช้น้ำเสียงและภาษาท่าทางให้ คำปรึกษาได้อย่างเหมาะสม	4.02	
	5.10 มีความสามารถในการยุติ การให้คำปรึกษาได้ดี	3.88	
5. นิสิต ฝึกงานต้อง ใช้เทคนิค ทาง จิตวิทยา เพื่อจัด ฝึกอบรม สัมมนาและ จัด นิทรรศการ ในการ ฝึกงาน	1. ต้องศึกษาเทคนิคทางจิตวิทยา ต่าง ๆ	3.85	
	2. ต้องสำรวจความต้องการของ นักเรียนก่อนจัดกิจกรรม	3.74	
	3. นำเสนอเทคนิคทางจิตวิทยาใน รูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง	3.88	
	4. เปิดโอกาสให้นักเรียนและนิสิต ฝึกงานคนอื่นมีส่วนร่วมในการ ทำกิจกรรม โดยมีอาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์เป็นที่ปรึกษา	3.80	
	5. กิจกรรมที่เห็นชอบต้องนำเสนอ ในรูปแบบของโครงการเพื่อขอ อนุมัติต่อหัวหน้างานแนะแนว	3.82	

มาตรฐานที่	ดัชนีชี้วัด	มาตราประมาณค่า ของผู้เชี่ยวชาญเฉลี่ย	ข้อเสนอแนะ ของผู้เชี่ยวชาญ
6. งาน กิจกรรมของ โรงเรียน	1. ศึกษางานกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนของโรงเรียน	3.90	
	2. อาสาหรือช่วยทำกิจกรรม ที่โรงเรียนจัดหรือตามที่ ได้รับมอบหมาย	3.88	
	3. ต้องศึกษาของอาจารย์ พี่เลี้ยง เพื่อช่วยเหลือและ เรียนรู้งานด้วยความตั้งใจ	3.75	
	4. ต้องอุทิศการทำงานอย่าง เต็มกำลังความสามารถ	3.74	
7. การสัมมนา ฝึกงาน	1. นิสิตฝึกงานต้องเข้าร่วมการ สัมมนาระหว่างและหลังการ ฝึกงานรวม 2 ครั้ง	4.20	
	2. นิสิตฝึกงานต้องนำเสนอผล การปฏิบัติงานที่ทำแล้ว ประสบปัญหาในโรงเรียน ที่ตนออกฝึกงานในที่สัมมนา	3.88	
	3. นิสิตฝึกงานต้องร่วมอภิปราย หาแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ร่วมกับอาจารย์นิเทศก์	3.72	
	4. นิสิตฝึกงานต้องนำเสนอผล การสัมมนาต่ออาจารย์พี่เลี้ยง ในสถานศึกษาที่ตนฝึกงาน	3.75	
	5. นิสิตฝึกงานต้องนำผลการ สัมมนาไปปรับปรุงการ ทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	3.95	

มาตรฐานที่	ดัชนีชี้วัด	มาตราประมาณค่า ของผู้เชี่ยวชาญเฉลี่ย	ข้อเสนอแนะ ของผู้เชี่ยวชาญ
	6. นิสิตฝึกงานต้องนำเสนอ ประโยชน์ที่ตนเองได้รับจาก สถานศึกษาที่ไปฝึกงาน	3.82	
	7. นิสิตฝึกงานต้องร่วมประเมิน ความเหมาะสมในการส่งนิสิต ฝึกงานรุ่นต่อไปยัง สถานศึกษาที่ตนเองได้ฝึก ต่ออาจารย์นิเทศก์	3.60	
8. การ ประเมินผล	1. คะแนนอาจารย์นิเทศก์		
	1.1 การสอนกิจกรรม แนะแนว 10 คะแนน	3.88	
	1.2 การจัดกิจกรรมกลุ่ม 10 คะแนน	3.92	
	1.3 การศึกษานักเรียน เป็นรายกรณี 5 คะแนน	3.70	
	1.4 การจัดบริการสนเทศ 10 คะแนน	3.65	
	1.5 การให้คำปรึกษา 10 คะแนน	3.95	
	1.6 บุคลิกภาพทั่วไป 5 คะแนน	3.65	

มาตรฐานที่	ดัชนีชี้วัด	มาตราประมาณค่า ของผู้เชี่ยวชาญเฉลี่ย	ข้อเสนอแนะ ของผู้เชี่ยวชาญ
	2. คะแนนอาจารย์พี่เลี้ยง		
	2.1 การสอนกิจกรรม แนะแนว 10 คะแนน	3.85	
	2.2 การจัดการศึกษา รายกรณี 10 คะแนน	3.90	
	2.3 การจัดบริการสนเทศ 10 คะแนน	3.92	
	2.4 การให้คำปรึกษา 10 คะแนน	3.75	
	2.5 บุคลิกภาพทั่วไป 10 คะแนน	3.98	

จากตาราง 3 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยสอดคล้องกันมากที่ระดับ 3.50 – 4.30 และจัดอันดับความสำคัญสลับที่กันจากมาตรฐานที่ 6 เป็นมาตรฐานที่ 7 และจากมาตรฐานที่ 7 เป็นมาตรฐานที่ 6

รอบที่ 3 ผู้วิจัยนำข้อมูลในรอบที่ 2 มาหามัธยฐาน ฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่ 1 กับควอไทล์ที่ 3 รวมทั้งตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านในรอบที่ 2 เพื่อให้แต่ละท่านได้พิจารณา เปรียบเทียบความเห็นของตนกับกลุ่มว่าสอดคล้องกันหรือไม่ และหากคำตอบของตนไม่สอดคล้องกับกลุ่ม หากยืนยันความคิดเห็นเดิม ให้เหตุผลประกอบ แต่หากผู้เชี่ยวชาญไม่แสดงเหตุผล ก็จะถือว่าเห็นด้วยกับกลุ่ม แล้วจัดส่งแบบสอบถามดังกล่าว ให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านตอบ ดังตาราง 4

ตาราง 4 คำนวณมัธยฐาน (Mdn) ฐานนิยม (Md) ผลต่างควอไทล์ (Q_3-Q_1) เหตุผลหรือข้อเสนอนะ

มาตรฐานที่	ดัชนีชี้วัด	Mdn	Md	Q_3-Q_1	เหตุผลหรือ ข้อเสนอแนะ
1. ภาระงาน นิสิตฝึกงาน แนะแนว	1. การสอนกิจกรรมแนะแนว นิสิตฝึกงานจะต้องสอนกิจกรรม แนะแนวสัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง	4	4	1.50	
	2. นิสิตฝึกงานต้องฝึกการเป็นผู้นำ ทำกิจกรรมกลุ่มอย่างน้อย คนละ 1 ครั้ง	4	4	1.49	
	3. การศึกษาเด็กเป็นรายกรณี นิสิตฝึกงานต้องศึกษาเป็นราย กรณีอย่างน้อย 1 ราย	4	4	1.32	
	4. การจัดบริการสนเทศ นิสิตต้อง ปรึกษาอาจารย์ที่เลี้ยงเพื่อจัด กิจกรรมบริการสนเทศให้ นักเรียนอย่างน้อย 5 ครั้ง	4	4	1.30	
	5. การให้คำปรึกษานิสิตฝึกงาน ต้องฝึกการให้คำปรึกษา เป็นรายบุคคล โดยจัดเทป การให้คำปรึกษาส่งอาจารย์ นิเทศอย่างน้อยคนละ 2 เทป	4	4	1.00	
	6. นิสิตฝึกงานต้องใช้เทคนิคทาง จิตวิทยา เพื่อจัดฝึกอบรม สัมมนาหรืองานนิทรรศการ ในขณะที่ฝึกงาน	4	4	1.25	
	7.งานกิจกรรมโรงเรียน นิสิตฝึกงาน ต้องช่วยจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และงานกิจกรรมที่โรงเรียนจัด และมอบหมายให้ปฏิบัติ	4	4	1.45	

มาตรฐานที่	ดัชนีชี้วัด	Mdn	Md	Q_3-Q_1	เหตุผลหรือข้อเสนอแนะ
2. สถานที่ที่ส่งนิสิตเข้ารับการฝึกงาน	1. เป็นโรงเรียนที่ยินดีเปิดโอกาสให้นิสิตได้รับประสบการณ์ฝึกงานแนะแนว	4	4	0.25	
	2. จำนวนอาจารย์ที่เพียงพอเหมาะกับการนิเทศนิสิตฝึกงานแนะแนว	4	4	0.30	
		4	4	0.22	
	3. มีห้องให้คำปรึกษา				
	4. มีศูนย์สารสนเทศหรืออินเทอร์เน็ตที่สะดวกต่อการค้นคว้าข้อมูล	4	4	0.15	
	5. มีวัสดุอุปกรณ์ที่สนับสนุนการทำป้ายนิเทศและนิทรรศการของนิสิต	3.78	4	1.00	
	6. เป็นโรงเรียนที่อำนวยความสะดวกแก่นิสิตเกี่ยวกับการฝึกงาน	3.80	4	1.40	
	7. ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการดำเนินงานฝึกงานของภาคหรือสาขาวิชาการแนะแนว	4	4	0.28	
	8. เป็นโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัยในการส่งนิสิตออกฝึกงาน	4	4	0.50	

มาตรฐานที่	ดัชนีชี้วัด	Mdn	Md	Q ₃ -Q ₁	เหตุผลหรือ ข้อเสนอแนะ
3. การ ปฐมนิเทศ ก่อนออก ฝึกงาน	1. ด้านการเตรียมความพร้อมก่อน ออกฝึกงาน				
	1.1 นิสิตที่จะออกฝึกงานทุกคน ต้องเข้ารับการปฐมนิเทศ ก่อนส่งออกฝึกงาน	3.84	4	1.00	
	1.2 นิสิตต้องไปพบกับอาจารย์ ที่เลี้ยงหรือผู้บริหาร สถานศึกษาพร้อมอาจารย์ นิเทศตามนัดหมาย	3.95	4	1.20	
	2. ด้านบุคลิกภาพทั่วไป				
	2.1 นิสิตฝึกงานต้องเป็นผู้สุภาพ มีมารยาทสังคม	3.82	4	1.10	
	2.2 นิสิตฝึกงานต้องแต่งกายชุด นิสิตที่สุภาพถูกระเบียบของ มหาวิทยาลัย	3.95	4	1.25	
	3. ด้านมนุษยสัมพันธ์				
	3.1 นิสิตฝึกงานต้องพูดจา สื่อสารด้วยความสุภาพ	4	4	0.22	
	3.2 นิสิตฝึกงานต้องมี มนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับ อาจารย์ที่เลี้ยงและ บุคลากรในโรงเรียน	4	4	0.25	
	3.3 นิสิตฝึกงานต้องมี มนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับ อาจารย์นิเทศก์	4	4	0.08	

มาตรฐานที่	ดัชนีชี้วัด	Mdn	Md	Q_3-Q_1	เหตุผลหรือ ข้อเสนอแนะ
	3.4 นิสิตฝึกงานต้องวางตัวได้ เหมาะสมกับนักเรียนทั้งใน และนอกห้องเรียน	3.85	4	1.32	
	3.5 นิสิตฝึกงานต้องใช้ สรรพนามแทนตนอย่าง เหมาะสมกับนักเรียน	3.78	4	1.38	
	3.6 นิสิตฝึกงานต้องปรับตัวได้ ดีกับนิสิตฝึกงานทั้งสถาบัน เดียวกันและต่างสถาบัน	3.90	4	1.22	
	3.7 นิสิตฝึกงานต้องมี สัมมาคารวะกับบุคคลที่ ติดต่อด้วย	3.90	4	1.31	
	4. ด้านความรับผิดชอบ				
	4.1 นิสิตฝึกงานต้องศึกษาภาระ งานที่ต้องปฏิบัติในการ ฝึกงานอย่างละเอียด	4	4	0.03	
	4.2 นิสิตฝึกงานต้อง กระตือรือร้นทำงานที่ รับผิดชอบและส่งงานตาม กำหนด	4	4	0.04	
	4.3 นิสิตฝึกงานต้องตรงต่อเวลา และปฏิบัติตามระเบียบของ โรงเรียนเมื่อเจ็บป่วยหรือมี กิจธุระจำเป็นต้องลา	4	4	0.22	
	4.4 นิสิตฝึกงานต้องอุทิศเวลา ให้กับงานในหน้าที่ ที่รับผิดชอบ	4	4	0.20	

มาตรฐานที่	ดัชนีชี้วัด	Mdn	Md	$Q_3 - Q_1$	เหตุผลหรือ ข้อเสนอแนะ
4. การปฏิบัติ หน้าที่ตาม ภาระงานที่ กำหนด	องค์ประกอบที่ 1 ด้านการสอนกิจกรรมแนะแนว				
	1.1 ต้องปรึกษาหารืออาจารย์ที่ เลี้ยงเรื่องการสอนกิจกรรม แนะแนวก่อนสอนเป็นระยะ ๆ	4	4	0.35	
	1.2 ต้องขออนุญาตอาจารย์ที่ เลี้ยงเพื่อสังเกตการสอนของ อาจารย์ที่เลี้ยงหรือเพื่อนที่ ฝึกสอนก่อนสอนจริง	3.85	4	0.40	
	1.3 จัดทำแผนการสอนล่วงหน้า 1 สัปดาห์	3.96	4	0.22	
	1.4 ต้องทำบันทึกหลังสอนส่ง อาจารย์ที่เลี้ยง	3.68	4	0.90	
	1.5 บันทึกแผนการสอน จะต้องมี รายละเอียดชัดเจนทุกขั้นตอน	4	4	0.25	
	1.6 กิจกรรมสอดคล้องกับ เป้าหมายและเหมาะสมกับ ระดับชั้นและสอดคล้องกับ มาตรฐานการแนะแนว	4	4	0.35	
	1.7 มีการนำเข้าสู่บทเรียนทำได้ อย่างเหมาะสม	4	4	0.25	
	1.8 มีการสร้างบรรยากาศในการ สอนให้เกิดการเรียนรู้	4	4	0.25	
	1.9 มีการเสริมแรงในการสอน	3.80	4	1.27	
	1.10 ดำเนินการสอนได้สอดคล้อง กับแผนการสอน	3.95	4	1.32	

มาตรฐานที่	ดัชนีชี้วัด	Mdn	Md	Q_3-Q_1	เหตุผลหรือข้อเสนอแนะ
	1.11 เตรียมสื่อในการเรียนการสอนได้เหมาะสม	4	4	0.25	
	1.12 คำพูดที่สอนสามารถอธิบายได้ชัดเจน	3.78	4	1.25	
	1.13 ส่งเสริมนักเรียนมีส่วนร่วมในบทเรียน	3.64	4	1.20	
	1.14 สร้างวินัยในชั้นเรียน	4	4	0.25	
	1.15 มีเทคนิคใหม่ ๆ ในการสอน	4	4	0.25	
	องค์ประกอบที่ 2 การฝึกทำกิจกรรมกลุ่ม				
	2.1 นำเสนอโครงการต่ออาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ก่อน	3.76	4	1.35	
	2.2 เขียนและขออนุมัติโครงการต่อหัวหน้างานแนะแนว	3.98	4	1.12	
	2.3 มีเป้าหมายในการทำกิจกรรมกลุ่มชัดเจน	4	4	0.35	
	2.4 กิจกรรมต้องนำไปสู่การเรียนรู้ตามที่กำหนด	4	4	0.35	
	2.5 นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา	3.64	4	1.28	
	2.6 นักเรียนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์กิจกรรม	3.64	4	1.28	
	2.7 นักเรียนมีส่วนร่วมในการประยุกต์ความรู้ใช้กับตนเอง ผู้อื่น และสังคม	4	4	0.25	

มาตรฐานที่	ดัชนีชี้วัด	Mdn	Md	$Q_3 - Q_1$	เหตุผลหรือ ข้อเสนอแนะ
	2.8 มีการอธิบายกฎกติกาในการทำกลุ่มได้ชัดเจน	4	4	0.25	
	2.9 เตรียมอุปกรณ์และเครื่องมืออำนวยความสะดวกที่เหมาะสมในการทำกิจกรรม	3.84	4	1.27	
	2.10 ผู้นำกลุ่มมีบุคลิกภาพผู้นำที่เหมาะสม	3.84	4	1.27	
	2.11 สามารถสรุปเนื้อหาของกิจกรรมได้ตรงประเด็น	3.84	4	1.27	
	2.12 มีสัมพันธภาพที่ดีกับกลุ่ม	3.70	4	1.29	
	2.13 สร้างบรรยากาศแห่งมิตรภาพให้เกิดขึ้นในกลุ่ม	3.70	4	1.29	
	2.15 การยุติการทำกลุ่มที่มีลักษณะอบอุ่นประทับใจ	3.75	4	1.30	
	องค์ประกอบที่ 3 การศึกษารายกรณี				
	3.1 สามารถเลือกนักเรียนเพื่อทำการศึกษารายกรณีได้	3.75	4	1.30	
	3.2 สามารถขอความเห็นจากอาจารย์พี่เลี้ยงเพื่อเลือกนักเรียนที่จะศึกษา	3.68	4	1.42	
	3.3 สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนที่ต้องการจะศึกษา	3.68	4	1.42	
	3.4 เรียนรู้ขั้นตอนในการศึกษารายกรณีอย่างละเอียด	3.68	4	1.42	

มาตรฐานที่	ดัชนีชี้วัด	Mdn	Md	Q_3-Q_1	เหตุผลหรือ ข้อเสนอแนะ
	3.5 มีความชำนาญในการใช้ เทคนิคและ เครื่องมือใน การศึกษานักเรียนอย่าง แท้จริง	4	4	0.25	
	3.6 สามารถศึกษาและวิเคราะห์ ปัญหาของนักเรียนได้ตรง ประเด็น	4	4	0.25	
	3.7 สามารถเสนอแนะแนวทาง แก้ปัญหาและพัฒนาการเรียน ให้ทุกฝ่ายได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม	4	4	0.25	
	3.8 กำหนดช่วงเวลาในการติดตาม ผลในกรณีที่ศึกษา	4	4	0.25	
	องค์ประกอบที่ 4 การจัดและให้บริการสนเทศ				
	4.1 ร่วมปรึกษานักเรียนและเขียน โครงการจัดและให้บริการ สนเทศอย่างเหมาะสม	3.64	4	1.35	
	4.2 นำเสนอโครงการต่อหัวหน้า แนะแนว	3.84	4	1.40	
	4.3 วางแผนการจัดป้ายนิเทศได้ สอดคล้องกับความต้องการ ของนักเรียน	3.84	4	1.40	
	4.4 จัดข้อมูลได้เหมาะสมกับ กาลเวลาและดึงดูดความ สนใจ	3.84	4	1.40	
	4.5 มีวิธีนำเสนอข้อสนเทศที่ น่าสนใจ	3.75	4	1.39	

มาตรฐานที่	ดัชนีชี้วัด	Mdn	Md	Q_3-Q_1	เหตุผลหรือข้อเสนอแนะ
	4.6 ข้อมูลที่นำเสนอทันสมัยเป็น ประโยชน์นำไปประยุกต์ใช้ได้จริง	3.75	4	1.39	
	4.7 ใช้ภาษาได้เหมาะสม สอดคล้องกับวัยของนักเรียน และถูกต้องตามหลักภาษาไทย	3.75	4	1.39	
	4.8 การนำเสนอข้อมูลสนเทศได้ หลากหลายวิธี	4	4	0.25	
	4.9 ประสานงานกันอย่างดี ระหว่างนิสิตฝึกงาน	4	4	0.25	
	4.10 ป้ายนิเทศที่จัดควรได้รับ ความเห็นชอบจากอาจารย์ พี่เลี้ยงก่อนนำเสนอ	4	4	0.25	
	4.11 การประชาสัมพันธ์งานนำเสนอ ข้อสนเทศได้อย่างดีและทั่วถึง	3.50	4	1.50	
	4.12 ประเมินผลการจัดบริการ สนเทศทุกครั้ง	3.50	4	1.50	
	องค์ประกอบที่ 5 เทคนิคการให้คำปรึกษา				
	5.1 สามารถบอกถึงวัตถุประสงค์ ของการให้คำปรึกษาได้	3.50	4	1.50	
	5.2 สามารถให้คำปรึกษานักเรียน เป็นรายบุคคลได้	3.68	4	1.49	
	5.3 เข้าใจและสามารถให้ คำปรึกษาเป็นกลุ่มได้	3.68	4	1.49	
	5.4 มีบุคลิกภาพที่ดีเหมาะกับการ เป็นผู้ให้คำปรึกษา	3.68	4	1.49	

มาตรฐานที่	ดัชนีชี้วัด	Mdn	Md	Q_3-Q_1	เหตุผลหรือ ข้อเสนอแนะ
	5.5 มีความสามารถในการสร้าง ความสัมพันธ์กับนักเรียน	3.75	4	1.39	
	5.6 สามารถใช้เทคนิคและบอกได้ ว่าใช้เทคนิคใดในการให้ คำปรึกษา	3.75	4	1.39	
	5.7 มีการนัดหมายในการให้ คำปรึกษาล่วงหน้า	3.75	4	1.39	
	5.8 สามารถจับประเด็นสำคัญของ เรื่องที่ให้คำปรึกษาได้	4	4	0.25	
	5.9 ใช้น้ำเสียงและภาษาท่าทางให้ คำปรึกษาได้อย่างเหมาะสม	4	4	0.25	
	5.10 มีความสามารถในการยุติ การให้คำปรึกษาได้ดี	4	4	0.25	
5. นิสิต ฝึกงานต้อง ใช้เทคนิค ทางจิตวิทยา เพื่อจัด ฝึกอบรม สัมมนาและ จัด นิทรรศการ ในการ ฝึกงาน	1. ต้องศึกษาเทคนิคทางจิตวิทยา ต่าง ๆ	3.64	4	1.35	
	2. ต้องสำรวจความต้องการของ นักเรียนก่อนจัดกิจกรรม	3.64	4	1.35	
	3. นำเสนอเทคนิคทางจิตวิทยาใน รูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง	3.75	4	1.39	
	4. เปิดโอกาสให้นักเรียนและนิสิต ฝึกงานคนอื่นมีส่วนร่วมในการ ทำกิจกรรม โดยมีอาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์เป็นที่ปรึกษา	3.75	4	1.39	
	5. กิจกรรมที่เห็นชอบต้องนำเสนอ ในรูปแบบของโครงการเพื่อขอ อนุมัติต่อหัวหน้างานแนะแนว	4	4	0.25	

มาตรฐานที่	ดัชนีชี้วัด	Mdn	Md	Q_3-Q_1	เหตุผลหรือ ข้อเสนอแนะ
6. งาน กิจกรรมของ โรงเรียน	1. คีักษางานกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนของโรงเรียน	4	4	0.25	
	2. อาสาหรือช่วยทำกิจกรรม ที่โรงเรียนจัดหรือตามที่ ได้รับมอบหมาย	4	4	0.25	
	3. ต้องศึกษางานของอาจารย์ ที่เลี้ยง เพื่อช่วยเหลือและ เรียนรู้งานด้วยความตั้งใจ	4	4	0.25	
	4. ต้องอุทิศการทำงานอย่าง เต็มกำลังความสามารถ	4	4	0.25	
7. การสัมมนา ฝึกงาน	1. นิสิตฝึกงานต้องเข้าร่วมการ สัมมนาระหว่างและหลังการ ฝึกงานรวม 2 ครั้ง	4	4	0.25	
	2. นิสิตฝึกงานต้องนำเสนอผล การปฏิบัติงานที่ทำแล้ว ประสบปัญหาในโรงเรียน ที่ตนออกฝึกงานในที่สัมมนา	4	4	0.25	
	3. นิสิตฝึกงานต้องร่วมอภิปราย หาแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ร่วมกับอาจารย์นิเทศก์	4	4	0.25	
	4. นิสิตฝึกงานต้องนำเสนอผล การสัมมนาต่ออาจารย์ที่เลี้ยง ในสถานศึกษาที่ตนฝึกงาน	4	4	0.25	
	5. นิสิตฝึกงานต้องนำผลการ สัมมนาไปปรับปรุงการ ทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	4	4	0.25	

มาตรฐานที่	ดัชนีชี้วัด	Mdn	Md	Q_3-Q_1	เหตุผลหรือ ข้อเสนอแนะ
	6. นิสิตฝึกงานต้องนำเสนอ ประโยชน์ที่ตนเองได้รับจาก สถานศึกษาที่ไปฝึกงาน	4	4	0.25	
	7. นิสิตฝึกงานต้องร่วมประเมิน ความเหมาะสมในการส่งนิสิต ฝึกงานรุ่นต่อไปยัง สถานศึกษาที่ตนเองได้ฝึก ต่ออาจารย์นิเทศก์	4	4	0.25	
8. การ ประเมินผล	1. คะแนนอาจารย์นิเทศก์				
	1.1 การสอนกิจกรรม แนะแนว 10 คะแนน	3.80	4	1.27	
	1.2 การจัดกิจกรรมกลุ่ม 10 คะแนน	3.75	4	1.30	
	1.3 การศึกษานักเรียน เป็นรายกรณี 5 คะแนน	3.96	4	1.32	
	1.4 การจัดบริการสนเทศ 10 คะแนน	3.96	4	1.32	
	1.5 การให้คำปรึกษา 10 คะแนน	4.00	4	0.25	
	1.6 บุคลิกภาพทั่วไป 5 คะแนน	4.00	4	0.25	

มาตรฐานที่	ดัชนีชี้วัด	Mdn	Md	Q_3-Q_1	เหตุผลหรือข้อเสนอแนะ
	2. คะแนนอาจารย์พี่เลี้ยง				
	2.1 การสอนกิจกรรม				
	แนะแนว 10 คะแนน	3.96	4	1.32	ถ้าหากนิสิตฝึกงานมีมาตรฐานครบทั้ง 8 มาตรฐาน ผู้เชี่ยวชาญจะให้เกรดใด
	2.2 การจัดการศึกษา				
	รายกรณี 10 คะแนน	3.75	4	1.30	
	2.3 การจัดบริการสนเทศ				
	10 คะแนน	3.68	4	1.42	
	2.4 การให้คำปรึกษา				
	10 คะแนน	3.68	4	1.42	
	2.5 บุคลิกภาพทั่วไป				
	10 คะแนน	3.68	4	1.42	

จากตาราง 4 มีค่าฐานนิยมเท่ากับ 4 มัธยฐานมีค่าตั้งแต่ 3.50 – 4.00 ทุกมาตรฐาน และ มีค่าผลต่างระหว่างควอไทล์ตั้งแต่ 0.03 – 1.49 ซึ่งหมายความว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับ มาตรฐานและดัชนีชี้วัดสอดคล้องกันมาก นอกจากนี้ไม่มีเหตุผลประกอบ แสดงว่า ผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นทั้งหมดในระดับมาก แต่มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมประการเดียว ในมาตรฐานที่ 8 ด้าน ดัชนีชี้วัด “ถ้าหากนิสิตฝึกงานมีมาตรฐานครบทั้ง 8 มาตรฐาน จะให้เกรดใด” (ถ้าไม่มี ข้อเสนอแนะดังกล่าว ผู้วิจัยจะสรุปเป็นแบบมาตรฐาน สำหรับการฝึกงานของนิสิตปริญญาตรี วิชาเอกการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒต่อไป)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สังเคราะห์ความมุ่งหมาย และวิธีการดำเนินการวิจัย
2. สรุปผลการวิจัย
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

สังเคราะห์ความมุ่งหมาย และวิธีการดำเนินการวิจัย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแบบมาตรฐานการฝึกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการแนะแนว ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากร ประกอบด้วย

1. อาจารย์นิเทศก์การฝึกงานนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการแนะแนว ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2548 ที่มีประสบการณ์การนิเทศ ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 6 คน

2. อาจารย์พี่เลี้ยงที่ทำหน้าที่สอนและให้คำปรึกษานิสิตฝึกงานแนะแนว ปีการศึกษา 2548 ที่มีประสบการณ์เป็นพี่เลี้ยง ไม่น้อยกว่า 3 ปี ประกอบด้วย

2.1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

(ฝ่ายมัธยม)

3 คน

2.2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

2 คน

2.3 โรงเรียนสายน้ำผึ้งในพระอุปถัมภ์

3 คน

2.4 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์

3 คน

2.5 โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน

4 คน

รวม 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถามที่สร้างจากการศึกษาดำรง เอกสาร และ คู่มือการฝึกงานแนะแนวของภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2548 และผลการสำรวจความคิดเห็นของนิสิตทั้ง 2 รุ่นที่จบไปแล้ว มาสร้างแบบจำลองให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา แล้วดำเนินการด้วยเทคนิคเดลฟาย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์การทำวิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญทราบ
2. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามแก่ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง จำนวน 21 คน ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามคืนครบทุกคนในทุกรอบ โดยตอบแบบสอบถามรวมทั้งสิ้น 4 รอบ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามทั้งปลายปิดและปลายเปิดให้ผู้เชี่ยวชาญเขียนเสนอแนะ หรือแก้ไขเพิ่มเติมในข้อที่ 1
2. รอบที่ 2 นำข้อมูลในรอบที่ 1 มากำหนดเป็นมาตรฐานและดัชนีชี้วัดในรูปของมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ส่งกลับให้ผู้เชี่ยวชาญจัดอันดับความสำคัญของมาตรฐานและดัชนีชี้วัด พร้อมข้อเสนอแนะเพิ่มเติมได้
3. รอบที่ 3 ผู้วิจัยนำข้อมูลในรอบที่ 2 มาหาค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ รวมทั้งตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านตอบในรอบ 2 เพื่อให้แต่ละท่านได้พิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นของตนกับกลุ่มว่าสอดคล้องกันหรือไม่ และหากคำตอบของตนไม่สอดคล้องกับกลุ่ม หากยืนยันความคิดเห็นเดิมให้แสดงเหตุผลประกอบ แต่หากผู้เชี่ยวชาญไม่แสดงเหตุผล ก็ถือว่าเห็นด้วยกับกลุ่ม แล้วจัดส่งแบบสอบถามดังกล่าวให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านตอบ
4. รอบที่ 4 ผู้วิจัยนำผลในรอบที่ 3 มาวิเคราะห์ว่ายืนยันหรือมีเหตุผลประกอบ พร้อมกับการให้เกรดใด ถ้านิสิตมีมาตรฐานและดัชนีชี้วัดดังกล่าวให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเป็นครั้งสุดท้าย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย

ได้แบบมาตรฐานการฝึกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการแนะแนว ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ภาระงานของนิสิตฝึกงาน มีดังนี้ชี้วัด ดังนี้

1. การสอนกิจกรรมแนะแนว นิสิตฝึกงานจะต้องสอนกิจกรรมแนะแนว สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง
2. นิสิตฝึกงานต้องฝึกการเป็นผู้นำทำกิจกรรมกลุ่ม อย่างน้อยคนละ 1 ครั้ง
3. การศึกษาเด็กเป็นรายกรณี นิสิตฝึกงานต้องศึกษาเป็นรายกรณีอย่างน้อย 1 ราย
4. การจัดบริการสนเทศ นิสิตต้องปรึกษาอาจารย์พี่เลี้ยงเพื่อจัดกิจกรรมบริการสนเทศให้นักเรียนอย่างน้อย 5 ครั้ง
5. การให้คำปรึกษานิสิตฝึกงานต้องฝึกการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล โดยจัดเทปการให้คำปรึกษาส่งอาจารย์นิเทศก์ อย่างน้อยคนละ 2 เทป
6. นิสิตฝึกงานต้องใช้เทคนิคทางจิตวิทยาเพื่อจัดฝึกอบรม สัมมนา หรืองานนิทรรศการในขณะฝึกงาน
7. งานกิจกรรมของโรงเรียน นิสิตฝึกงานต้องช่วยจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และงานกิจกรรมที่โรงเรียนจัดและมอบหมายให้ปฏิบัติ

มาตรฐานที่ 2 ด้านสถานที่ที่ส่งนิสิตเข้ารับการฝึกงาน มีดังนี้ชี้วัด ดังนี้

1. เป็นโรงเรียนที่ยินดีเปิดโอกาสให้นิสิตได้รับประสบการณ์การฝึกงานแนะแนว
2. จำนวนอาจารย์พี่เลี้ยงพอเหมาะกับการนิเทศนิสิตที่ฝึกงานแนะแนว
3. มีห้องให้คำปรึกษา
4. มีศูนย์สนเทศหรืออินเทอร์เน็ตที่สะดวกต่อการค้นคว้าข้อมูล
5. มีวัสดุและอุปกรณ์ที่สนับสนุนการทำปายนิเทศและนิทรรศการของนิสิต
6. เป็นโรงเรียนที่อำนวยความสะดวกแก่นิสิตเกี่ยวกับการฝึกงาน
7. ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการดำเนินงานฝึกงานของภาคหรือสาขาวิชาการแนะแนว
8. โรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัยเป็นโรงเรียนหลักในการส่งนิสิตออกฝึกงาน

มาตรฐานที่ 3 การปฐมนิเทศก่อนออกฝึกงานแนะแนว มี 4 ด้าน ประกอบด้วยดัชนีชี้วัด ดังนี้

1. ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนออกฝึกงาน
 - 1.1 นิสิตที่จะออกฝึกงานทุกคนต้องเข้ารับการปฐมนิเทศก่อนส่งออกฝึกงาน
 - 1.2 นิสิตต้องไปพบอาจารย์ที่เลี้ยงหรือผู้บริหารสถานศึกษา พร้อมอาจารย์นิเทศก์

ตามนัยหมาย

2. ด้านบุคลิกภาพทั่วไป
 - 2.1 นิสิตฝึกงานต้องเป็นผู้สุภาพ มีมารยาท มีสังคม
 - 2.2 นิสิตฝึกงานต้องแต่งกายชุดนิสิตที่สุภาพ ถูกระเบียบของมหาวิทยาลัย
3. ด้านมนุษยสัมพันธ์
 - 3.1 นิสิตฝึกงานต้องพูดจาสื่อสารด้วยความสุภาพ
 - 3.2 นิสิตฝึกงานต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับอาจารย์ที่เลี้ยงและบุคลากรในโรงเรียน
 - 3.3 นิสิตฝึกงานต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับอาจารย์นิเทศก์
 - 3.4 นิสิตฝึกงานต้องวางตัวกับนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียนได้เหมาะสม
 - 3.5 นิสิตฝึกงานต้องใช้สรรพนามแทนตนกับนักเรียนอย่างเหมาะสม
 - 3.6 นิสิตฝึกงานต้องปรับตัวกับนิสิตฝึกงานทั้งสถาบันเดียวกันและต่างสถาบันได้ดี
 - 3.7 นิสิตฝึกงานต้องมีสัมมาคารวะกับบุคคลที่ติดต่อด้วย
4. ด้านความรับผิดชอบ
 - 4.1 นิสิตฝึกงานต้องศึกษาภาระงานที่ต้องปฏิบัติในการฝึกงานอย่างละเอียด
 - 4.2 นิสิตฝึกงานต้องกระตือรือร้นทำงานที่รับผิดชอบและส่งงานตามกำหนด
 - 4.3 นิสิตฝึกงานต้องตรงต่อเวลาและปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียนเมื่อเจ็บป่วย

หรือมีกิจธุระจำเป็นต้องลา

- 4.4 นิสิตฝึกงานต้องอุทิศเวลาให้กับงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบ

มาตรฐานที่ 4 การฝึกงานของนิสิตตามภาระงานที่กำหนด มี 5 ด้าน ประกอบด้วยดัชนีชี้วัด ดังนี้

1. การสอนกิจกรรมแนะแนว
 - 1.1 ต้องปรึกษาหารืออาจารย์ที่เลี้ยงเรื่องการสอนกิจกรรมแนะแนวก่อนสอนเป็น

ระยะ ๆ

1.2 ต้องขออนุญาตอาจารย์พี่เลี้ยงเพื่อสังเกตการสอนของอาจารย์พี่เลี้ยงหรือของเพื่อนที่ฝึกสอนก่อนสอนจริง

1.3 จัดทำแผนการสอนล่วงหน้า (1สัปดาห์)

1.4 ต้องทำบันทึกหลังสอนส่งอาจารย์พี่เลี้ยง

1.5 บันทึกแผนการสอนจะต้องมีรายละเอียดชัดเจนทุกขั้นตอน

1.6 กิจกรรมสอดคล้องกับเป้าหมายและเหมาะสมกับระดับชั้นและสอดคล้องกับ

มาตรฐานการแนะแนว

1.7 นำเข้าสู่บทเรียนได้อย่างเหมาะสม

1.8 มีการสร้างบรรยากาศในการสอนให้เกิดการเรียนรู้

1.9 มีการเสริมแรงในการสอน

1.10 ดำเนินการสอนได้สอดคล้องกับแผนการสอน

1.11 เตรียมสื่อการเรียนการสอนได้เหมาะสม

1.12 คำพูดที่สอนสามารถอธิบายได้ชัดเจน

1.13 ส่งเสริมนักเรียนมีส่วนร่วมในบทเรียน

1.14 สร้างวินัยในชั้นได้ดี

1.15 มีเทคนิคใหม่ ๆ ในการสอน

2. การฝึกทำกิจกรรมกลุ่ม

2.1 นำเสนอโครงการต่ออาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ก่อน

2.2 เขียนและขออนุมัติโครงการต่อหัวหน้างานแนะแนว

2.3 มีเป้าหมายในการทำกิจกรรมกลุ่มชัดเจน

2.4 กิจกรรมต้องนำไปสู่การเรียนรู้ตามที่กำหนด

2.5 นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาร่างกาย อารมณ์ สังคม และ

สติปัญญา

2.6 นักเรียนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์กิจกรรม

2.7 นักเรียนมีส่วนร่วมในการประยุกต์ความรู้ใช้กับตนเอง ผู้อื่น และสังคม

2.8 มีการอธิบายกฎกติกาในการทำกลุ่มได้ชัดเจน

2.9 เตรียมอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมในการทำกิจกรรม

2.10 ผู้นำกลุ่มมีบุคลิกภาพผู้นำที่เหมาะสม

2.11 สามารถสรุปเนื้อหาของกิจกรรมได้ตรงประเด็น

2.12 มีสัมพันธภาพที่ดีกับกลุ่ม

2.13 สร้างบรรยากาศแห่งมิตรภาพให้เกิดขึ้นในกลุ่ม

2.14 การยุติการทำกลุ่มที่มีลักษณะอบอุ่น ประทับใจ

3. การศึกษารายกรณี นิสิตฝึกงานสามารถดำเนินการได้ดังนี้

3.1 สามารถเลือกนักเรียนเพื่อทำการศึกษารายกรณีได้

3.2 สามารถขอความเห็นจากอาจารย์พี่เลี้ยงเพื่อเลือกนักเรียนที่จะศึกษา

3.3 สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนที่ต้องการจะศึกษา

3.4 เรียนรู้ขั้นตอนในการศึกษารายกรณีอย่างละเอียด

3.5 มีความชำนาญในการใช้เทคนิคและเครื่องมือในการศึกษานักเรียนอย่างแท้จริง

3.6 สามารถศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาของนักเรียนได้ตรงประเด็น

3.7 สามารถเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาและพัฒนาให้นักเรียนให้แก่ทุกฝ่ายได้อย่าง

ถูกต้องและเหมาะสม

3.8 กำหนดช่วงเวลาในการติดตามผลกรณีที่ศึกษา

4. การจัดและให้บริการสนเทศ

4.1 ร่วมปรึกษานำหรือและเขียนโครงการจัดและให้บริการสนเทศอย่างเหมาะสม

4.2 นำเสนอโครงการต่อหัวหน้างานแนะแนว

4.3 วางแผนการจัดป้ายนิเทศได้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

4.4 จัดข้อมูลได้เหมาะสมกับกาลเวลาและดึงดูดความสนใจ

4.5 มีวิธีนำเสนอข้อสนเทศที่น่าสนใจ

4.6 ข้อมูลที่นำเสนอทันสมัยเป็นประโยชน์ นำไปประยุกต์ใช้ได้จริง

4.7 ใช้ภาษาได้เหมาะสมสอดคล้องกับวัยของนักเรียนและถูกต้องตามหลัก

ภาษาไทย

4.8 นำเสนอข้อสนเทศได้หลากหลายวิธี

4.9 ประสานงานกันอย่างดีระหว่างนิสิตฝึกงานด้วยกัน

4.10 ป้ายนิเทศที่จัดควรได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์พี่เลี้ยงก่อนนำเสนอ

4.11 ประชาสัมพันธ์งานที่นำเสนอข้อสนเทศได้อย่างดีและทั่วถึง

4.12 ประเมินผลการจัดบริการสนเทศทุกครั้ง

5. เทคนิคการให้คำปรึกษา

- 5.1 สามารถบอกวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษาได้
- 5.2 สามารถให้คำปรึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลได้
- 5.3 เข้าใจและสามารถให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มได้
- 5.4 มีบุคลิกภาพที่ดีเหมาะสมเป็นผู้ให้คำปรึกษา
- 5.5 มีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับนักเรียน
- 5.6 สามารถใช้เทคนิคและบอกได้ว่าใช้เทคนิคใดในการให้คำปรึกษา
- 5.7 มีการนัดหมายในการให้คำปรึกษาล่วงหน้า
- 5.8 สามารถจับประเด็นสำคัญของเรื่องที่ให้คำปรึกษาได้
- 5.9 ใช้น้ำเสียงและภาษาท่าทางให้คำปรึกษาได้อย่างเหมาะสม
- 5.10 มีความสามารถในการยุติการปรึกษาได้ดี

มาตรฐานที่ 5 การใช้เทคนิคทางจิตวิทยาเพื่อจัดฝึกอบรม สัมมนา และ จัดนิทรรศการในขณะฝึกงาน มีดัชนีชี้วัด ดังนี้

1. ต้องศึกษาเทคนิคทางจิตวิทยาต่าง ๆ เช่น การพัฒนาทางด้าน EQ, MQ, IQ, AQ ฯลฯ
2. ต้องสำรวจความต้องการของนักเรียนก่อนจัดกิจกรรม
3. นำเสนอเทคนิคทางจิตวิทยาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง
4. เปิดโอกาสให้นักเรียนและนิสิตฝึกงานคนอื่นมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม โดยมีอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์เป็นที่ปรึกษา
5. กิจกรรมที่เห็นชอบต้องนำเสนอในรูปแบบของโครงการเพื่อขออนุมัติต่อหัวหน้างาน
แนะแนว

มาตรฐานที่ 6 งานกิจกรรมของโรงเรียนที่นิสิตต้องช่วยปฏิบัติ มีดัชนีชี้วัด ดังนี้

1. ศึกษางานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียน
2. อาสาหรือช่วยทำกิจกรรมที่โรงเรียนจัดหรือตามที่ได้รับมอบหมาย
3. ศึกษาของอาจารย์พี่เลี้ยงเพื่อช่วยเหลือและเรียนรู้งานด้วยความตั้งใจ
4. อุทิศการทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ

มาตรฐานที่ 7 การสัมมนาฝึกงาน มีดัชนีชี้วัด ดังนี้

1. นิสิตฝึกงานต้องเข้าร่วมการสัมมนาระหว่างและหลังการฝึกงานรวม 2 ครั้ง
2. นิสิตฝึกงานต้องนำเสนอผลการปฏิบัติงานที่ทำแล้วประสบความสำเร็จหรือทำแล้วประสบปัญหาในโรงเรียนที่ตนเองฝึกงานในที่สัมมนา
3. นิสิตฝึกงานต้องร่วมอภิปรายหาแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกับอาจารย์นิเทศก์
4. นิสิตฝึกงานต้องนำเสนอผลการสัมมนาเสนอต่ออาจารย์ที่เลี้ยงในสถานศึกษาที่ตนเองฝึกงาน
5. นิสิตฝึกงานต้องนำผลการสัมมนาไปปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
6. นิสิตฝึกงานต้องนำเสนอประโยชน์ที่ตนเองได้รับจากสถานศึกษาที่ไปฝึกงาน
7. นิสิตฝึกงานต้องร่วมประเมินความเหมาะสมในการส่งนิสิตฝึกงานรุ่นต่อไปยังสถานศึกษาที่ตนเองได้ฝึกต่ออาจารย์นิเทศก์

มาตรฐานที่ 8 การประเมินผล มี 3 ด้าน ประกอบด้วยดัชนีชี้วัด ดังนี้

1. คะแนนอาจารย์นิเทศก์
 - 1.1 การสอนกิจกรรมแนะแนว 10 คะแนน
 - 1.2 การจัดกิจกรรมกลุ่ม 10 คะแนน
 - 1.3 การศึกษานักเรียนเป็นรายกรณี 5 คะแนน
 - 1.4 การจัดบริการสนเทศ 10 คะแนน
 - 1.5 การให้คำปรึกษา 10 คะแนน
 - 1.6 บุคลิกภาพทั่วไป 5 คะแนน
2. คะแนนอาจารย์ที่เลี้ยง
 - 2.1 การสอนกิจกรรมแนะแนว 10 คะแนน
 - 2.2 การจัดการศึกษารายกรณี 10 คะแนน
 - 2.3 การจัดบริการสนเทศ 10 คะแนน
 - 2.4 การให้คำปรึกษา 10 คะแนน
 - 2.5 บุคลิกภาพทั่วไป 10 คะแนน

3. การให้เกรด

- A (4)
- B (3)
- C (2)
- D (1)
- E (0)

อภิปรายผล

มาตรฐานที่ 1 ภาระงานของนิสิตฝึกงานแนะแนว ซึ่งมีดัชนีชี้วัด 7 องค์ประกอบ ที่นิสิตฝึกงานแนะแนวต้องนำสิ่งที่เรียนรู้ในงานแนะแนวที่หลากหลายมาฝึกฝนและปฏิบัติจริงในขณะฝึกงาน ทั้งด้านการสอนกิจกรรมแนะแนว การทำกิจกรรมกลุ่ม การศึกษารายกรณี การจัดบริการสนเทศ การให้คำปรึกษา การใช้เทคนิคทางจิตวิทยา และการช่วยกิจกรรมของโรงเรียน ซึ่งถ้าสามารถดำเนินการได้ครบถ้วนในแต่ละด้านก็จะทำให้นักแนะแนวที่มีคุณภาพ ทั้งด้านการสอน การส่งเสริมพัฒนาการต่าง ๆ ของนักเรียน ให้มีความเข้าใจตนเองและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของบลูม (Bloom, 1978 : 242)

มาตรฐานที่ 2 ด้านสถานที่ที่ส่งนิสิตเข้ารับการฝึกงาน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเสนอมาตรฐานและการคัดเลือกโรงเรียนที่มีความพร้อมในการฝึกงานของนิสิต เพราะถือว่าสถานที่ฝึกงานจะมีส่วนเอื้ออำนวยให้นิสิตเกิดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริง รวมทั้งยังส่งเสริมและสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนได้อย่างดี ซึ่งจะทำให้ประสิทธิภาพในการฝึกงานของนิสิตเกิดคุณภาพดังที่ประมุข ตันจำรูญ (2534 : 30) ได้วิจัยพบว่า นอกเหนือจากครูแนะแนวจะรู้เนื้อหาวิชาการสอนกิจกรรมแนะแนวเป็นอย่างดี การจัดบรรยากาศในการเรียนการสอนที่มีความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ จะยังผลให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

มาตรฐานที่ 3 การปฐมนิเทศก่อนออกฝึกงาน ซึ่งมีดัชนีชี้วัด 15 องค์ประกอบ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าการเตรียมตัวนิสิตให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และภาระงาน รวมทั้งการวางตัวของนิสิตฝึกงานที่จะปฏิบัติตนกับอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง นักเรียนและบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน ทำให้นิสิตฝึกงานมีความรู้สึกมั่นใจ มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม ทั้งทางด้านมนุษยสัมพันธ์ การแต่งกาย ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ประมุข ตันจำรูญ (2534 : 90) และ พิรุณรัตน์ สันติลีลา (2541 : 146)

มาตรฐานที่ 4 และมาตรฐานที่ 5 การฝึกงานของนิสิตตามภาระงานที่กำหนดและการใช้เทคนิคทางจิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรม สัมมนา จัดนิทรรศการ ซึ่งมีดัชนีชี้วัด 59 องค์ประกอบ และ 5 องค์ประกอบ ตามลำดับ เป็นการที่ผู้เชี่ยวชาญนำเสนอตัวชี้วัดที่มุ่งให้นิสิตฝึกงานสามารถนำความรู้ทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติทั้งทางด้านการสอนกิจกรรมแนะแนว การศึกษารายกรณี การให้บริการสนเทศ การให้คำปรึกษา การทำกิจกรรมกลุ่ม รวมทั้งใช้เทคนิคทางจิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรม สัมมนา และจัดนิทรรศการ ซึ่งแนวความคิดนี้สอดคล้องกับไคริเบอร์ก (Kriedberg, 1976 : 159A) ที่เห็นว่าผู้ทำหน้าที่ครูแนะแนว ควรมีความสามารถในการประยุกต์ความรู้ที่เรียนมา โดยตรงให้เกิดประโยชน์มากที่สุด สามารถนำความรู้มาใช้เพื่อรู้จักเด็กมากที่สุด โดยใช้เทคนิคทางจิตวิทยา อันจะนำไปสู่การให้ความช่วยเหลือและพัฒนานักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานที่ 6 งานกิจกรรมของโรงเรียน มี 4 ดัชนีบ่งชี้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ผู้เชี่ยวชาญมุ่งหวังให้นิสิตฝึกงานได้เรียนรู้และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งจะนำไปทำหน้าที่ที่นักแนะแนวเมื่อจบการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ พรทิพย์ ศรีใจวงศ์ (2536 : 216) ที่พบว่า ครูแนะแนวควรได้ร่วมทำกิจกรรม เพื่อให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ อันจะนำไปช่วยเหลือนักเรียนในโอกาสที่ทำหน้าที่และรับผิดชอบงานแนะแนว

มาตรฐานที่ 7 การสัมมนาการฝึกงาน มีดัชนีชี้วัด 7 องค์ประกอบ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมุ่งหวังให้นิสิตฝึกงานได้มีส่วนร่วมในการประเมินการฝึกงาน มองเห็นทั้งปัญหาและอุปสรรคและแนวทางการแก้ไขตั้งแต่ต้นจนจบการฝึกงาน ซึ่งพีเรส (Pires, 1969 : Unpaged) ได้ให้แนวคิดว่าการฝึกงานควรมีการประเมินต่อเนื่อง เพื่อนำไปปรับปรุงทั้งการเรียนการสอนให้ดีขึ้น และให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งเป็นแนวทางเดียวกับการสัมมนา การฝึกงานดังกล่าว

มาตรฐานที่ 8 การประเมินผล ผู้เชี่ยวชาญมีดัชนีบ่งชี้การประเมินผลของอาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยง ในสัดส่วนคะแนนที่เท่ากัน ต่างกันในรายละเอียดแต่ละด้าน ที่ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเห็นว่าอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงดูแลนิสิตฝึกงานได้ใกล้ชิด และผู้เชี่ยวชาญในสภาระงานแต่ละด้านที่ชำนาญการต่างกัน แต่ก็ร่วมมือกันประเมิน เพื่อนำผลไปพัฒนาและปรับปรุงงานแนะแนว ซึ่งสอดคล้องกับมะเดื่อ เสมอ (2531 : 41) ที่เห็นว่าการประเมินผลเป็นไปเพื่อให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งเป็นการประเมินผลการแนะแนวที่ได้ดำเนินการไปแล้วด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลวิจัยไปใช้

1. ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา ควรนำมาตรฐานดังกล่าวไปทดลองใช้ในการฝึกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการแนะแนว เพื่อการฝึกงานจะได้อยู่ในรูปแบบเดียวกัน
2. ผู้สอนเนื้อหาทฤษฎีในหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต (กศ.บ.) สาขาวิชาการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ ควรพัฒนาการเรียนการสอนภาคทฤษฎีให้นิสิตมีความมั่นใจ และสามารถนำไปใช้ในการฝึกงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. คณะกรรมการการฝึกงานแนะแนวควรเตรียมความพร้อมนิสิตตามมาตรฐานต่าง ๆ ซึ่งปรากฏในงานวิจัยนี้เพื่อให้นิสิตมีความพร้อมทุก ๆ ด้าน ก่อนส่งออกฝึกงาน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ควรมีการวิจัยเพื่อติดตามผลการใช้มาตรฐานการฝึกงานแนะแนวชุดนี้ เพื่อจะได้ศึกษาว่ามีประสิทธิภาพและมีผลกระทบด้านใดบ้าง เช่น ระยะเวลาในการฝึกงาน การประสานงาน การให้คะแนน (Grade) และอื่น ๆ

บรรณานุกรม

- กชมน สถาปิตานนท์. (2546). สภาพปัญหาในการสอนและความต้องการในการนิเทศการสอน
กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของครูโรงเรียน
ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน อำเภอเมือง
จังหวัดจันทบุรี. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม.
- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2527). การศึกษานุคคลเป็นรายกรณี Case study. กรุงเทพฯ :
ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- . (2546). ชุดการศึกษาด้วยตัวเอง : การแนะแนวกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับที่ 2
ครูสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการแนะแนว. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้า
และพัสดุภัณฑ์.
- กอบแก้ว ภูมิเรศ. (2543). การศึกษาการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนเครือข่าย
เซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- กาญจนา รุ่งราตรี. (2544). คุณลักษณะครูที่ดีของนักศึกษาฝึกสอนสถาบันราชภัฏพระนคร
ศรีอยุธยา. พระนครศรีอยุธยา : สำนักวิทยบริการ สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- กานต์สุตา มาชะติรานนท์. (2546). ศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการขององค์กรเอกชน
เกี่ยวกับการจัดการความรู้ในองค์กรเอกชน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (โสตทัศนศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- กิตติมา เฉลิมพงษ์. (2543). การศึกษาสภาพและความต้องการการนิเทศการสอนในโรงเรียน
เอกชนอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (หลักสูตรและการสอน).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- คมเพชร จัตรสุภกุล. (2529). การแนะแนวเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและ
จิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จำเนียร ช่างโชติ. (2544). เทคนิคการแนะแนว. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- จินดา จันตะภา. (2544). ปัญหาและอุปสรรคในการฝึกงานภายนอกสถานศึกษาของนักศึกษา
หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต วิชาเอกสิ่งแวดล้อม คณะเกษตรศาสตร์บางพระ สถาบัน
เทคโนโลยีราชมงคล ตามความคิดเห็นของนักศึกษา อาจารย์ผู้ควบคุม และเจ้าหน้าที่
สถานที่ฝึกงาน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ครุศาสตร์เกษตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.
- จิราพร หัสเนตร และบัณฑิต เอกบัณฑิต. (2548, กรกฎาคม). "เทคนิคเดลฟาย." วารสาร
วงการครู. 2(19) : 102-105.
- จงดี พงษ์ภักษ์. (2542). การศึกษาคุณลักษณะด้านการฝึกงานของนักศึกษาระดับประกาศ
นียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) คณะวิชาบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการโรงแรม โรงเรียน
ภูเก็ตเทคโนโลยี ตามความต้องการของสถานประกอบการ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
(การบริหารการศึกษา). สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ. ถ่ายเอกสาร.
- จุฬาลักษณ์ พูนาค. (2541). ความต้องการการนิเทศของครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์
ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การแนะแนว).
สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. ถ่ายเอกสาร.
- เจริญศรี หมวดสง. (2539). การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2542). แบบประเมินผลการฝึกงานของนิสิต : ศษ 163 ประสบการณ์วิชาชีพ 1.
กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2537, เมษายน-มิถุนายน). "การจัดลำดับความสำคัญของข้อมูลพื้นฐาน
เพื่อการพัฒนาหลักสูตรโดยใช้เทคนิคเดลฟาย." วารสารพัฒนาหลักสูตร. 13(117) :
23-26.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2533). เทคโนโลยีการศึกษา : ทฤษฎีและการวิจัย. กรุงเทพฯ :
ไอดีเอ็นเอสโตร์.
- ดุสิต อุบลเลิศ. (2542). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางด้านจิตวิทยาการศึกษากับการนำไปใช้
ของผู้ฝึกสอนกีฬาฟุตบอล. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (วิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและ
กีฬา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- ทรงศักดิ์ ไชยพงษ์. (2544). การนำเสนอรูปแบบการฝึกงานในสถานประกอบการของนักศึกษา
วิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). อุบลราชธานี :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. ถ่ายเอกสาร.

- ธวัชรณ พิมพงาน. (2538). การศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหา
การปรับปรุง โรงเรียนวินิตศึกษาในพระราชูปถัมภ์ ฯ จังหวัดลพบุรี. กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธีรฤดี ประทุมพรรัตน์. (2526). การแนะแนวเบื้องต้น. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สงขลา.
- ธีรศักดิ์ อัครบวร. (2544). ความเป็นครูไทย. กรุงเทพฯ : ก. พลพิมพ์.
- นาฏยา ปั่นอยู่. (2543). ผลของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ที่มีต่อ
เชาวน์อารมณ์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยม
ศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (โสตทัศนศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นันทิกา แย้มสรวล. (2529). การศึกษาเฉพาะกรณี. นครปฐม : ภาควิชาจิตวิทยาและ
การแนะแนว มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิตดา อุดลยพิเชษฐ์. (2542). ผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาเชาวน์อารมณ์ที่มีต่อระดับเชาวน์
อารมณ์ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก. วิทยานิพนธ์
ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ถ่ายเอกสาร.
- เบญจวรรณ ศิริพรชัยกุล. (2543). การศึกษาการปฏิบัติการงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐาน
วิชาชีพครู. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ประภา ธาณรัตน์. (2530). การสร้างรูปแบบการจัดการฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประมุข ดันจัญญ. (2534). รายงานการวิจัยเรื่อง คุณสมบัติของครูที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ของ
นักเรียนระดับประถมศึกษาในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา. พังงา :
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดพังงา.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2536). การนิเทศการสอน. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.

- ปวีณา หมดราตี. (2547). ผลการนิเทศแบบเพื่อนให้คำปรึกษาเพื่อนที่มีต่อความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในโรงเรียนอนุบาลเอกชน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรการสอนและเทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- บุญชูรัมย์ เต็มชัย. (2547). สร้างและพัฒนาแบบประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อใช้ประเมินนักศึกษาวิชาชีพครูชั้นปีสุดท้ายของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต/ศึกษาศาสตร์บัณฑิต ในสถาบันผลิตครูที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่มีคุณภาพ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การวิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2529). การแนะแนวและการให้คำปรึกษาในโรงเรียนชั้นประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : บัณฑิตการพิมพ์.
- พนม ลิ้มอารีย์. (2530). การเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล. มหาสารคาม : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มศว มหาสารคาม.
- (2533). การแนะแนวเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- พนิดา จันทรกรานต์. (2544). ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อการพัฒนาเชาวน์อารมณ์ของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาร์ตดศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พยุงค์ดี จันทรสุรินทร์. (2543). การพัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษา กับสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พฤตพงษ์ เล็กศิริรัตน์. (2539). เอกสารคำสอน เทคโนโลยี 421 การสัมมนา. สงขลา : ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
- พรทิพย์ ศรีใจวงศ์. (2536). ศึกษาความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพะเยา ที่มีต่อการให้บริการแนะแนว. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- พรรณพร เรืองศรี. (2544). การพัฒนาแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- พรวิรัตน์ ชิดสิน. (2542). การศึกษาทักษะการนิเทศของผู้นิเทศในโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พรหมธิดา แสนคำเครือ. (2528). การแนะแนวเบื้องต้น. พิษณุโลก : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มศว พิษณุโลก.
- พิรุณรัตน์ สันติลีลา. (2541). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูแนะแนวตามทัศนะของผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวและผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้เทคนิคเดลฟาย. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พล แสงสว่าง. (2539). การสอนกิจกรรมแนะแนว. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- พิไล แย้มงามเหลือ. (2521). คู่มือครูวิชากิจกรรมสำรวจ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภูริช ผ่องแผ้ว. (2547). การนำเสนอแนวทางการประเมินโปรแกรมการเรียนอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถาบันอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรการสอนและเทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- มะเตือ เสมา. (2531). การจัดกรรมและบริการแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ.
- _____. (2527-2528, ธันวาคม-มกราคม). "ปัญหาการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา," วารสารแนะแนว. 19(96) : 35-44.
- เยาวลักษณ์ รอดงาม. (2542). สภาพ ปัญหา และความต้องการการนิเทศด้านการแปลงหลักสูตรภาษาอังกฤษไปสู่การสอนระดับประถมศึกษา สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- รัฐศักดิ์ เจริญศิลป์. (2545). การศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูการศึกษาพิเศษเรียนร่วมในโรงเรียนที่เป็นศูนย์กลางทางวิชาการเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2530). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 3.

กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.

รุ่งทิพย์ ยอดประดู. (2537). การศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีพฤติกรรมก่อความไม่สงบในชั้นเรียนโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร มศว ประสานมิตร.

กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ลัดดา เหลืองศศิพงษ์. (2546). ตัวแปรคัดสรรที่ส่งผลต่อรูปแบบการให้คำปรึกษาของครูคอมพิวเตอร์ระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (โสตทัศนศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

วรินทร์ทิพย์ หมั่นแสน. (2543). ผลของการฝึกสมาธิตามแนวสติปัฏฐาน 4 ที่มีต่อเชาวน์อารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตาก. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (โสตทัศนศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิจิตร ศรีสะอ้าน. (2535). "การพัฒนาวิชาชีพศึกษาศาสตร์และบริหารการศึกษา," เอกสารการสอนชุดวิชา ประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 9. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วิจิต สุรัตน์เรืองชัย. (2543-2544, พฤษภาคม-มีนาคม). "ผลการใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเพื่อเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์," วารสารศึกษาศาสตร์. 13(1) : 59-66.

วิจิต สุรัตน์เรืองชัย และชลันดา พันธุ์พานิช. (2546, มิถุนายน-ตุลาคม). "การศึกษาคำความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา," วารสารศึกษาศาสตร์. 15(1) : 85-93.

ศักดิ์ชัย บาลศิริ. (2543). การเปรียบเทียบผลของการให้ข้อมูลกลับคืนในเทคนิคเดลฟาย ระหว่างการให้ข้อมูลกลับคืนด้วยค่าสถิติที่แตกต่าง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สถิติการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ศรีพรรณ ไจธรรม. (2547). การวิเคราะห์เปรียบเทียบเทคนิคและผลการสัมมนา : การศึกษาพหุกรณี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- ศรีวรรณ จิตรานนท์. (2546). *ตัวแปรคัดสรรที่ส่งผลต่อรูปแบบการให้คำปรึกษาของครูคอมพิวเตอร์ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (โสตทัศนศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สมเจตน์ อภิมณฑ์รักษา. (2527). *การสอนกิจกรรมแนะแนวในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมศรี เพ็ชรยิ้ม. (2547, กรกฎาคม-ตุลาคม). "การพัฒนาการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติการวิชาชีพครู : การนิเทศแบบคิดวิเคราะห์," *วารสารครูศาสตร์*. 33(1) : 154-164.
- สมานจิต พงษ์สนาม. (2542). *การศึกษาการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ลาวิตติ์ โรจนะสมิต และวรรณทิพา รอดแรงคำ. (2547, พฤษภาคม-สิงหาคม). "มิติใหม่ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู," *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*. 19(2) : 1-9.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : พรินทวนกราฟฟิค.
- สิริวรรณ บุญลือ. (2546). *ตัวแปรคัดสรรที่ส่งผลต่อรูปแบบการให้คำปรึกษาของนักฝึกอบรมภาคเอกชน*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (โสตทัศนศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุดาพร เขียงเถียร. (2542). *ความต้องการการนิเทศเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรของครูคณิตศาสตร์ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี*.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุภาพรณ โคตรจรัส. (2528). *การศึกษาเฉพาะรายและการให้คำปรึกษา*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนีย์ ธีรวิรุฬห์. (2542). *การศึกษารายกรณีนักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวในเขตกรุงเทพมหานคร*.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ : ถ่ายเอกสาร.
- เสาวรส ภูภากรณ์. (2543). *สภาพการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาการศึกษาปฐมวัย ในสถาบันราชภัฏ*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- อรวินท์ ชำระ. (2547). *ความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในโรงเรียนของรัฐ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (นโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อัญญา จันทร์สุข. (2545). *การนำเสนอรูปแบบการจัดการห้องเรียนเสมือนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสำหรับนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (โศดทัศน์ศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อารี ดันท์เจริญรัตน์. (2526. สิงหาคม-พฤษภาคม). "การปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรม" *วารสาร ศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก*. 3(2) : 68-72.
- อุทุมพร จามรมาน. (2537). *การวิจัยของครู*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bloom, Benjamin S. (1978). *Human Characteristics and School Personnel Administrator*. Boston : Houghton Mifflie Company.
- Collins Cobuild Dictionary English Language. (1987). London : William Collins Sons and Co Ltd.
- Loke, Edwin A. and Others. (1991). *The Essence of Leadership : The Four Keys Leadership Successfully*. New York : Lewington Books.
- Plires, Edward A. (1969). *Primary Teacher Training in Asia*. Bangkok : Unesco.

ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา

พฤษภาคม 2548

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

เรียน

ข้าพเจ้า อาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ อาจารย์ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีความประสงค์จะสร้างแบบมาตรฐานการฝึกงานแนะแนวของนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการแนะแนว ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับงานแนะแนวดังกล่าวเป็นอย่างดี รวมทั้งทำหน้าที่อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงของนิสิตที่ฝึกงานแนะแนว ข้าพเจ้าจึงขอความอนุเคราะห์ท่านในการตอบ แบบสอบถามและส่งคืนผู้วิจัยด้วย

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคเดลฟายในการวิจัย ซึ่งจำเป็นที่จะต้องให้ท่านตอบแบบสอบถามไม่น้อยกว่า 3 ครั้ง ข้าพเจ้าจึงหวังในความกรุณาของท่าน และขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายไพศาล อันประเสริฐ)

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

กลุ่มอาจารย์นิเทศก์

1. รองศาสตราจารย์เวณิ กริทอง หัวหน้าภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณรัตน์ พลอยล้อมแสง อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์ไธภา อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. อาจารย์อนุสรณ์ อรรถศิริ อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
6. อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กลุ่มอาจารย์พี่เลี้ยง

1. อาจารย์วรรณิศา ปลอดโปร่ง อาจารย์ประจำโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน
2. อาจารย์สิริพร ดาววัน อาจารย์ประจำโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน
3. อาจารย์สุนันทา พลับแดง อาจารย์ประจำโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

4. อาจารย์สมคิด กอมณี
อาจารย์ประจำโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
5. อาจารย์ศศิธร วรสวรรค์
อาจารย์ประจำโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
6. อาจารย์พรรัตน์ แก่นทอง
อาจารย์ประจำโรงเรียนสาธิต
ในพระอุปถัมภ์ กรุงเทพฯ
7. อาจารย์กาญจนา กลิ่นหอม
อาจารย์ประจำโรงเรียนสาธิต
ในพระอุปถัมภ์ กรุงเทพฯ
8. อาจารย์อรพรรณ จิรธรรมกุล
อาจารย์ประจำโรงเรียนสาธิต
ในพระอุปถัมภ์ กรุงเทพฯ
9. อาจารย์ภาคกุล เนตรสืบสาย
อาจารย์ประจำโรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์
กรุงเทพฯ
10. อาจารย์มยุรี เจริญยิ่ง
อาจารย์ประจำโรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์
กรุงเทพฯ
11. อาจารย์ศศิพิมพ์ จันทร์ดี
อาจารย์ประจำโรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์
กรุงเทพฯ
12. อาจารย์กรรณิการ์ เจนพิงพร
อาจารย์ประจำโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน
วิทยาลัย กรุงเทพฯ
13. อาจารย์บุญรัตน์ วิริยะเจริญวงศ์
อาจารย์ประจำโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน
วิทยาลัย กรุงเทพฯ
14. อาจารย์ภาณุ โคตรพิลา
อาจารย์ประจำโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน
วิทยาลัย กรุงเทพฯ
15. อาจารย์ปรีศนา ชาญชัย
อาจารย์ประจำโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน
วิทยาลัย กรุงเทพฯ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายไพศาล อันประเสริฐ
วัน เดือน ปีเกิด	2 พฤษภาคม 2489
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	69/85 หมู่บ้านฟ้ารังสิต ถนนรังสิต- นครนายก ตำบลบึงยี่โก อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี 12110
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	รองคณบดีฝ่ายกิจการพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2509	ป.กศ. สูง (พลศึกษา) วิทยาลัยพลศึกษา
พ.ศ. 2510	พ.ม. (ศึกษาด้วยตนเอง)
พ.ศ. 2513	กศ.ม. (การประถมศึกษา- ภูมิศาสตร์) วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร
พ.ศ. 2516	กศ.ม. (การแนะแนว) วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร